

ΛΥΣΙΑΣ ΥΠΕΡ ΜΑΝΤΙΘΕΟΥ

Β' ΛΥΚΕΙΟΥ

Διαδραστικό Βοήθημα

Θεωρία - VideoΜαθήματα - Ασκήσεις

Προοίμιο §1

- Αρχαίο κείμενο - μετάφραση
- Λεξιλογικά στοιχεία
- Ερμηνευτικά σχόλια

Προοίμιο §2

- Αρχαίο κείμενο - μετάφραση
- Λεξιλογικά στοιχεία
- Ερμηνευτικά σχόλια

Προοίμιο §3

- Αρχαίο κείμενο - μετάφραση
- Λεξιλογικά στοιχεία
- Ερμηνευτικά σχόλια

Παράγραφοι 4-5

- Αρχαίο κείμενο - μετάφραση
- Λεξιλογικά στοιχεία
- Ερμηνευτικά σχόλια

Παράγραφοι 6-7

- Αρχαίο κείμενο - μετάφραση
- Λεξιλογικά στοιχεία
- Ερμηνευτικά σχόλια

Παράγραφος 8

- Αρχαίο κείμενο - μετάφραση
- Λεξιλογικά στοιχεία
- Ερμηνευτικά σχόλια

Παράγραφος 9

- Αρχαίο κείμενο - μετάφραση
- Λεξιλογικά στοιχεία
- Ερμηνευτικά σχόλια

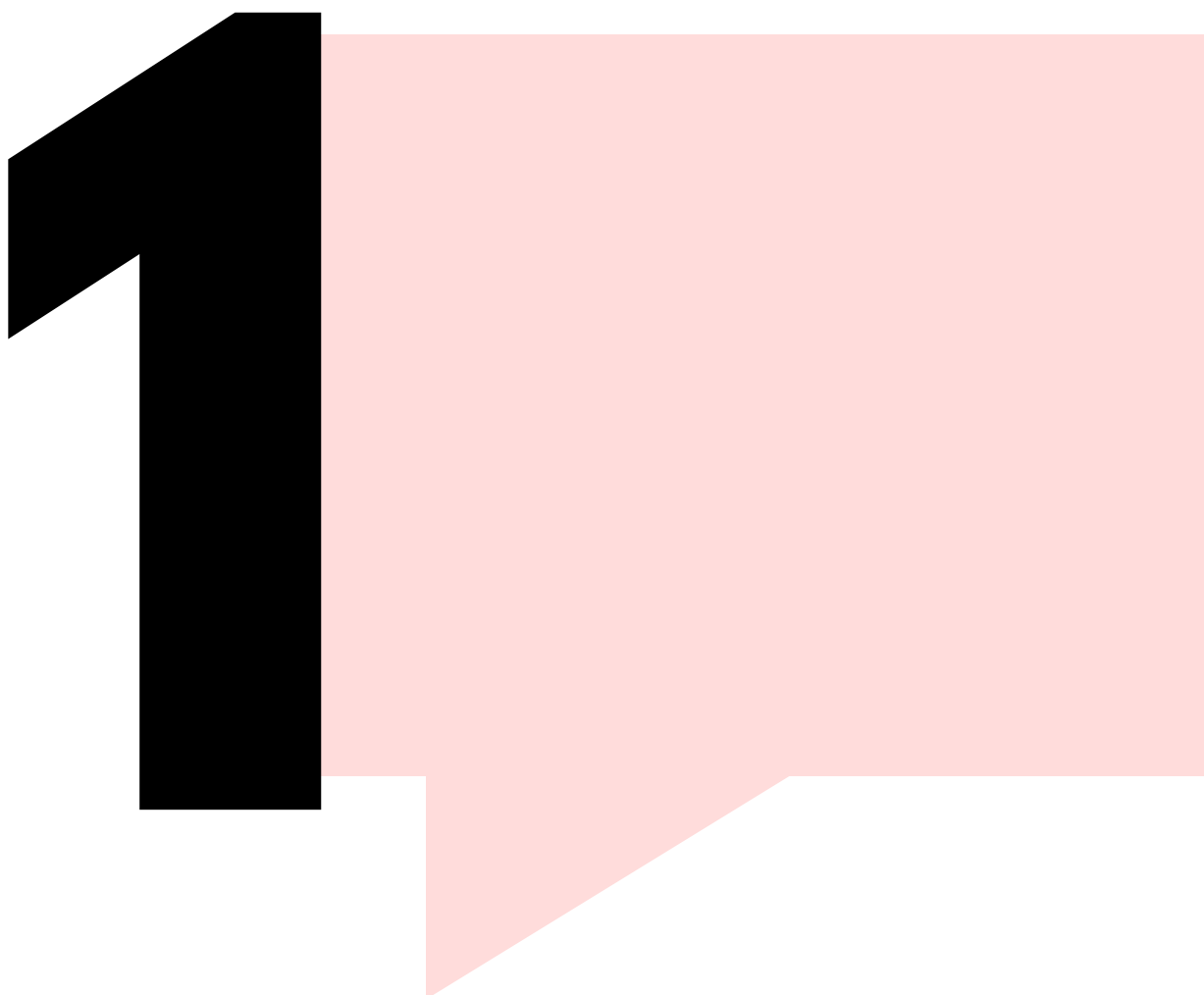
Παράγραφος 10

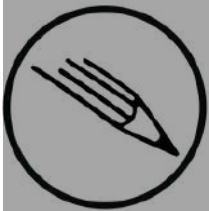
- Αρχαίο κείμενο - μετάφραση
- Λεξιλογικά στοιχεία
- Ερμηνευτικά σχόλια

Παράγραφος 11

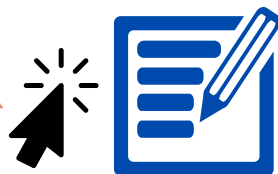
- Αρχαίο κείμενο - μετάφραση
- Λεξιλογικά στοιχεία
- Ερμηνευτικά σχόλια

ΑΡΧΑΙΟ ΚΕΙΜΕΝΟ - ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

ΚΕΙΜΕΝΟ

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Εἰ μὴ συνήδη, ὦ βουλή, τοῖς κατηγοροῖς βουλομένοις ἐκ παντὸς τρόπου κακῶς ἐμὲ ποιεῖν, πολλὴν ἂν αὐτοῖς χάριν εἶχον ταύτης τῆς κατηγορίας· ἡγοῦμαι γὰρ τοῖς ἀδίκως διαβεβλημένοις τούτους εἶναι μεγίστων ἀγαθῶν αἰτίους, οἵτινες ἂν αὐτοὺς ἀναγκάζωσιν εἰς ἔλεγχον τῶν αὐτοῖς βεβιωμένων καταστῆναι.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Αν δεν ήξερα καλά, κύριοι βουλευτές, ότι οι κατήγοροι θέλουν με κάθε τρόπο να με βλάψουν, θα τους χρωστούσα μεγάλη ευγνωμοσύνη γι' αυτή την κατηγορία. Γιατί νομίζω ότι σε όσους έχουν κατηγορηθεί άδικοα αυτοί είναι πρόξενοι μεγάλων αγαθών, οι οποίοι τους αναγκάζουν να λογοδοτήσουν για τις πράξεις της ζωής τους.

Μετάφραση σε στήλες

[1] Εἰ μὴ συνήδη, ὦ βουλή,
τοῖς κατηγοροῖς βουλομένοις
ἐκ παντὸς τρόπου κακῶς ἐμὲ ποιεῖν,
πολλὴν ἂν αὐτοῖς χάριν εἶχον
ταύτης τῆς κατηγορίας·
ἡγοῦμαι γὰρ
τοῖς ἀδίκως διαβεβλημένοις
τούτους εἶναι μεγίστων ἀγαθῶν αἰτίους,
οἵτινες ἂν αὐτοὺς ἀναγκάζωσιν
καταστῆναι εἰς ἔλεγχον
τῶν αὐτοῖς βεβιωμένων.

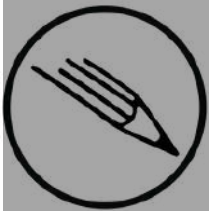
Αν δεν ήξερα καλά, κύριοι βουλευτές,
ότι οι κατήγοροι θέλουν
με κάθε τρόπο να με βλάψουν,
θα τους χρωστούσα μεγάλη ευγνωμοσύνη
γι' αυτή την κατηγορία.
Γιατί νομίζω ότι
σε όσους έχουν κατηγορηθεί άδικοα,
αυτοί είναι πρόξενοι μεγάλων αγαθών,
οι οποίοι τους αναγκάζουν
να λογοδοτήσουν
για τις πράξεις της ζωής τους.

βουλομένοις: μετοχή ενεστώτα του ρήματος μέσης φωνής βούλομαι = θέλω.

τοῖς διαβεβλημένοις: μετοχή παθητικού παρακειμένου του ρήματος διαβάλλομαι = κατηγορούμαι

τῶν βεβιωμένων: μετοχή παθητικού παρακειμένου του ρήματος ζήω-ζῶ τῶν αὐτοῖς βεβιωμένων = για τις πράξεις της ζωής τους.

καταστῆναι: απαρέμφατο αορίστου β', μέσης φωνής του ρήματος καθίσταμαι εἰς ἔλεγχον καθίσταμαι = λογοδοτώ.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΑ

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ – ΕΠΙΘΕΤΑ – ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ ΜΕ ΠΑΡΑΓΩΓΕΣ ΛΕΞΕΙΣ ΣΤΑ Ν.Ε.

ΠΡΩΤΟΤΥΠΗ ΛΕΞΗ	ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ	ΕΠΙΘΕΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΣΥΝΘΕΤΑ ²
Πολλήν: θηλυκό επιθέτου πολύς	πλεονασμός, πλειονότητα, πλεόνασμα	πολύς, πολλαπλός, πολλαπλάσιος	πλεονέκτης, πλεονεξία, επιπλέον, πολυάσχολος, πολυβόλο, πλειοψηφία
χάριν <αρχ. χαίρω	χαρά, χάρμα	χαριτωμένος, χαρμόσυνος	συγχαρητήρια, περιχαρής, ευχαρίστως
δόξαν < δοκῶ	δόξα, δοξασία, δόγμα	δοξαστικός, δογματικός	ένδοξος, επίδοξος, παράδοξος
λόγους < λέγω	λόγος, λογική, λέξη, λεξικό, έπος, ρήτορας, ρήμα	λογικός, λεκτικός, επικός, ρητός, ρητορικός	αναλογία, αντιλογία, διάλεξη, εκλογή, εκλεκτός, σύλλογος, συνέπεια, αμετροέπεια ³ , εποποιία, ανείπωτος, απόρρητος

² Για τη σύνθεση λέξεων είναι χρήσιμο να θυμόμαστε τις προθέσεις και τα αχώριστα μόρια που αποτελούν πρώτο συνθετικό λέξεων. Προθέσεις: ανά, αντί (ανθ-), από (αφ-), δια, εις, εκ (εξ), εν, επί (εφ-), κατά (καθ-), μετά (μεθ-), παρά, περί, προ, προς, συν (συγ-, συμ-, συ-), υπέρ, υπό (υφ-). Αχώριστα μόρια: α- (αν-, ανα-), αρχι-, αμφί-, διχο-, δυσ-, ημι-, ξε-

³ Έλλειψη μέτρου στον λόγο.

ΡΗΜΑΤΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ ΜΕ ΠΑΡΑΓΩΓΕΣ ΛΕΞΕΙΣ ΣΤΑ Ν.Ε.

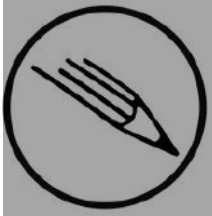
ΠΡΩΤΟΤΥΠΗ ΛΕΞΗ	ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ	ΕΠΙΘΕΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΣΥΝΘΕΤΑ
συνήδη< οΐδα	είδηση, ιστορία	ειδικός, ειδήμων, ιστορικός	συνειδητός, ασυνείδητος, συνείδηση, ιστοριογραφία, ενσυνείδηση, προϊστορία, ανιστόρητος, ειδησεογραφία, ιστοριογράφος
βουλομένοις < βούλομαι = θέλω	βούλημα, βούληση	βουλευτικός	άβουλος
διαβεβλημένοις < βάλλομαι	βέλος, βλήμα, βόλος, βαλβίδα, βολίδα	βαλτός, βολικός, βαλλιστικός	αποβολή, απόβλητος, διαβλητός, δισκοβόλος, εμβολισμός, μεταβολή, μεταβλητός, αναβολή, επιβολή
καταστῆναι <καθίσταμαι	σταθμός, στήλη, στήθος, στάδιο, στάθμη, ιστός	σταθερός, στάσιμος	διάστημα, κατάσταση, απόσταση, επαναστάτης, επιστάτης, εικονοστάσι, παράσταση, έκσταση, υφιστάμενος, προϊστάμενος, συνισταμένη
βεβιωκώς < ζῶ	ζωή, βίος	ζωτικός, βιοτικός	αβίωτος, επιβίωση, διαβίωση, αιωνόβιος, αμφίβιος, έμβιος
ήσυχάζοντας < ήσυχάζω (=μένω ουδέτερος)	ησυχία, ησυχαστής, ησυχαστήριο	ήσυχος	ανήσυχος, ανησυχία, εφησυχασμός, καθησυχαστικός
ήγεῖσθαι < ήγοῦμαι	ηγέτης, ηγεμόνας, ηγεσία	ηγετικός, ηγεμονικός	αφήγημα, διήγηση, διήγημα, καθηγητής, προηγουμένως, εισήγηση, ανεξήγητος
ἀναγκάζωσι< ἀναγκάζω (=αναγκάζω)	ανάγκη, αναγκαιότητα	αναγκαίος, αναγκαστικός	εξαναγκασμός, καταναγκασμός, καταναγκαστικός, ψυχαναγκασμός, ψυχαναγκαστικός

ποιεῖν < ποιῶ

ποίησις,
ποίημα,
ποιητής

ποιητικός

αντιποίηση, αρτοποιός,
χειροποίητος, παραποίηση,
εκποίηση, περιποίηση

Ερμηνευτικά σχόλια

Γενικό σχόλιο

Ο λόγος του Λυσία «Υπέρ Μαντιθέου», εκφωνήθηκε στη Βουλή κατά τη διάρκεια της δοκιμασίας του Μαντιθέου για το αξίωμα του Βουλευτή.

Η δοκιμασία αποτελούσε βασικό θεσμό του δημοκρατικού πολιτεύματος στην Αθήνα των κλασικών χρόνων. Ήταν στην ουσία μια διαδικασία εξέτασης των αιρετών και κληρωτών αρχόντων που διαπίστωνε αν πληρούνταν όλες οι νόμιμες προϋποθέσεις για την ανάληψη των καθηκόντων τους και αν ήσαν άξιοι για το αξίωμα που είχαν κληθεί να αναλάβουν. Η δοκιμασία ήταν υποχρεωτική για τους εκλεγμένους άρχοντες. Δεν μπορούσαν να ορκιστούν και να αναλάβουν τα καθήκοντά τους, αν προηγουμένως δεν είχαν υποβληθεί στη διαδικασία αυτή.

Πολλοί μελετητές υποστηρίζουν ότι η δοκιμασία θεσπίστηκε από τον Σόλωνα με σκοπό τον παραμερισμό των αναξίων. Πειστικότερη όμως φαίνεται η άποψη του Hignett, ότι η δοκιμασία θεσπίστηκε από τον Κλεισθένη παράλληλα με τη δημιουργία της Βουλής των Πεντακοσίων. Η δοκιμασία των εννέα αρχόντων και των Βουλευτών αρχικά ελάμβανε χώρα μόνο ενώπιον της Βουλής, αργότερα όμως και ενώπιον του δικαστηρίου της Ηλιαίας για όσους αποδοκίμαζε η Βουλή και ασκούσαν έφεση (Αριστοτέλη, Αθηναίων Πολιτεία 55.2 και 45.3· Δημοσθένη, Προς Λεπτίνην 90).

Η διαδικασία της δοκιμασίας είχε την εξής μορφή: Στην αρχή οι Βουλευτές της απερχόμενης Βουλής υπέβαλλαν ορισμένες καθιερωμένες ερωτήσεις στον υποψήφιο άρχοντα που αφορούσαν όλη τη ζωή του (βλέπε Λυσία, Υπέρ Μαντιθέου 9) ειδικότερα δε την καταγωγή του, για να διαπιστωθεί αν ήταν Αθηναίος πολίτης, και τη συμπεριφορά του προς τους θεούς, τους γονείς του και την πολιτεία (εκπλήρωση στρατιωτικών υποχρεώσεων και τακτική πληρωμή των φόρων). Οι απαντήσεις του δοκιμαζόμενου έπρεπε να επιβεβαιώνονται από μάρτυρες. Στη συνέχεια όποιος ήθελε μπορούσε να απευθύνει κατά του εξεταζομένου κατηγορία, την οποία μπορούσε εκείνος να αντικρούσει με επιχειρήματα. Τέλος, η Βουλή αποφάσιζε για την επικύρωση ή απόρριψη της εκλογής του.

Από τις εσωτερικές αναφορές του «Υπέρ Μαντιθέου» λόγου πιθανή χρονολόγηση εκφώνησής του θεωρείται η περίοδος μεταξύ των ετών 394 και 389 π.Χ..

Υπόθεση: Ένας Αθηναίος πολίτης, ο Μαντίθεος, που καταγόταν από την Ακαμαντίδα φυλή, κληρώθηκε πιθανότατα (δεν υπάρχει αναφορά στο λόγο) ως υποψήφιος βουλευτής και βρίσκεται ενώπιον της Βουλής των Πεντακοσίων. Υφίσταται λοιπόν τη «δοκιμασία», τη διαδικασία αξιολόγησης δηλαδή των αιρετών αρχόντων της εποχής εκείνης (συμπεριλαμβανόμενων και των βουλευτών).

Εἰ μὴ συνήδη... τῆς κατηγορίας: η έκφραση ευγνωμοσύνης προς τους κατηγορούς, έστω και υπό προϋποθέσεις, αποτελεί στοιχείο πρωτοτυπίας και εντυπωσιασμού, με τα οποία ο ρήτορας επιδιώκει να επιτύχει την πρόσεξιν και να κερδίσει την εϋνοϊαν των βουλευτών. Ανάλογη είναι και η γνωστή προλογική αρχή στον Υπέρ του Αδυνάτου λόγο του ρήτορα: «Οὐ πολλοῦ δέω χάριν ἔχειν, ὧ βουλή, τῷ κατηγορῶ, ὅτι μοι παρεσκεύασε τὸν ἀγῶνα τουτονί». Εκφράζει επίσης τη βεβαιότητά του για την πρόθεση της κατηγορίας, προσπαθώντας έτσι να μειώσει τους κατηγορούς του. Ο Μαντίθεος ξεκινώντας το λόγο του πρωτοτυπεί, μέσα από το σχήμα «απροσδόκητου» εξασφαλίζει, από την αρχή μάλιστα, το ενδιαφέρον των βουλευτών, την «πρόσεξιν» (μάλιστα το σχήμα του απροσδοκήτου βρίσκεται μέσα στον υποθετικό λόγο που εκφράζει το απραγματοποίητο και έτσι τονίζεται το λογικά ασύστατο). Εκφράζει μάλιστα τη βεβαιότητά του ότι ο ίδιος είναι αθῶς και τονίζει την πρόθεση της κατηγορίας, προσπαθώντας έτσι να μειώσει τους κατηγορούς του. Μέσα από το προοίμιο ο ρήτορας στοχεύει στην εϋνοϊα, δηλαδή τη συμπάθεια της βουλής προς αυτόν, την πρόσεξιν, την πρόκληση του ενδιαφέροντος και την εϋμάθεια, την κατατόπιση των ακροατών.

ὧ βουλή: πρόκειται για τη βουλή των Πεντακοσίων (πενήντα μέλη από κάθε μία των δέκα φυλών). Οι βουλευτές αναδεικνύονταν με κλήρωση από τους δήμους. Το ουσιαστικό έργο της ολομέλειας της Βουλής ήταν η έκδοση προβουλευμάτων (προετοιμασία των προτάσεων που θα υποβάλλονταν στην εκκλησία), η άσκηση ορισμένων δικαστικών αρμοδιοτήτων, ο έλεγχος του έργου των αρχόντων και η διεκπεραίωση όλων γενικῶς των έργων που δεν είχαν ανατεθεί στην εκκλησία του δήμου. Οι βουλευτές είχαν κλείσει τι τριακοστό έτος της ηλικίας τους και είχαν αποκτήσει κάποια πολιτική εμπειρία στις συνελεύσεις των δήμων τους. Υποβάλλονταν σε αυστηρή δοκιμασία του ήθους τους πριν αναλάβουν καθήκοντα. Αποζημιώνονταν με ένα μισθό που τον 4ο π. Χ. αιώνα έφτανε τους 5 οβολούς. Προϋπόθεση για την εκλογή τους αποτελούσε να είναι γνήσιοι Αθηναίοι πολίτες, να έχουν κάποια πολιτική εμπειρία, να διαθέτουν δημοκρατικά φρονήματα και να έχουν ήθος στη δημόσια και ιδιωτική ζωή.

τοῖς κατηγοροῖς: κατά την περίοδο που ο Μαντίθεος δοκιμαζόταν προκειμένου να αναλάβει καθήκοντα βουλευτή (ύστερα από κλήρωση), κάποιοι Αθηναίοι τον κατηγορήσαν ότι κατά την περίοδο της τυραννίας των Τριάκοντα είχε υπηρετήσει ως «ιππεύς» και επομένως ήταν εχθρός του δημοκρατικού πολιτεύματος. Η κατηγορία αυτή ήταν ιδιαίτερα βαριά καθώς οι ιππείς την περίοδο εκείνη συνεργάστηκαν με τους Τριάκοντα και έγιναν μισητοί στον λαό.

τοῖς ἀδίκως διαβεβλημένοις: στην αρχαία Αθήνα η συκοφαντία ήταν πολύ διαδεδομένη. Ο Μαντίθεος δηλώνει πως θα ευγνωμονούσε τους κατηγορούς του, αν δεν γνώριζε με βεβαιότητα πως αυτοί, κινούμενοι από ταπεινά κίνητρα, θέλουν να τον βλάψουν με οποιοδήποτε τρόπο. Με εύστοχο τρόπο όχι μόνο αναδεικνύει τα κίνητρα των κατηγορών του αλλά δείχνει και την ανωτερότητα του χαρακτήρα του, καθώς η στάση του δεν ορίζεται από το κίνητρο της εκδικητικότητας απέναντί τους.

ἡγοῦμαι γὰρ... καταστῆναι: η ημιπερίοδος αυτή αιτιολογεί και αποσαφηνίζει την προηγούμενη. Οι κατήγοροι, έστω και άθελά τους, προσφέρουν στον κατηγορούμενο τη δυνατότητα να αποδείξει την αθωότητά του μιλώντας δημόσια για τη ζωή του και συγχρόνως να καταδείξει το ποιόν των αντιπάλων του.

Συνολική θεώρηση της παραγράφου:

§1 Η πρώτη ημιπερίοδος (εἰ μὴ συνήδη ... τῆς κατηγορίας) εκφράζει τη βεβαιότητα του Μαντίθεου για την πρόθεση της κατηγορίας, δίνοντας μια πρώτη εικόνα της αυτοπεποίθησής του, η οποία είναι διάχυτη σε όλο το έργο. Με τον τρόπο αυτό ο ομιλητής προσπαθεί να μειώσει τους κατηγορούς του.

Επιπλέον χρησιμοποιεί ένα έξυπνο και παράδοξο στοιχείο πρωτοτυπίας και εντυπωσιασμού, προκειμένου ο ομιλητής να εξασφαλίσει την εύνοια και την προσοχή των βουλευτών-ακροατών: εκφράζει την υπό προϋποθέσεις «ευγνωμοσύνη» του προς τους κατηγορούς.

Η δεύτερη ημιπερίοδος (ἡγοῦμαι ... καταστῆναι) αιτιολογεί και αποσαφηνίζει την προηγούμενη: οι κατήγοροι, έστω και άθελά τους, προσφέρουν στον κατηγορούμενο τη δυνατότητα να αποδείξει την αθωότητά του μιλώντας δημόσια για τη ζωή του, και συγχρόνως να καταδείξει το ποιόν των αντιπάλων του.

Ρητορικά ήθη:

ἦθος του λέγοντος:

είναι η επιδίωξη του λέγοντος να εξυψώσει τον εαυτό του. Αυτό το επιτυγχάνει κατατάσσοντας τον εαυτό του στους άδικα συκοφαντημένους προκαλώντας τη συμπάθεια των δικαστών. Ο Μαντίθεος εμφανίζεται ανεξίκακος και σχεδόν ευγνώμων απέναντι στους κατηγορούς του, θύμα της κακίας και της συκοφαντικής διάθεσης.

Ήθος του ακροατή:

είναι η επιδίωξη του λέγοντος να εξυψώσει τους ακροατές του. Οι συμπολίτες του Μαντιθέου εκτιμούν σε μεγάλο βαθμό τη σωφροσύνη και τη μετριοπάθεια, χωρίς τις οποίες είναι αδύνατο να λειτουργήσει η δημοκρατία.

Ήθος των αντιπάλων:

είναι η επιδίωξη του λέγοντος να μειώσει τον αντίπαλο. Οι κατηγοροί παρουσιάζονται ως κακοήθεις και συκοφάντες, ως άνθρωποι που κινούνται από ταπεινά κίνητρα καθώς επιζητούν να βλάψουν με κάθε τρόπο έναν ενάρετο και δημοκρατικό πολίτη. Καθώς δεν έχουν το απαιτούμενο ήθος το κατηγορητήριό τους παρουσιάζεται αναξιόπιστο, γεγονός που προΐδεάζει αρνητικά τους βουλευτές.

Παθοποιία:

Ο στόχος του Μαντιθέου είναι διπλός: αρχικά επιδιώκει να προκαλέσει τον θυμό και την αγανάκτηση του ακροατηρίου εναντίον των κατηγορών του, και γι' αυτό τον λόγο τους παρουσιάζει μοχθηρούς και κοινούς συκοφάντες.

Εκφραστικά Μέσα

Υπερβατό σχήμα:

τονίζει το νόημα των όρων που το σχηματίζουν (με έμφαση στον δεύτερο όρο) και κινητοποιεί τα ενδιαφέρον του ακροατηρίου, κυρίως όταν ο δεύτερος όρος απομακρύνεται πολύ από τον πρώτο.

τοῖς κατηγοροῖς **βουλομένοις** ἐκ παντὸς τρόπου **κακῶς ἐμὲ ποιεῖν**,
πολλὴν ἂν αὐτοῖς **χάριν εἶχον** ταύτης τῆς κατηγορίας·
ἡγοῦμαι γὰρ **τοῖς** ἀδίκως **διαβεβλημένοις** **τούτους εἶναι** μεγίστων ἀγαθῶν **αἰτίους**,
οἵτινες ἂν αὐτοὺς **ἀναγκάζωσιν εἰς ἔλεγχον** τῶν αὐτοῖς βεβιωμένων **καταστῆναι**.

Απροσδόκητο:

εντυπωσιάζει και ξαφνιάζει τους ακροατές, διεγείρει το ενδιαφέρον τους ενώ ταυτόχρονα εξαίρει το ήθος του ομιλητή.

πολλὴν ἂν αὐτοῖς χάριν εἶχον ταύτης τῆς κατηγορίας

Εμφατική πρόταξη όρων:

- **Αντικειμένων:** αυτούς αναγκάζωσιν τῶν κινδύνων μετέχειν
- **Επιρρηματικών συνόλων:** τοῖς ἀδίκῳς διαβεβλημένοις εἰς ἔλεγχον ... καταστῆναι

Εμφατική σύνδεση:

προσδίδεται ἔμφαση στην αντίθεση που εκφράζουν οι δύο εμπρόθετοι προσδιορισμοί.

και παρά τήν δόξαν καί (παρά) τούς λόγους

Περιφράσεις:

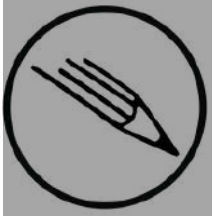
προσδίδουν ἔμφαση και εντυπωσιάζουν το ακροατήριο.

κακῳς ποιεῖν
εἰς ἔλεγχον καταστῆναι

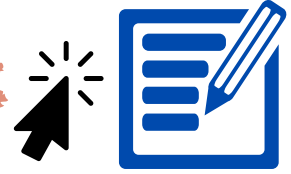

2

2

ΑΡΧΑΙΟ ΚΕΙΜΕΝΟ - ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

ΚΕΙΜΕΝΟ

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

ἐγὼ γὰρ οὕτω σφόδρα ἐμαυτῷ πιστεύω, ὥστ' ἐλπίζω καὶ εἴ τις πρὸς με τυγχάνει ἀηδῶς [ἢ κακῶς] διακείμενος, ἐπειδὰν ἐμοῦ λέγοντος ἀκούσῃ περὶ τῶν πεπραγμένων, μεταμελήσιν αὐτῷ καὶ πολὺ βελτίω με εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον ἡγήσεσθαι.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Γιατί, ἐγὼ ἔχω τόσο μεγάλη ἐμπιστοσύνη στον εαυτό μου, ὥστε να ἐλπίζω, ὅτι αν κάποιος κατὰ τύχη μου φέρεται ἀσχημα (ἢ ἐχθρικά), ὅταν με ἀκούσει να μιλάω για τις πράξεις μου, θα ἀλλάξει γνώμη και θα με θεωρεῖ πολὺ καλύτερο στο μέλλον.

Μετάφραση σε στήλες

ἐγὼ γὰρ οὕτω σφόδρα
ἐμαυτῷ πιστεύω,
ὥστ' ἐλπίζω
καὶ εἴ τις πρὸς με τυγχάνει
ἀηδῶς [ἢ κακῶς] διακείμενος,
ἐπειδὰν ἐμοῦ λέγοντος ἀκούσῃ
περὶ τῶν πεπραγμένων,
μεταμελήσιν αὐτῷ καὶ ἡγήσεσθαι πολὺ
βελτίω με εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον.

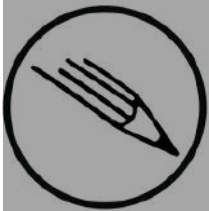
Γιατί, ἐγὼ ἔχω τόσο μεγάλη
ἐμπιστοσύνη στον εαυτό μου,
ὥστε να ἐλπίζω,
ὅτι αν κάποιος κατὰ τύχη
μου φέρεται ἀσχημα (ἢ ἐχθρικά),
ὅταν με ἀκούσει να μιλάω
για τις πράξεις μου,
θα ἀλλάξει γνώμη
και θα με θεωρεῖ πολὺ καλύτερο στο μέλλον.

σφόδρα: ποσοτικό επίρρημα = πολύ

ἐμαυτῷ πιστεύω: ἔχω εμπιστοσύνη στον εαυτό μου

διακείμενος: μετοχή ενεστώτα μέσης φωνής του ρήματος διάκειμαι = συμπεριφέρομαι, φέρομαι.

μεταμελήσιν: απαρέμφατο μέλλοντα ενεργητικής φωνής του απρόσωπου ρήματος μεταμέλει= αλλάζει κάποιος γνώμη.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΑ

ΛΕΞΕΙΣ ΜΕ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΗ ΣΗΜΑΣΙΑ

	Σημασία στο πρωτότυπο	Σημασία στα νέα ελληνικά
ἀηδῶς	με άσχημο τρόπο	Αυτός που προκαλεί αηδία, αποστροφή. Η άσχημη μυρωδιά μου προκάλεσε αηδία.

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ – ΕΠΙΘΕΤΑ – ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ ΜΕ ΠΑΡΑΓΩΓΕΣ ΛΕΞΕΙΣ ΣΤΑ Ν.Ε.

ΠΡΩΤΟΤΥΠΗ ΛΕΞΗ	ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ	ΕΠΙΘΕΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΣΥΝΘΕΤΑ ²
σφόδρα	σφοδρότητα	σφοδρός	
βελτίω <άγαθός	βελτίωση, βελτιστοποίηση	βελτιωτικός, αγαθός	αγαθοεργία, εγγειοβελτιωτικός, αυτοβελτίωση
ἀηδῶς < α στερητικό + ἡδύς (=ευχάριστος)	αηδία, αηδίασμα	αηδιαστικός	
λοιπόν < λείπω Θέματα: λειπ-, λειψ-, λιπ-, λοιπ-	λείψανο	λειψός	παράλειψη, διάλειμμα, ελλιπής, λειψυδρία, υπόλοιπο, κατάλοιπο

²

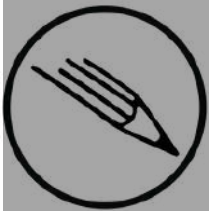
Για τη σύνθεση λέξεων είναι χρήσιμο να θυμόμαστε τις προθέσεις και τα αχώριστα μόρια που αποτελούν πρώτο συνθετικό λέξεων. Προθέσεις: ανά, αντί (ανθ-), από (αφ-), δια, εις, εκ (εξ), εν, επί (εφ-), κατά (καθ-), μετά (μεθ-), παρά, περί, προ, προς, συν (συγ-, συμ-, συ-), υπέρ, υπό (υφ-). Αχώριστα μόρια: α- (αν-, ανα-), αρχι-, αμφί-, διχο-, δυσ-, ημι-, ξε-.

εὖνους < εὖ + νοῦς	εὐνοια	ευνοϊκός, ευνόητος, ευνοούμενος	ευνοιοκρατία
-----------------------	--------	---------------------------------------	--------------

ΡΗΜΑΤΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ ΜΕ ΠΑΡΑΓΩΓΕΣ ΛΕΞΕΙΣ ΣΤΑ Ν.Ε.

ΠΡΩΤΟΤΥΠΗ ΛΕΞΗ	ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ	ΕΠΙΘΕΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΣΥΝΘΕΤΑ
πιστεύω	πίστη, πιστότητα	πιστευτός	απίστευτος, εύπιστος, δύσπιστος
ἐλπίζω	ελπίδα		εύελπις, απελπισία, φέρελπις, ελπιδοφόρος
τυγχάνω	τύχη	τυχερός	ατυχής, αποτυχία, επιτυχία, επιτυχής, ευτυχής, ευτύχημα, δυστυχής, δυστυχία, επίτευξη, εντευκτήριο, συνέντευξη
Διακείμενος< διάκειμαι	κείμενο, κειμενικότητα, κειμήλιο	κειμενικός	εναπόκειται, έγκείται, επίκειται, επικείμενος, πρόκειται, προκείμενος, αντίκειται, αντικείμενο, υπόκειται, υποκείμενο, υπόκειμαι, υποκείμενο.
λέγοντος <λέγω	λόγος, λογική, λέξη, λεξικό, έπος, ρήτορας, ρήμα	λογικός, λεκτικός, επικός, ρητός, ρητορικός	αναλογία, αντιλογία, διάλεξη, εκλογή, εκλεκτός, σύλλογος, συνέπεια, αμετροέπεια, εποποιία, ανείπωτος, απόρρητος
ήγήσεσθαι< ήγοῦμαι	ηγεμονία, ηγεσία, ηγουμενείο	ηγεμόνας, ηγέτης, ηγούμενος	περιήγηση, περιηγητής, προηγούμενος, εισήγηση, εισηγητής, διήγηση, διήγημα, καθηγητής, αφηγητής, αφήγημα, υφηγητής, εξήγηση, επεξηγηματικός, ανεκδιήγητος

πεπραγμένων< πράττομαι	πράκτορας, πράξη, πραγματεία, πρακτική, πραγμάτωση, πραγματικότητα, πράγμα, πρακτορείο	πρακτικός, πραγματικός	άπρακτος, απραξία, απραγματοποίητος, δυσπραγία, είσπραξη, διαπραγματευτής, διαπραγματευτικός, αδιαπραγμάτευτος, σύμπραξη
---------------------------	--	---------------------------	--

Προοίμιο §2 - ΛΥΣΙΑ 'Υπέρ Μαντιθέου' Β' Λυκείου

Ερμηνευτικά σχόλια

ἐγὼ γὰρ οὕτω σφόδρα ἑμαυτῷ πιστεύω... ἡγήσεσθαι: Η αυτοπεποίθηση του Μαντιθέου και η ελπίδα του ότι θα μετατρέψει την εις βάρος του δυσμενή εντύπωση αποτελούν προσπάθεια προΐδεασμού των βουλευτῶν και δημιουργοῦν εὐλογο ενδιαφέρον για ὅσα πρόκειται στη συνέχεια να εκθέσει. Η εξιστόρηση της ζωῆς του, φυσικά και της κοινωνικῆς του δράσης, δηλώνουν τη βεβαιότητά του πως θα μετατρέψει τις εις βάρος του κατηγορίες. Το νόημα της φράσης ἑμαυτῷ πιστεύω επιτείνεται ἀπὸ την χρήση των δύο επιρρηματικῶν ποσοτικῶν προσδιορισμῶν, οὕτω σφόδρα.

καὶ εἴ τις πρὸς με τυγχάνει ἀηδῶς [ἢ κακῶς] διακείμενος: φαίνεται ὅτι τον Μαντίθεο τον αντιπαθούσαν κάποιοι συμπολίτες του για τα αριστοκρατικά του φρονήματα, ἀλλὰ και για την εξωτερική του εμφάνιση που θύμιζε συμπεριφορά λακωνιζόντων. Η χρήση της εναντιωματικῆς-παραχωρητικῆς πρότασης (που εκφέρεται με οριστική) φανερώνει κάτι το πιθανό ἀπὸ την πλευρά του ομιλητή και δηλώνει πως ὑπάρχει πιθανότητα κάποιοι στο ακροατήριο να τρέφουν εχθρικά αισθήματα ἀπέναντί του.

Συνολική θεώρηση της παραγράφου:

Στη δεύτερη παράγραφο του προοιμίου ο Μαντίθεος εκφράζοντας την αυτοπεποίθησή του καταφέρνει να κεντρίσει το ενδιαφέρον του ακροατηρίου (πρόσεξις). Η δήλωση της υπερβολικῆς εμπιστοσύνης στον εαυτό του θα μπορούσε να θεωρηθεί πως αγγίζει τα ὅρια του καλῶς εννοούμενου εγωισμού, που θα αποδειχθεί στη συνέχεια, ὅταν ο ομιλητής θα παραθέσει τις αρετές του. Ταυτόχρονα εκφράζει την αισιοδοξία ὅτι θα μετατρέψει την εις βάρος του δυσμενή εντύπωση. Με τον τρόπο αυτό προσπαθεί να προΐδεάσει τους βουλευτές και να δημιουργήσει εὐλογο ενδιαφέρον για ὅσα πρόκειται να εκθέσει στη συνέχεια.

Ρητορικά ήθη:

Ήθος του λέγοντος:

είναι η επιδίωξη του λέγοντος να εξυψώσει τον εαυτό του. Ο Λυσίας παρουσιάζει τον Μαντίθεο με υπερβολική αυτοπεποίθηση και αισιοδοξία πως θα μεταστρέψει ακόμη και τα δυσμενή αισθήματα των εχθρών του.

Ήθος των αντιπάλων:

είναι η επιδίωξη του λέγοντος να μειώσει τον αντίπαλο. Η διάχυτη αυτοπεποίθηση του ομιλητή πως ακούγοντάς τον να μιλάει θα αλλάξουν την άποψη που έχουν σχηματίσει γι' αυτόν ακόμη και όσοι τρέφουν αρνητικά αισθήματα απέναντί του, προετοιμάζει το ακροατήριο για την σαθρότητα των επιχειρημάτων των αντιπάλων του.

Παθοποιία:

ο ομιλητής προκαλεί απροσδόκητη έκπληξη στους βουλευτές δηλώνοντας, και μάλιστα στο προοίμιο του λόγου του, πως θα αλλάξει ακόμη και τη δυσμενή εντύπωση που έχουν κάποιοι συμπολίτες του για τον ίδιο, δημιουργεί έκπληξη στο ακροατήριο και κεντρίζει το ενδιαφέρον του.

Εκφραστικά Μέσα

Υπερβατό σχήμα:

τονίζει το νόημα των όρων που το σχηματίζουν (με έμφαση στον δεύτερο όρο) και κινητοποιεί τα ενδιαφέρον του ακροατηρίου, κυρίως όταν ο δεύτερος όρος απομακρύνεται πολύ από τον πρώτο.

ἐγὼ γὰρ οὕτω σφόδρα ἑμαυτῷ πιστεύω
πολὺ βελτίῳ με εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον ἡγήσεσθαι

Εμφατική πρόταση όρων:

- **Αντικειμένων:** οὕτω σφόδρα ἑμαυτῷ πιστεύω

(εκτός από το επίρρημα προτάσσεται και το αντικείμενο)

Παρήχηση του - λ:

η επανάληψη του συμφώνου –λ λειτουργεί ευχάριστα ακουστικά με τη γλυκύτητά του.

μεταμελήσιν ... πολύ βελτίω ... λοιπόν

ομοιοτέλεuto και παρήχηση του –ω:

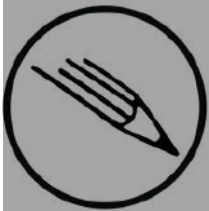
με την επανάληψη του μακρόχρονου –ω αισθητοποιείται ο πηγαίος και ζωηρός χαρακτήρας του ομιλητή.

οὔτω σφόδρα ἐμαυτῷ πιστεύω... ὥστ' ἐλπίζω

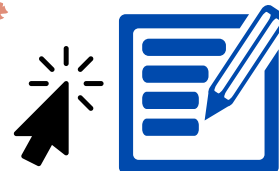

3

3

ΑΡΧΑΙΟ ΚΕΙΜΕΝΟ - ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

ΚΕΙΜΕΝΟ

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

ἀξιῷ δέ, ὦ βουλή, ἐὰν μὲν τοῦτο μόνον ὑμῖν ἐπιδείξω, ὥς εὖνους εἰμὶ τοῖς καθεστηκόσι πράγμασι καὶ ὥς ἠνάγκασμαι τῶν αὐτῶν κινδύνων μετέχειν ὑμῖν, μηδὲν πῶ μοι πλέον εἶναι· ἐὰν δὲ φαίνωμαι <καὶ> περὶ τὰ ἄλλα μετρίως βεβιωκῶς καὶ πολὺ παρὰ τὴν δόξαν καὶ παρὰ τοὺς λόγους τοὺς τῶν ἐχθρῶν, δέομαι ὑμῶν ἐμὲ μὲν δοκιμάζειν, τούτους δὲ ἡγεῖσθαι χείρους εἶναι. πρῶτον δὲ ἀποδείξω ὥς οὐκ ἵππευον οὔτ' ἐπεδήμουν ἐπὶ τῶν τριάκοντα, οὐδὲ μετέσχον τῆς τότε πολιτείας.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Ἐχω λοιπὸν τὴν ἀξίωση, κύριοι βουλευτές, ἀν σὰς ἀποδείξω μόνον αὐτό, ὅτι δηλαδὴ διάκειμαι εὐνοϊκὰ πρὸς τὸ παρὸν πολίτευμα καὶ ὅτι ἔχω ἀναγκαστεῖ νὰ συμμετέχω σὺς ἰδίους κινδύνους με σὰς, νὰ μὴν ωφεληθῶ καθόλου. Ἀν, ὅμως, ἀποδειχτῶ καὶ ὡς πρὸς ὅλα τὰ ἄλλα ὅτι ἔχω ζήσει τίμια καὶ ἀντίθετα ἀπὸ τὴν ἰδέα πού ὑπάρχει καὶ ἀπὸ τοὺς ἰσχυρισμοὺς τῶν ἐχθρῶν μου, σὰς παρακαλῶ νὰ ἐγκρίνετε τὴν ἐκλογή μου καὶ νὰ θεωρήσετε ὅτι αὐτοὶ εἶναι πάρα πολὺ κακοί. Καὶ πρῶτα θὰ ἀποδείξω ὅτι δὲν ἤμουν ἱππέας κι οὔτε ζούσα στὴν πατρίδα τὴν ἐποχὴ τῶν τριάντα τυράννων οὔτε ἔλαβα μέρος σὺς τότε πολίτευμα.

ἀξιῷ δέ, ὦ βουλή,
ἐὰν μὲν τοῦτο μόνον ὑμῖν ἐπιδείξω,
ὥς εὖνους εἰμὶ
τοῖς καθεστηκόσι πράγμασι
καὶ ὥς ἠνάγκασμαι
τῶν αὐτῶν κινδύνων μετέχειν ὑμῖν,
μηδὲν πῶ μοι πλέον εἶναι·
ἐὰν δὲ φαίνωμαι
<καὶ> περὶ τὰ ἄλλα
βεβιωκῶς μετρίως
καὶ πολὺ παρὰ τὴν δόξαν
καὶ παρὰ τοὺς λόγους τοὺς τῶν ἐχθρῶν,
δέομαι ὑμῶν ἐμὲ μὲν δοκιμάζειν,
τούτους δὲ ἡγεῖσθαι
χείρους εἶναι.
πρῶτον δὲ ἀποδείξω ὥς οὐκ ἵππευον
οὔτ' ἐπεδήμουν
ἐπὶ τῶν τριάκοντα,
οὐδὲ μετέσχον τῆς τότε πολιτείας.

ἔχω λοιπόν την ἀξίωση, κύριοι βουλευτές,
αν σας ἀποδείξω μόνο αὐτό,
ὅτι δηλαδή διάκειμαι εὐνοϊκά
προς το παρόν πολίτευμα
καὶ ὅτι ἔχω ἀναγκαστεῖ
να συμμετέχω στους ἴδιους κινδύνους με σας,
να μην ωφεληθῶ καθόλου.
Αν, ὅμως, ἀποδειχτῶ
καὶ ως προς ὅλα τα ἄλλα
ὅτι ἔχω ζήσει τίμια
καὶ ἀντίθετα ἀπὸ τὴν ιδέα που ὑπάρχει
καὶ ἀπὸ τους ἰσχυρισμούς των ἐχθρῶν μου,
σας παρακαλῶ να ἐγκρίνετε τὴν ἐκλογή μου
καὶ αὐτοὶ να θεωρήσετε
ὅτι εἶναι πάρα πολὺ κακοί.
Καὶ πρῶτα θα ἀποδείξω ὅτι δὲν ἤμουν ἱππέας
κι οὔτε ζούσα στὴν πατρίδα
τὴν ἐποχὴ των τριάντα τυράννων
οὔτε ἔλαβα μέρος στο τότε πολίτευμα.

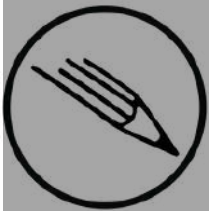
Πρόσθετο λεξιλόγιο

ἀξιόω-ῶ: ἔχω τὴν ἀξίωση, θεωρῶ πρέπον να...

ἠνάγκασμαι: οριστικὴ παρακειμένου μέσης φωνῆς τοῦ ρήματος ἀναγκάζομαι + τελικό ἀπαρέμφατο= αἰσθάνομαι τὴν υποχρέωση να...

χείρους ἢ χείρονας: αἰτιατικὴ πληθυντικού ἀρσενικοῦ γένους συγκριτικοῦ βαθμοῦ τοῦ ἐπιθέτου κακός-ή- ὄν= χειρότερος, τιποτένιος.

Μετέσχον: οριστικὴ ἀορίστου β', ενεργητικῆς φωνῆς τοῦ ρήματος μετ-έχω, μετέχω τῆς πολιτείας= ἔχω ενεργὴ συμμετοχὴ στο καθεστῶς, προσφέρω υπηρεσίες στο καθεστῶς.

Προοίμιο §3 - ΛΥΣΙΑ 'Υπέρ Μαντιθέου' Β' Λυκείου

ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΑ

ΛΕΞΕΙΣ ΜΕ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΗ ΣΗΜΑΣΙΑ

	Σημασία στο πρωτότυπο	Σημασία στα νέα ελληνικά
μετρίως	με αίσθηση του μέτρου	με μέτριο τρόπο Έγραψε μέτρια στο διαγώνισμα.
δοκιμάζειν < δοκιμάζω	εγκρίνω ή επικυρώνω την εκλογή κάποιου, δοκιμάζω, υποβάλλω σε δοκιμασία, κρίνω	Γεύομαι, προβάρω, περνώ από δοκιμή Δοκίμασα το ρούχο, αλλά μου ήταν μικρό.
έπεδήμουν < έπιδημῶ	μένω στην πατρίδα	Εμφανίζομαι με τη μορφή επιδημίας. Η παρουσία ασθενειών και επιδημιών έχει σημαδέψει την ανθρώπινη ιστορία.
πολιτεία	πολίτευμα	Το κράτος και η κυβερνητική εξουσία. Υποχρέωση της πολιτείας είναι η παροχή δημόσιας δωρεάν εκπαίδευσης για όλες και για όλους.

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ – ΕΠΙΘΕΤΑ – ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ ΜΕ ΠΑΡΑΓΩΓΕΣ ΛΕΞΕΙΣ ΣΤΑ Ν.Ε.

ΠΡΩΤΟΤΥΠΗ ΛΕΞΗ	ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ	ΕΠΙΘΕΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΣΥΝΘΕΤΑ
πλέον: συγκριτικός επιθέτου πολύς	πλεονασμός, πλειονότητα, πλεόνασμα	πολύς, πολλαπλός, πολλαπλάσιος	πλεονέκτης, πλεονεξία, επιπλέον, πολυάσχολος, πολυβόλο, πλειοψηφία

Χείρους < συγκριτικός βαθμός του κακός	κακία, χειροτέρευση	κακός, χειρότερος	Άκακος, ανεξίκακος, μνησίκακος, τρισχειρότερος
--	---------------------	-------------------	--

ΡΗΜΑΤΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ ΜΕ ΠΑΡΑΓΩΓΕΣ ΛΕΞΕΙΣ ΣΤΑ Ν.Ε.

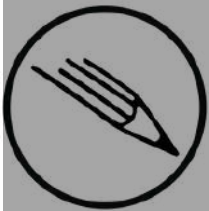
ΠΡΩΤΟΤΥΠΗ ΛΕΞΗ	ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ	ΕΠΙΘΕΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΣΥΝΘΕΤΑ
μετέχειν < ἔχω Θέματα: εχ-, εξ-, οχ-ωχ-, ουχ-, σχ-	έξη, σχέση, σχήμα, σχολείο, σχέδιο, οχυρό	σχετικός, σχολικός, σχηματικός	ανακωχή, ευεξία, ευωχία, κάτοχος, πολιούχος, εξοχή, συνοχή, εποχή, ενοχικός, απρόσεκτος, υπόσχεση, άσχημος, πρόσχημα, συσχέτιση
ἐπιδείξω < ἐπιδείκνυμι-ἀποδείξω<	δείγμα, δείκτης, δείξη	δειγματικός, δεικτικός	παράδειγμα, υπόδειγμα, απόδειξη, ένδειξη, δυσαπόδεικτος, αναπόδεικτος
ἀποδείκνυμι			
βεβιωκώς < βιώ	βίωση	βιώσιμος, βιωτός	διαβίωση, επιβίωση, αβίωτος
φαίνωμαι < φαίνομαι	φανάρι, φάντασμα, φαντασία, φαινόμενο	φανερός, φανταστικός, φαινομενικός	αφανής, Αριστοφάνης, διαφανής, διαφάνεια, επιφανής, επιφάνεια, θεοφάνεια, προφανής, ιεροφάντης, συκοφάντης, άφαντος, εμφαντικός, προφανώς
δέομαι = παρακαλώ	δέηση	δεοντικός	ένδεής, άνενδεής, ένδεια, σιτοδεία, δεοντολογία, αντιδεοντολογικός 32

εἶναι > **εἰμί**
(=εἶμαι)

οὐσία, οντότητα, ον

ουσιαστικός,
ουσιώδης

ανούσιος, απουσία,
απουσιολόγος, εξόντωση,
εξουσία, παρουσία,
παρουσιαστικό, περιουσία

Προοίμιο §3 - ΛΥΣΙΑ 'Υπέρ Μαντιθέου' Β' Λυκείου

Ερμηνευτικά σχόλια

ἀξιῷ δέ, ὦ βουλή... χείρους εἶναι.: Τα δημοκρατικά φρονήματα και οι αγώνες για τη δημοκρατία σε χαλεπούς καιρούς, όπως την εποχή των Τριάκοντα, συγκινούσαν ιδιαίτερα τους Αθηναίους και έπαιζαν καθοριστικό ρόλο στη δοκιμασία των αρχόντων. Δεν αρκούσε όμως μόνον η δημοκρατική αγωγή για την ανάληψη ενός δημόσιου αξιώματος. Έπρεπε ο εκλεγμένος άρχοντας να διαθέτει και το κατάλληλο ήθος. Ο Μαντίθεος ζητά από τους βουλευτές να εγκρίνουν την εκλογή του σε βουλευτή, μόνον εφόσον αποδείξει ότι πληροί όλες τις προϋποθέσεις. Η χρήση του ρήματος ἀξιῷ αποτελεί μια ακόμη ένδειξη της αυτοπεποίθησης του ομιλητή προς το ακροατήριο. Ο Μαντίθεος αξιώνει να επικυρωθεί η εκλογή του με την προϋπόθεση ότι θα αποδείξει: α) τον σεβασμό του στο δημοκρατικό πολίτευμα ως εὔνους εἰμὶ τοῖς καθεστηκόσι πράγμασι, β) τη συμμετοχή του στους αγώνες, πολιτικούς και στρατιωτικούς, για τη διατήρηση και ενίσχυση του δημοκρατικού πολιτεύματος.

περὶ τὰ ἄλλα: η αφοσίωση στο δημοκρατικό πολίτευμα δεν αποτελεί την μοναδική προϋπόθεση για την εκλογή του ομιλητή. Θα πρέπει να αποδείξει τη συνέπειά του σε όλες τις υποχρεώσεις του προς την πόλη, τόσο στον δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα.

βεβιωκῶς μετρίως: η αίσθηση του μέτρου, της αποφυγής υπερβολών στον ιδιωτικό και δημόσιο βίο, αποτελούσε τρόπο ζωής του Αθηναίου πολίτη και αποτελούσε προαπαιτούμενο για την εκλογή του σε οποιοδήποτε δημόσιο αξίωμα.

δέομαι ὑμῶν: ο Μαντίθεος παρακαλεί τους βουλευτές να τον εκλέξουν στο βουλευτικό αξίωμα. Ο παρακλητικός τόνος που σηματοδοτείται με τη χρήση του συγκεκριμένου ρήματος αφενός μετριάζει τον «απαιτητικό» τόνο της χρήσης του ρήματος ἀξιῷ και αφετέρου αποτελεί σαφή ένδειξη του σεβασμού του ομιλητή στο βουλευτικό σώμα, σε μια προσπάθεια να κερδίσει την εύνοιά του.

δοκιμάζουν: η δοκιμασία των αιρετών και κληρωτών αρχόντων αποτελούσε βασικό θεσμό για τη διασφάλιση του δημοκρατικού πολιτεύματος. Κάθε Αθηναίος ο οποίος εκλεγόταν σε κάποιο δημόσιο αξίωμα υποβαλλόταν στη διαδικασία της δοκιμασίας. Συγκεκριμένα κατά τη δοκιμασία οι αρμόδιοι έλεγχαν τα εξής: α) την καταγωγή του δοκιμαζόμενου, β) τον σεβασμό που έδειχνε στην οικογένειά του, γ) τη θρησκευτικότητα του, δ) τη συνέπειά του απέναντι στις στρατιωτικές του υποχρεώσεις και ε) στο κράτος γενικότερα (π.χ. αν πλήρωνε τους φόρους), στ) τα δημοκρατικά του φρονήματα.

Οι δηλώσεις του εξεταζόμενου σχετικά με τα ερωτήματα αυτά έπρεπε να επιβεβαιώνονται και από μάρτυρες. Τέλος, όποιος ήθελε μπορούσε να απευθύνει εναντίον του δοκιμαζόμενου κάποια κατηγορία, την οποία εκείνος έπρεπε να αποκρούσει με επιχειρήματα. Μετά από αυτή τη δοκιμασία η Βουλή αποφάσιζε για την αποδοχή ή την απόρριψη του δοκιμαζόμενου. Σε περίπτωση αποδοκιμασίας ο κρινόμενος μπορούσε να ασκήσει έφεση προκειμένου να κριθεί στην Ηλιαία.

πρῶτον δὲ ἀποδείξω... τότε πολιτείας.: Ο Μαντίθεος εκθέτει το εις βάρος του κατηγορητήριο, το οποίο θα αποδείξει ότι δεν ευσταθεί.

Ἱππεῖς: Πριν από τον Πελοποννησιακό πόλεμο, στην Αθήνα χρησιμοποιούνταν ελάχιστα το ιππικό. Ωστόσο, από το 431 και έως το τέλος του 4ου αι. π.Χ. υπήρχε στην πόλη δύναμη 1000 ιππέων. (Οι ιππείς αυτοί δεν πρέπει να συγχέονται με την τάξη των ιππέων, το όνομα της οποίας ήταν κατάλοιπο από την εποχή που όλοι οι αριστοκράτες ήταν ιππείς).

Οι ιππείς ήταν μέλη σε μια από τις δύο ανώτερες κοινωνικοοικονομικές τάξεις (πεντακοσιομεδίμνους και τριακοσιομεδίμνους), τα οποία επέλεγαν δέκα «καταλογείς». Το ιππικό μετείχε στον πόλεμο, έπαιζε όμως σημαντικό ρόλο και στις γιορτές της πόλης. Ήταν τιμή η εμφάνιση στις γιορτές με άψογα εκπαιδευμένα άλογα και άρτιο εξοπλισμό. Το γεγονός αυτό όμως, και το ότι στην περίοδο του πολέμου η θητεία ήταν λιγότερο επικίνδυνη, ωθούσε τους πιο φιλόδοξους νέους ευγενείς να αναζητούν συμμετοχή στο ιππικό σπανίως, κάποιοι ζητούσαν από τη βουλή να εξαιρεθούν για ένα ή περισσότερα χρόνια. Τα νέα μέλη του ιππικού κάθε χρόνο περνούσαν από «δοκιμασία» ενώπιον της Βουλής.

Κάθε ιππέας εξόπλιζε το άλογό του μόνος του, και σε καιρό ειρήνης το κρατούσε σε δικό του στάβλο. Ωστόσο, και σε περίοδο ειρήνης και κατά τη διάρκεια του πολέμου εισέπραττε ένα προκαθορισμένο ποσό για τη φύλαξη του αλόγου. Επίσης το κράτος του εξασφάλιζε κι ένα επιπλέον ποσό (κατάστασις) για τον απαραίτητο εξοπλισμό.

«ὥς οὐχ ἵππευον»: Ο Μαντίθεος θα αποδείξει πρώτα τα δημοκρατικά του φρονήματα. Η κατηγορία ήταν βαρύτατη γιατί οι ιππείς κατά την περίοδο διακυβέρνησης των τριάκοντα θεωρούνταν εχθροί του δημοκρατικού πολιτεύματος και συνένοχοι της τυραννίας των τριάκοντα, μιας και υπήρξαν όργανα της εξουσίας τους. Γνωρίζουμε επίσης ότι για πολλά χρόνια μετά το 403 π.Χ. όσοι είχαν διατελέσει ιππείς κατά την περίοδο αυτή ήταν μισητοί στον δήμο.

«ἐπὶ τῶν τριάκοντα»: Οι τριάντα τύραννοι εγκαταστάθηκαν στην Αθήνα από τον Σεπτέμβριο του 404 π.Χ. ως το τέλος Απριλίου του 403 π.Χ..

Στην ηττημένη Αθήνα με το τέλος του Πελοποννησιακού πολέμου, μετά από την πρόταση κάποιου ανθρώπου με το όνομα Δρακοντίδης, από τον δήμο των Αφιδνών, και υπό την πίεση του Λυσάνδρου, εκλέγεται ένα σώμα 30 ανθρώπων, με στόχο τη δημιουργία μιας νέας «πολιτείας». Σκοπός τους, που αποτελούσε και όρο των νικητών, ήταν η επιστροφή σε αυτό που αποκαλέστηκε «πάτριος πολιτεία», δηλαδή πολίτευμα των προγόνων.

Επρόκειτο για Αθηναίους που ανήκαν στο ολιγαρχικό κόμμα, τόση όμως ήταν η βία και η αυθαιρεσία που χρησιμοποίησαν ώστε επονομάστηκαν «τύραννοι». Στην αρχή στράφηκαν κατά των συκοφαντών που υπήρχαν στην Αθήνα και αυτό ικανοποίησε το κοινό αίσθημα. Έπειτα όμως στράφηκαν και κατά των αγαθών πολιτών, άλλους από τους οποίους καταδίκάζαν σε θάνατο και άλλους εξόριζαν, για να αρπάξουν στη συνέχεια τις περιουσίες τους. Αφόπλισαν όλους τους πολίτες εκτός από 3000 ομοϊδεάτες τους. Ανάμεσα στους τριάκοντα ο πιο μετριοπαθής ήταν ο Θηραμένης, ο οποίος γι' αυτό ακριβώς καταδικάστηκε να πιει το κώνειο, σύμφωνα με πρόταση του παλιού του φίλου και αρχηγού των Τριάκοντα, Κριτία. Η emphatic αναφορά του Μαντιθέου στον τρόπο διακυβέρνησης των Τριάκοντα τονίζει έμμεσα τα δημοκρατικά του αισθήματα και ικανοποιεί το ευαισθητοποιημένο στα δημοκρατικά ήθη ακροατήριο των βουλευτών.

Συνολική θεώρηση της παραγράφου:

Η τρίτη παράγραφος, ξεκινά ως μέρος του προοιμίου (ἀξιῶ δέ, ὦ βουλὴ ... πλέον εἶναι, χείρους εἶναι). Μέσα από δυο αντιθέσεις που αλληλοεμπλέκονται [ἀξιῶ πλέον εἶναι, / δέομαι ὑμῶν ἐμὲ μὲν δοκιμάζειν, (1η αντίθεση), ἐμὲ μὲν δοκιμάζειν/ τούτους δὲ ἡγεῖσθαι χείρους εἶναι), (2η αντίθεση)], επιχειρεῖ να καταδείξει και ὅτι εἶναι ἄξιος για το βουλευτικό αξίωμα, ὄχι μόνο λόγω της δημοκρατικής του διαγωγῆς και της συμμετοχῆς του στους αγῶνες για την υπεράσπιση της πατρίδας, ἀλλά και του σωστοῦ χαρακτήρα του. Οι αναφορές αυτές στοχεύουν στο να κερδίσουν την εὐνοια του ακροατηρίου. Παράλληλα ἡ κατηγορηματικὴ δήλωσή του πως θα ανατρέψει το εἰς βάρος του κατηγορητήριο (πρῶτον δὲ ἀποδείξω) κερδίζει ὄχι μόνο το ενδιαφέρον (πρόσεξις) ἀλλά και την εὐνοια των βουλευτῶν.

Η τελευταία περίοδος της §3 (πρῶτον δὲ... πολιτείας) εἶναι ἡ πρόθεσις. Εδῶ εκθέτει με συντομία το κατηγορητήριο, για το οποία θα αποδείξει ὅτι δεν ευσταθεῖ.

Η τελευταία περίοδος της §3 (πρῶτον δὲ... πολιτείας) εἶναι ἡ πρόθεσις. Εδῶ εκθέτει με συντομία το κατηγορητήριο, για το οποία θα αποδείξει ὅτι δεν ευσταθεῖ.

Ρητορικά ἤθη:

ἦθος του λέγοντος:

εἶναι ἡ ἐπιδίωξη του λέγοντος να ἐξυψώσει τον εαυτό του. Ο Μαντίθεος παρουσιάζεται ως πολίτης που πιστεύει με πάθος στη δημοκρατία (ὡς εὖνους εἰμὶ τοῖς καθεστηκόσι πράγμασι) και ἀγωνίστηκε γι' αὐτήν (ὡς ἡνάγκασμαι τῶν αὐτῶν κινδύνων μετέχειν ὑμῖν). Η ιδιωτικὴ και δημόσια ζωὴ του χαρακτηρίζεται ἀπὸ μετριοπάθεια και σύνεση (βεβιωκῶς μετρίως). Με ὅλους αὐτούς τους τρόπους καταφέρνει να γίνεῖ συμπαθὴς στους βουλευτές, να κερδίσει τις ἐντυπώσεις και να προδιαθέσει τους ακροατὲς ευμενῶς ἀπέναντί του. Ταυτόχρονα εἶναι βέβαιος πως θα ανατρέψει το κατηγορητήριο και θα πείσει τους βουλευτὲς να επικυρώσουν την ἐκλογὴ του.

ἦθος του ακροατή:

εἶναι ἡ ἐπιδίωξη του λέγοντος να μειώσει τον ἀντίπαλο. Οι συμπολίτες του Μαντιθέου ἐκτιμούν σε μεγάλο βαθμὸ τη σωφροσύνη και τη μετριοπάθεια, χωρὶς τις οποίες εἶναι ἀδύνατο να λειτουργήσῃ ἡ δημοκρατία. Ο Μαντίθεος αναφερόμενος στις ἀρετὲς τους αὐτὲς τους κολακεύει και τους ικανοποιεῖ ἐνῶ ταυτόχρονα κερδίζει και την εὐνοιά τους. Αξιοσημεῖωτη εἶναι και ἡ χρήση του ρήματος δέομαι, με το οποίο δηλώνει ὄχι μόνο τον σεβασμὸ του στο ακροατήριο ἀλλά και συνολικά στον θεσμό της δοκιμασίας, που ἀποτελεῖ πυλῶνα του δημοκρατικοῦ πολιτεύματος.

ἦθος των αντιπάλων:

Επιδίωξη αμαύρωσης του ήθους του αντιπάλου μέσω μίας επίθεσης εναντίον του. Ο Μαντίθεος δηλώνει απερίφραστα πως θα αποδείξει την αθωότητά του και τη σαθρότητα των επιχειρημάτων των αντιπάλων του (παρὰ τοὺς λόγους τοὺς τῶν ἐχθρῶν) δημιουργώντας με τον τρόπο αυτό ξεκάθαρες εντυπώσεις για την κακοήθεια και τη συκοφαντική τους διάθεση. Γι' αυτό και προτρέπει το ακροατήριο να τους θεωρήσει ανάξιους εμπιστοσύνης και επικίνδυνους για το υπάρχον πολιτικό καθεστώς.

Παθοποιία:

Ο ομιλητής συνεχίζει να προκαλεί έκπληξη στο ακροατήριό του με τη χρήση του ρήματος ἀξιῶ σε α' ενικό πρόσωπο αισθητοποιώντας τη διάχυτη σε ολόκληρο το προοίμιο αυτοπεποίθησή του. Με τον τρόπο αυτό παρουσιάζεται όχι μόνο βέβαιος για την αθωότητά του αλλά και πατριώτης, με δημοκρατικά φρονήματα, κόσμιος και συνετός πολίτης δημιουργώντας αισθήματα συμπάθειας στους βουλευτές. Πετυχαίνει έτσι να κερδίσει την εκτίμηση και τον θαυμασμό τους.

Εκφραστικά Μέσα

Υπερβατό σχήμα:

τονίζει το νόημα των όρων που το σχηματίζουν (με έμφαση στον δεύτερο όρο) και κινητοποιεί τα ενδιαφέρον του ακροατηρίου, κυρίως όταν ο δεύτερος όρος απομακρύνεται πολύ από τον πρώτο.

ἀξιῶ δέ, ὦ βουλή, ἐὰν μὲν τοῦτο μόνον ὑμῖν ἐπιδείξω, ὡς εὖνους εἰμὶ τοῖς καθεστηκόσι πράγμασι καὶ ὡς ἠνάγκασμαι τῶν αὐτῶν κινδύνων μετέχειν ὑμῖν, μηδὲν πῶ μοι πλέον **εἶναι**

μηδὲν πῶ μοι **πλέον**

ἐὰν δὲ **φαίνωμαι** <καὶ> περὶ τὰ ἄλλα μετρίως **βεβιωκῶς**

δέομαι ὑμῶν ἐμὲ μὲν **δοκιμάζειν**

Αντιθέσεις:

εξαίρουν με emphaticό τρόπο το νόημα των αντιτιθέμενων μερών (με έμφαση στο δεύτερο), επηρεάζουν τα συναισθήματα των ακροατών και διεγείρουν την προσοχή τους.

ἀξιῶ δέ...μηδέν πῶ μοι πλέον εἶναι· / **δέομαι** ὑμῶν ἐμέ μὲν δοκιμάζει

δέομαι ὑμῶν ἐμέ **μὲν** δοκιμάζειν, τούτους **δὲ** ἡγεῖσθαι χείρους εἶνα

Παρήχηση του -μ:

επηρεάζει και από ακουστική άποψη το ακροατήριο με σκοπό να επικυρώσει την εκλογή του.

δέομαι ὑμῶν ἐμέ μὲν δοκιμάζειν

Εμφαντική σύνδεση:

προσδίδουν έμφαση στην αντίθεση που εκφράζουν οι δύο εμπρόθετοι προσδιορισμοί.

καὶ πολὺ **παρὰ τὴν δόξαν** καὶ **παρὰ τοὺς λόγους** τοὺς τῶν ἐχθρῶ

Επανάληψη:

προσδίδουν έμφαση και εξαίρουν το περιεχόμενο του λόγου.

ὥς εὖνους εἰμὶ τοῖς καθεστηκόσι πράγμασι καὶ ὥς ἠνάγκασμαι

4

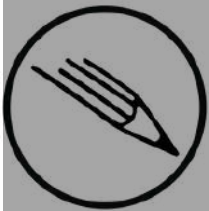
-

5

4

-

5

Διήγηση- Απόδειξη - Παράγραφοι 4-5 ΛΥΣΙΑ 'Υπέρ Μαντιθέου' Β' Λυκείου

ΑΡΧΑΙΟ ΚΕΙΜΕΝΟ - ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

ΚΕΙΜΕΝΟ

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

§4 Ἡμᾶς γὰρ ὁ πατήρ πρὸ τῆς ἐν Ἑλλησπόντῳ συμφορᾶς ὡς Σάτυρον τὸν ἐν τῷ Πόντῳ διαιτησομένους ἐξέπεμψε, καὶ οὔτε τῶν τειχῶν καθαιρουμένων <ἐπεδημοῦμεν> οὔτε μεθισταμένης τῆς πολιτείας, ἀλλ' ἦλθομεν πρὶν τοὺς ἀπὸ φυλῆς εἰς τὸν Πειραιᾶ κατελθεῖν πρότερον πένθ' ἡμέραις.

§5 καίτοι οὔτε ἡμᾶς εἰκὸς ἦν εἰς τοιοῦτον καιρὸν ἀφίγμένους ἐπιθυμεῖν μετέχειν τῶν ἀλλοτρίων κινδύνων, οὔτ' ἐκεῖνοι φαίνονται τοιαύτην γνώμην ἔχοντες ὥστε καὶ τοῖς ἀποδημοῦσι καὶ τοῖς μηδὲν ἐξαμαρτάνουσι μεταδιδόναι τῆς πολιτείας, ἀλλὰ μᾶλλον ἡτίμαζον καὶ τοὺς συγκαταλύσαντας τὸν δῆμον.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

§4 Ο πατέρας, δηλαδή, πριν από τη συμφορά στον Ελλήσποντο, μας έστειλε στον Σάτυρο, που ήταν βασιλιάς του Πόντου, για να ζήσουμε και ούτε όταν γκρεμίστηκαν τα τείχη ήμαστε στην πατρίδα, ούτε όταν μεταβλήθηκε το πολίτευμα, αλλά επιστρέψαμε πέντε μέρες νωρίτερα, προτού αυτοί που εξορμούσαν από τη φυλή κατέβουν στον Πειραιά.

§5 Και, πράγματι, ήταν φυσικό ούτε εμείς να θέλουμε να μετέχουμε σε ξένους κινδύνους, μια και είχαμε φτάσει σε τέτοιο καιρό, ούτε εκείνοι φαίνεται να είχαν τέτοια γνώμη, ώστε να παρέχουν αξιώματα στη διοίκηση της πολιτείας και σ' αυτούς που είχαν ζήσει στα ξένα και σ' αυτούς που δεν είχαν διαπράξει κανένα αδίκημα, αλλά μάλλον στερούσαν τα πολιτικά δικαιώματα και από αυτούς που συνεργάστηκαν στην κατάλυση της δημοκρατίας.

Μετάφραση σε στήλες

Ἡμᾶς γὰρ ὁ πατὴρ πρὸ τῆς συμφορᾶς
ἐν Ἑλλησπόντῳ ἐξέπεμψε ὡς Σάτυρον
τὸν ἐν τῷ Πόντῳ
δαιτησομένους,
καὶ οὔτε τῶν τειχῶν καθαιρουμένων
<ἐπεδημοῦμεν>
οὔτε μεθισταμένης τῆς πολιτείας,
ἀλλ' ἦλθομεν πρότερον πένθ' ἡμέραις
πρὶν τοὺς ἀπὸ Φυλῆς
εἰς τὸν Πειραιᾶ κατελθεῖν.
καίτοι οὔτε ἡμᾶς εἰκὸς ἦν
ἐπιθυμεῖν μετέχειν
τῶν ἀλλοτρίων κινδύνων
εἰς τοιοῦτον καιρὸν ἀφιγμένους,
οὔτ' ἐκεῖνοι φαίνονται
τοιαύτην γνώμην ἔχοντες
ὥστε μεταδιδόναι
τῆς πολιτείας
καὶ τοῖς ἀποδημοῦσι
καὶ τοῖς μηδὲν
ἐξαμαρτάνουσι, ἀλλὰ μάλλον
ἠτίμαζον
καὶ τοὺς συγκαταλύσαντας
τὸν δῆμον.

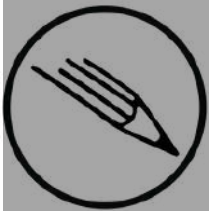
Ο πατέρας, δηλαδή, πριν από τη συμφορά
στον Ελλήσποντο, μας έστειλε στον Σάτυρο,
που ήταν βασιλιάς του Πόντου,
για να ζήσουμε
και ούτε όταν γκρεμίστηκαν τα τείχη
ήμαστε στην πατρίδα,
ούτε όταν μεταβλήθηκε το πολίτευμα,
αλλά επιστρέψαμε πέντε μέρες νωρίτερα,
προτού αυτοί που εξορμούσαν από τη Φυλή
κατέβουν στον Πειραιά.
Και, πράγματι, ήταν φυσικό ούτε εμείς
να θέλουμε να μετέχουμε
σε ξένους κινδύνους,
μια και είχαμε φτάσει σε τέτοιο καιρό,
ούτε εκείνοι φαίνεται
τέτοια γνώμη να είχαν,
ώστε να παρέχουν αξιώματα
στη διοίκηση της πολιτείας
και σ' αυτούς που είχαν ζήσει στα ξένα
και σ' αυτούς που δεν είχαν διαπράξει κανένα
αδίκημα, αλλά μάλλον
στερούσαν τα πολιτικά δικαιώματα
και από αυτούς που συνεργάστηκαν στην
κατάλυση της δημοκρατίας.

Πρόσθετο λεξιλόγιο

ἐξέπεμψε: οριστική αορίστου του ρήματος ἐκπέμπω = στέλνω μακριά

καθαιρουμένων: μετοχή παθητικού ενεστώτα του ρήματος καθαιροῦμαι = γκρεμίζομαι.

εἰκὸς ἦν = ήταν φυσικό

Διήγηση- Απόδειξη - Παράγραφοι 4-5

ΛΥΣΙΑ 'Υπέρ Μαντιθέου' Β' Λυκείου

ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΑ

ΛΕΞΕΙΣ ΜΕ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΗ ΣΗΜΑΣΙΑ

	Σημασία στο πρωτότυπο	Σημασία στα νέα ελληνικά
Πόντῳ	Γεωγραφικός όρος, στην περιοχή της Καππαδοκίας	Μονάδα μέτρησης Η ομάδα μας κέρδισε το σχολικό πρωτάθλημα καλαθοσφαίρισης σημειώνοντας ογδόντα πόντους στον τελικό!
καιρόν	Η κατάλληλη χρονική στιγμή	Οι καιρικές συνθήκες Ο καιρός θα χαλάσει αύριο
δήμον	δημοκρατικό πολίτευμα	διοικητική περιφέρεια Εγκαινιάστηκε στον δήμο μας ένα σύγχρονο κολυμβητήριο.
καθαιρούμαι	γκρεμίζω	Απομακρύνομαι από κάποια θέση Καθαιρέθηκε από την ηγεσία του στρατεύματος.

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ – ΕΠΙΘΕΤΑ – ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ ΜΕ ΠΑΡΑΓΩΓΕΣ ΛΕΞΕΙΣ ΣΤΑ Ν.Ε.

ΠΡΩΤΟΤΥΠΗ ΛΕΞΗ	ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ	ΕΠΙΘΕΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΣΥΝΘΕΤΑ
πατήρ	πατέρας	πατρικός, πατριώτης	άπατρις, φιλόπατρις, πατριδοκαπηλία, πατρογονικός

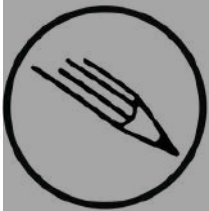
συμφορᾶς < συμφέρω	φορά, φόρος	φερτός	υποφερτός, ανυπόφορος, μεταφορά, επαναφορά
ἡμέραις	ἡμέρα	ἡμερήσιος	ἡμερολόγιο, ἡμερομηνία
εἶκός < ἔοικα	εἰκόνα	εἰκονικός	ἀπεικόνιση, εἰκονογράφος, ἐπιείκεια
γνώμην < γινώσκω	γνώμονας, γνώση, γνωμάτευση, γνωμικό	γνωστός, γνώριμος	ἀγνοια, αὐτογνωσία, ἀγνωμοσύνη, διάγνωση, εὐγνωμοσύνη, συγγνώμη

ΡΗΜΑΤΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ ΜΕ ΠΑΡΑΓΩΓΕΣ ΛΕΞΕΙΣ ΣΤΑ Ν.Ε.

ΠΡΩΤΟΤΥΠΗ ΛΕΞΗ	ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ	ΕΠΙΘΕΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΣΥΝΘΕΤΑ ¹
ἐξέπεμψε < ἐκπέμπω	πομπός, πομπή	πομπώδης	αποδιοπομπαίος, αποπομπή, διαπόμπευση, εκπομπή, νηοπομπή, παραπομπή
διαιτησομένους	δίαιτα, διαιτησία, διατητής	διαιτητικός	διαιτολόγος, λιτοδίαιτος
καθαιρουμένων < καθαιρέομαι – οὔμαι	αἵρεση	αιρετός	αφαίρεση, ἀναίρεση, διαίρεση, διαιρετέος, ἀφηρημάδα, καθαίρεση, εξαίρεση, προαίρεση, αρχαιρεσίες, εξαίρετος.
ἐπεδημοῦμεν – ἀποδημοῦσι	δήμος, δημότης, δήμιος	δημόσιος, δημοτικός	επιδημία, αποδημία, συνδημότης, δημαγωγός, επιδημιολόγο
ἤλθομεν – κατελθεῖν < κατέρχομαι	ερχομός, ἔλευση, παρελθόν	παρελθοντικός	προέλευση, διέλευση, συνέλευση

μεθισταμένης < μετά - ἴσταμαι	ιστός, στάση, σταθμός	στάσιμος	μετάσταση, κατάσταση, περίσταση, προστάτης, σύστημα, υπόσταση
μεταδιδόναι < μετά - δίδωμι	δότης, δόση, δοτική, δώρο, δωρεά	δοτικός	καταδοτικός, παράδοση, ανταπόδοση, αντίδοτο, ανένδοτος, διάδοση, προδοσία, ασυδοσία, ασύδοτος.
ἡτίμαζον < ἀτιμάζω < α(στερητικό) + τιμή	ατιμία, ατίμωση	ἀτιμος, ατιμωτικός	ἀτιμος, ἐντιμος, ἐκτίμηση, αξιότιμος, πολύτιμος, φιλοτιμία
συγκαταλύσαντας < σύν-κατά-λύω	λύση	λυτός	αναλυτής, διαλύτης, ανάλυση, διαλυτός, ψυχανάλυση
ἀφιγμένους	ικανότητα, ικεσία, ικέτης, προίκα	ικανός, ικετευτικός	ἀφιξη, ικανοποίηση, εφικτός, ἀνέφικτος

¹ Για τη σύνθεση λέξεων είναι χρήσιμο να θυμόμαστε τις προθέσεις και τα αχώριστα μόρια που αποτελούν πρώτο συνθετικό λέξεων. **Προθέσεις:** ανά, αντί (ανθ-), από (αφ-), δια, εις, εκ (εξ), εν, επί (εφ-), κατά (καθ-), μετά (μεθ-), παρά, περί, προ, προς, συν (συγ-, συμ-, συ-), υπέρ, υπό (υφ-). **Αχώριστα μόρια:** α- (αν-, ανα-), αρχι-, αμφί-, διχο-, δυσ-, ημι-, ξε-.

Διήγηση- Απόδειξη - Παράγραφοι 4-5 ΛΥΣΙΑ 'Υπέρ Μαντιθέου' Β' Λυκείου

Ερμηνευτικά σχόλια

Γενικό σχόλιο

Οι §§ 4-19 αποτελούν τη διήγηση (narratio) - πίστη ή απόδειξη (probatio ή argumentatio) του ρητορικού λόγου. Στις §§ 4-8 ο Μαντίθεος θα παραθέσει την επιχειρηματολογία του με σκοπό να αντικρούσει τις κατηγορίες που διατυπώθηκαν σε βάρος του και στις §§ 9-19 θα μιλήσει στο πλαίσιο των απαιτήσεων της δοκιμασίας.

Εάν ο Μαντίθεος τηρούσε τη σειρά του κατηγορητηρίου, θα έπρεπε να ξεκινήσει από τη διάψευση της κατηγορίας ότι υπηρέτησε στο ιππικό την εποχή της διακυβέρνησης των Τριάκοντα. Ο Λυσίας αλλάζει τη σειρά του κατηγορητηρίου και ξεκινά από την αποδημία του πελάτη του και του αδελφού του στον Πόντο. Η αλλαγή αυτή δεν είναι τυχαία αλλά αποσκοπεί: α) να δηλώσει με σαφήνεια πως δε θα μπορούσε να έχει καμία σχέση με το τυραννικό καθεστώς εξαιτίας της απουσίας του από την πόλη την περίοδο της διακυβέρνησής τους, β) να αναφερθεί, έστω και συνοπτικά, στα δραματικά γεγονότα της συγκεκριμένης περιόδου.

ὥς Σάτυρον: ο Σάτυρος ήταν βασιλιάς του Πόντου ή Κιμμερίου Βοσπόρου (Κριμαία) και το βασίλειό του ήταν στα νότια παράλια του Εύξεινου Πόντου με πρωτεύουσα το Παντικάπαιον, που ήταν αποικία των Μιλησίων στη Χερσόνησο της Ταυρίδας. Η αποικία αυτή διατηρούσε στενές εμπορικές σχέσεις με την Αθήνα, καθώς την προμήθευε με φορτία σταριού, ψαριών, δερμάτων και άλλων ακατέργαστων προϊόντων.

διαιτησομένους: ο πατέρας του Μαντιθέου ήταν φίλος του φιλέλληνα Σατύρου και του έστειλε τους δύο γιους του, οι οποίοι παρέμειναν εκεί αρκετό χρόνο ασχολούμενοι με το εμπόριο σίτου, και όχι περνώντας απλά τον καιρό τους. Ο Σάτυρος ήταν φίλος με τους Έλληνες και ιδιαίτερα με τους Αθηναίους. Βασίλεψε 14 χρόνια και πέθανε το 393 π. Χ..

τῶν τειχῶν καθαιρουμένων: η καθαίρεση των μακρῶν τειχῶν που συνέδεαν την Αθήνα με τον Πειραιά έγινε με διαταγή του Λυσάνδρου το 404 π.Χ.. Ύστερα από την ήττα των Αθηναίων στους Αιγός ποταμούς, οι Αθηναίοι συνθηκολόγησαν με τους Σπαρτιάτες για την παράδοση της πόλης. Ένας, λοιπόν, από τους όρους των Σπαρτιατῶν ήταν το γκρέμισμα των μακρῶν τειχῶν.

μεθισταμένης τῆς πολιτείας: η μεταβολή του δημοκρατικού πολιτεύματος σε ολιγαρχικό με την εγκαθίδρυση των Τριάκοντα έγινε τον Αύγουστο ή τον Σεπτέμβριο του 404 π.Χ.

ἔπεδημοῦμεν - ἤλθομεν: Ο ρήτορας στηρίζεται στα δύο αυτά ρήματα προκειμένου να ανατρέψει τις κατηγορίες εναντίον του. Ο Μαντίθεος κατηγορείται ότι συνεργάστηκε με το καθεστῶς των τριάκοντα. Πῶς ὅμως θα μπορούσε να το κάνει αφού ο ίδιος ἔφυγε από την πόλη πριν από την εγκαθίδρυση της εξουσίας τους και επέστρεψε ελάχιστες μέρες πριν από τη πτώση τους;

πρὶν τοὺς ἀπὸ Φυλῆς εἰς τὸν Πειραιᾶ κατελθεῖν: χίλιοι δημοκρατικοί με ηγέτη τον Θρασύβουλο, αντιτιθέμενοι στο καθεστώς των τριάκοντα τυράννων και στις αυθαιρεσίες τους, εξόρμησαν ἀπὸ τὴ Φυλὴ, οχυρὸ φρούριο ΝΔ. τῆς Πάρνηθας, ἴσως τὸν Μάιο τοῦ 403 π.Χ. και εγκαταστάθηκαν στη Μουνιχία, οχυρὸ τοῦ Πειραιᾶ, ὅπου ἀντιμετώπισαν με ἐπιτυχία τὶς ἐπιθέσεις τῶν Τριάκοντα και τὸν Σπαρτιατικὸ ἀποκλεισμό. Ἡ κατάλυση τοῦ τυραννικοῦ καθεστώτος στην Αθήνα ἐγένε τὸν Σεπτέμβριο τοῦ 403 π.Χ.. Τὸ σύνθετο ρήμα «κατελθεῖν» δηλώνει τόσο τὴν ἐξόρμηση τῶν Αθηναίων ἀπὸ τὴ φυλὴ, ὅσο και τὴν ἐπιστροφή τους ἀπὸ τὴν ἐξορία στη Θήβα, ὅπου εἶχαν καταφύγει μετὰ τὴν ἐκδίωξή τους ἀπὸ τοὺς τριάκοντα.

εἰς τοιοῦτον καιρὸν: ἐξαιρετικά δύσκολη περίοδος για τοὺς Τριάκοντα λόγω τῆς λαϊκῆς οργῆς για τὰ ἐγκλήματά τους, τῶν ἐσωτερικῶν τους διενέξεων και τῆς ἀντίδρασης τῶν ἐκ Πειραιώς, δηλ. τῶν δημοκρατικῶν ὑπὸ τὸν Θρασύβουλο.

οὔτε ἡμᾶς εἰκὸς ἦν ἐπιθυμεῖν μετέχειν τῶν ἀλλοτρίων κινδύνων: ὁ Μαντίθεος και ὁ ἀδελφός του δεν εἶχαν καμία σχέση με τὸ τυραννικὸ καθεστώς, διότι ἐφυγαν για τὸν Πόντο πρὶν ἀπὸ τὴν εγκαθίδρυσή του. Γι' αὐτὸ ἡ συμμετοχή τους στοὺς κινδύνους που δικαιολογημένα οἱ Τριάκοντα διέτρεχαν θὰ ἦταν πράξη ἀφύσικη και ἀνόητη.

«οὐτ' ἐκεῖνοι φαίνονται ... τῆς πολιτείας»: ένας ακόμη ισχυρός λόγος για τη μη ανάμειξη του Μαντιθέου στη διακυβέρνηση των Τριάκοντα. Όσοι είχαν αποδημήσει και δε μετείχαν σε αντιδημοκρατικές ενέργειες αποκλείονταν από τα αξιώματα. Όταν εγκαθιδρύθηκε η τυραννίδα πολλοί Αθηναίοι έφυγαν από την πόλη. Άλλοι πάλι έμειναν αλλά δε συμμετείχαν στις αυθαιρεσίες των Τριάκοντα, ως αντίδραση προς το καθεστώς αυτό. Οι Τριάκοντα δεν είχαν σαφώς καμία διάθεση να απονείμουν αξιώματα σε ανθρώπους που έλειπαν από την Αθήνα κατά τη διάρκεια της ολιγαρχίας ή σε ανθρώπους που δεν μοιράστηκαν μαζί τους την ευθύνη για εγκληματικές ενέργειες κατά των δημοκρατικών. Λογικό ήταν λοιπόν ο ίδιος και ο αδελφός του, εφόσον πληρούσαν αυτές τις «προϋποθέσεις», να αποκλειστούν από κάθε αξίωμα.

ἀλλὰ μᾶλλον ἡτίμαζον καὶ τοὺς συγκαταλύσαντας τὸν δῆμον: ο Κριτίας, ένας από τους σκληρότερους τυράννους, δε δίστασε, καταγγέλλοντας τον μετριοπαθή τύραννο και φίλο του Θηραμένη ως προδότη του καθεστώτος, να τον οδηγήσει στον θάνατο και να καταδιώξει τους οπαδούς του, επειδή ο Θηραμένης επέκρινε την πολιτική τρομοκρατίας που εφάρμοζε.

μετέχειν τῶν ἀλλοτρίων κινδύνων: αλλότριοι θεωρούνται οι κίνδυνοι που διέτρεχαν οι τριάκοντα για τα εγκλήματα που είχαν διαπράξει. Ο Μαντίθεος, λοιπόν, αφού δεν είχε συμμετάσχει στην εξουσία των Τριάκοντα όταν τα πράγματα γι' αυτούς ήταν απολύτως ευνοϊκά, θα φερόταν ως ανόητος να εμπλακεί με αυτούς τη στιγμή που διαφαινόταν η ήττα τους και η επικράτηση των δημοκρατικών.

Συνολική θεώρηση της παραγράφου:

Επιχείρημα:

Ο Μαντίθεος βρισκόταν μακριά από την Αθήνα κατά τη διάρκεια της τυραννίας των τριάκοντα και επέστρεψε μόλις πέντε ημέρες προτού έλθουν οι εξόριστοι στον Πειραιά από τη Φυλή (ενθύμημα).

Δεν ήταν λογικό ούτε ο ίδιος αλλά και ούτε ο αδελφός του να θέλουν να εμπλακούν στις υποθέσεις των Τριάκοντα και ιδιαίτερα σε μια δύσκολη και αμφίβολη περίοδο γι' αυτούς (καίτοι ούτε ήμᾱς εἰκὸς ἦν ἐπιθυμεῖν μετέχειν τῶν ἄλλοτρίων κινδύνων). Αλλά και το τυραννικό καθεστώς δεν επιθυμούσε την εμπλοκή ατόμων που απουσίαζαν κατά τη διάρκειά της διακυβέρνησής τους από την πατρίδα και δεν είχαν αποδείξει ἔμπρακτα την αφοσίωσή τους στο καθεστώς τους (ὥστε μεταδιδόναι τῆς πολιτείας καὶ τοῖς ἀποδημοῦσι καὶ τοῖς μηδὲν ἔξαμαρτάνουσι). Προς επίρρωση του συμπεράσματός του ο ομιλητής δε διστάζει να αναφερθεί στη βάναυση συμπεριφορά τους ακόμη και σε όσους είχαν συμπράξει στο τυραννικό καθεστώς (ἀλλὰ μᾶλλον ἡτίμαζον καὶ τοὺς συγκαταλύσαντας τὸν δῆμον).

Κριτική του επιχειρήματος:

Ο Μαντίθεος αποσιωπά έντεχνα τον λόγο που οδήγησε αυτόν και τον αδελφό του να επιστρέψουν μια κρίσιμη πολιτικά στιγμή στην Αθήνα. Επίσης, δε δικαιολογεί σε κανένα σημείο τον λόγο που η κυβέρνηση των τριάκοντα τους επέτρεψε την είσοδό τους στην πόλη. Η χρονική στιγμή της επανόδου του Μαντιθέου και του αδελφού του στην πόλη συμπίπτει με την εποχή που οι δημοκρατικοί κινούνταν προς τον Πειραιά και οι τριάκοντα θα είχαν άμεση ανάγκη από βοήθεια. Παράλληλα η εικόνα του αμέτοχου

Μαντιθέου στα πολιτικά δρώμενα, σε μια τόσο κρίσιμη περίοδο, έρχεται σε αντίθεση με την εικόνα που ο ίδιος θα μας δώσει στη συνέχεια του λόγου του για τον εαυτό του (§18), του νεαρού άνδρα που λατρεύει να βρίσκεται στην πρώτη γραμμή και να υπηρετεί την πατρίδα.

Επομένως η διαπίστωση στην οποία κατέληξε για τη μη συμμετοχή του στις ενέργειες των τριάκοντα, παρουσιάζεται ως προϊόν λογικής αναγκαιότητας, είναι όμως μόνο «εἰκός» και όχι «ἀναγκαῖον» απαραίτητα.

Ρητορικά ήθη:

Ήθος του λέγοντος:

είναι η επιδίωξη του λέγοντος να εξυψώσει τον εαυτό του. Ο Μαντίθεος παρουσιάζεται πειθαρχικός στις αποφάσεις του πατέρα του, με εμπορικά ενδιαφέροντα αλλά και νοσταλγός της πατρίδας του. Ακόμα, φαίνεται ρεαλιστής και συνετός αφού, στην ταραγμένη εποχή της επιστροφής του στην πατρίδα, αποφεύγει να συμμετάσχει στην πολιτική αναλαμβάνοντας ξένους κινδύνους. Έμμεσα εμφανίζεται ως ενάρετος και συνετός πολίτης καθώς δε διέπραξε κανένα αδίκημα.

Ήθος των αντιπάλων:

είναι η επιδίωξη του λέγοντος να μειώσει τον αντίπαλο. Μοχθηροί, αναξιόπιστοι και συκοφάντες, αφού στήριξαν το κατηγορητήριό τους σε ψευδή στοιχεία που καταρρέουν από τα γεγονότα.

Ήθος των τριάκοντα τυράννων:

είναι η επιδίωξη του λέγοντος να μειώσει το τυραννικό καθεστώς. Φανατισμένοι και αρχομανείς, παρουσιάζονται με ξεκάθαρα αρνητικό τρόπο καθώς οι πράξεις τους είναι αποδεδειγμένα εγκληματικές. Ο αρνητικός τρόπος με τον οποίο ξεκάθαρα τους παρουσιάζει ο ομιλητής βοηθά το ακροατήριο να τον διαχωρίσει ιδεολογικά και πολιτικά από αυτούς.

Παθοποιία:

Εξασφαλίζει τη συμπάθεια και την εύνοια του ακροατηρίου με την αναφορά του στις συμφορές της πόλης και του πατέρα του, καθώς με αυτή του την αναφορά δείχνει πως συμμετείχε και ο ίδιος και η οικογένειά του στις συμφορές που προκλήθηκαν από την ήττα των Αθηναίων.

Εκφραστικά Μέσα

Σύνδεση παραγράφων:

Ο αφηγηματικός σύνδεσμος γάρ (λοιπόν) ξεκινά το πρώτο μέρος της διήγησης – απόδειξης και ο σύνδεσμος καίτοι συνδέει τις παραγράφους 4 και 5.

Υπερβατό σχήμα:

τονίζει το νόημα των όρων που το σχηματίζουν (με έμφαση στον δεύτερο όρο) και κινητοποιεί τα ενδιαφέρον του ακροατηρίου, κυρίως όταν ο δεύτερος όρος απομακρύνεται πολύ από τον πρώτο.

Ἡμᾶς γὰρ ὁ πατήρ πρὸ τῆς ἐν Ἑλλησπόντῳ συμφορᾶς ὡς Σάτυρον τὸν ἐν τῷ Πόντῳ διαιτησομένους **ἐξέπεμψε** οὔτε **ἡμᾶς εἰκὸς ἦν** εἰς τοιοῦτον καιρὸν ἀφιγμένους **ἐπιθυμεῖν**

Αντιθέσεις:

εξαίρουν με emphaticό τρόπο το νόημα των αντιτιθέμενων μερών (με έμφαση στο δεύτερο), επηρεάζουν τα συναισθήματα των ακροατών και διεγείρουν την προσοχή τους.

οὔτε τῶν τειχῶν καθαιρουμένων <ἐπεδημοῦμεν> ...**ἀλλ'** ἦλθομεν
ὥστε μεταδιδόναι τῆς πολιτείας ... **ἀλλὰ** μᾶλλον ῥτίμαζον

Εμφαντική αρνητική παρατακτική συμπλοκή:

οὔτε τῶν τειχῶν καθαιρουμένων <ἐπεδημοῦμεν> **οὔτε** μεθισταμένης τῆς πολιτείας
οὔτε ἡμᾶς εἰκὸς ἦν ...**οὔτ'** ἐκεῖνοι φαίνονται

Εμφαντική καταφατική παρατακτική συμπλοκή:

καὶ τοῖς ἀποδημοῦσι **καὶ** τοῖς μηδὲν ἐξαμαρτάνουσι

6

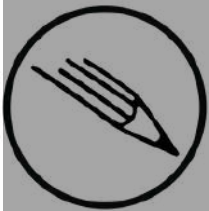
-

7

6

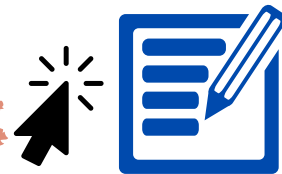
-

7

Διήγηση- Απόδειξη - Παράγραφοι 6-7 ΛΥΣΙΑ 'Υπέρ Μαντιθέου' Β' Λυκείου

ΑΡΧΑΙΟ ΚΕΙΜΕΝΟ - ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ
ΑΣΚΗΣΕΩΝ

ΚΕΙΜΕΝΟ

§6 ἔπειτα δὲ ἐκ μὲν τοῦ σανιδίου τοὺς ἵππεύσαντας σκοπεῖν εὐηθὲς ἐστίν. ἐν τούτῳ γὰρ πολλοὶ μὲν τῶν ὁμολογούντων ἵππεύειν οὐκ ἔνεισιν, ἔνιοι δὲ τῶν ἀποδημούντων ἐγγεγραμμένοι εἰσίν. ἐκεῖνος δ' ἐστὶν ἔλεγχος μέγιστος· ἐπειδὴ γὰρ κατήλθετε, ἐψηφίσασθε τοὺς φυλάρχους ἀπενεγκεῖν τοὺς ἵππεύσαντας, ἵνα τὰς καταστάσεις ἀναπράξητε παρ' αὐτῶν.

§7 ἐμὲ τοίνυν οὐδεὶς ἂν ἀποδείξειεν οὐτ' ἀπενεχθέντα ὑπὸ τῶν φυλάρχων οὔτε παραδοθέντα τοῖς συνδίκοις οὔτε κατάστασιν καταβαλόντα. καίτοι πᾶσι ῥάδιον τοῦτο γνῶναι, ὅτι ἀναγκαῖον ἦν τοῖς φυλάρχοις, εἰ μὴ ἀποδείξειαν τοὺς ἔχοντας τὰς καταστάσεις, αὐτοῖς ζημιοῦσθαι. ὥστε πολὺ ἂν δικαιότερον ἐκείνοις τοῖς γράμμασιν ἢ τούτοις πιστεύοιτε· ἐκ μὲν γὰρ τούτων ῥάδιον ἦν ἐξαλειφθῆναι τῷ βουλομένῳ, ἐν ἐκείνοις δὲ τοὺς ἵππεύσαντας ἀναγκαῖον ἦν ὑπὸ τῶν φυλάρχων ἀπενεχθῆναι.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

§6 Και ἔπειτα, εἶναι ἀνόητο νὰ ἐξετάζει (κανεῖς) αὐτοὺς ποὺ υπηρέτησαν στο ἱππικὸ ἀπὸ τὴν ἀναγραφὴ στὴν πινακίδα. Γιατί, πολλοὶ ἀπὸ αὐτοὺς ποὺ ὁμολογοῦν ὅτι υπηρέτησαν ὡς ἱππεῖς δὲν περιλαμβάνονται σ' αὐτὴν, μερικοὶ ὅμως ἀπ' αὐτοὺς ποὺ ζοῦσαν στα ξένα εἶναι γραμμένοι. Εκείνη ὅμως εἶναι ἡ μεγαλύτερη ἀπόδειξη: ὅταν δηλαδὴ ἐπανήλθατε, ψηφίσατε νὰ παραδώσουν οἱ φύλαρχοι κατάλογο τῶν ἱππέων, γιὰ νὰ εἰσπράξετε πίσω τὸ ἐπίδομα ἀπ' αὐτοὺς.

§7 Για μὲνα λοιπὸν κανένας δε θὰ μπορούσε νὰ ἀποδείξει οὔτε ὅτι ἀναφέρθηκα ἀπὸ τοὺς φυλάρχους οὔτε ὅτι παραδόθηκα στοὺς συνηγόρους τοῦ δημοσίου οὔτε ὅτι κατέβαλα πίσω τὸ ἐπίδομα. Καὶ ὅμως εἶναι εὐκόλο σ' ὅλους νὰ καταλάβουν αὐτό, ὅτι δηλαδὴ ἦταν υποχρεωτικὸ στοὺς φυλάρχους ἀν δὲν ἀποκάλυπταν αὐτοὺς ποὺ εἶχαν λάβει τὴ χρηματικὴ προκαταβολὴ νὰ τιμωροῦνται οἱ ἴδιοι. Επομένως, θὰ ἦταν πολὺ πιο δίκαιο νὰ ἔχετε ἐμπιστοσύνη σ' ἐκείνους τοὺς καταλόγους (τῶν φυλάρχων) παρά σ' αὐτές τὶς πινακίδες. Γιατί, ἀπ' αὐτές ἦταν πολὺ εὐκόλο νὰ σβηστεῖ ὅποιος ἤθελε, ἐνῶ σ' ἐκείνους (στοὺς καταλόγους) ἦταν ἀνάγκη νὰ ἀναφερθοῦν ἀπὸ τοὺς φυλάρχους ἐκεῖνοι ποὺ υπηρέτησαν ὡς ἱππεῖς.

[6] ἔπειτα δὲ εὐθὺς ἐστὶν σκοπεῖν
τοὺς ἵππεύσαντας
ἐκ μὲν τοῦ σανιδίου.
γὰρ πολλοὶ
μὲν τῶν ὁμολογούντων ἵππεύειν
οὐκ ἔνεισιν ἐν τούτῳ,
ἔνιοι δὲ τῶν ἀποδημούντων
ἐγγεγραμμένοι εἰσὶν.
ἐκεῖνος δ' ἐστὶν ἔλεγχος μέγιστος·
ἐπειδὴ γὰρ κατήλθετε,
ἐψηφίσασθε τοὺς φυλάρχους
ἀπενεγκεῖν τοὺς ἵππεύσαντας,
ἵνα τὰς καταστάσεις ἀναπράξητε
παρ' αὐτῶν.

[7] ἐμὲ τοίνυν οὐδεὶς
ἂν ἀποδείξειεν
οὐτ' ἀπενεχθέντα ὑπὸ τῶν φυλάρχων
οὔτε παραδοθέντα
τοῖς συνδίκους
οὔτε κατάστασιν καταβάλοντα.
καίτοι πᾶσι ῥάδιον
τοῦτο γινῶναι,
ὅτι ἀναγκαῖον ἦν
τοῖς φυλάρχοις,
εἰ μὴ ἀποδείξειαν τοὺς ἔχοντας
τὰς καταστάσεις,
αὐτοῖς ζημιοῦσθαι.
ὥστε πολὺ ἂν δικαιότερον
πιστεύοιτε
ἐκείνοις τοῖς γράμμασιν
ἢ τούτοις·
ἐκ μὲν γὰρ τούτων ῥάδιον ἦν
ἐξαλειφθῆναι τῷ βουλομένῳ,
ἐν ἐκείνοις
ἀναγκαῖον ἦν δὲ ἀπενεχθῆναι
ὑπὸ τῶν φυλάρχων
τοὺς ἵππεύσαντας.

Και ἔπειτα, εἶναι ἀνόητο νὰ ἐξετάζει (κανεῖς)
αυτοὺς που υπηρέτησαν στο ἱππικὸ
ἀπὸ τὴν ἀναγραφὴ στὴν πινακίδα.
Γιατί, πολλοὶ
ἀπὸ αὐτοὺς που ὁμολογοῦν ὅτι υπηρέτησαν
ὡς ἱππεῖς, δὲν περιλαμβάνονται σ' αὐτήν,
μερικοὶ ὅμως ἀπ' αὐτοὺς που ζοῦσαν στα ξένα
εἶναι γραμμένοι.
Εκεῖνη ὅμως εἶναι ἡ μεγαλύτερη ἀπόδειξη:
ὅταν δηλαδὴ ἐπανήλθατε
ψηφίσατε οἱ φύλαρχοι
νὰ παραδώσουν κατάλογο τῶν ἱππέων,
για νὰ εἰσπράξετε πίσω τὸ ἐπίδομα
ἀπ' αὐτοὺς.

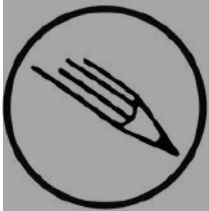
Για μένα λοιπὸν κανένας
δὲ θὰ μπορούσε νὰ ἀποδείξει
οὔτε ὅτι ἀναφέρθηκα ἀπὸ τοὺς φυλάρχους
οὔτε ὅτι παραδόθηκα
στοὺς συνηγόρους τοῦ δημοσίου
οὔτε ὅτι κατέβαλα πίσω τὸ ἐπίδομα.
Καὶ ὅμως σ' ὅλους εἶναι εὐκόλο
αὐτὸ νὰ καταλάβουν,
ὅτι δηλαδὴ ἦταν υποχρεωτικὸ
στοὺς φυλάρχους
ἀν δὲν ἀποκάλυπταν αὐτοὺς που εἶχαν λάβει
τὴ χρηματικὴ προκαταβολή
οἱ ἴδιοι νὰ τιμωροῦνται.
Επομένως, θὰ ἦταν πολὺ πιο δίκαιο
νὰ ἔχετε ἐμπιστοσύνη
σ' ἐκείνους τοὺς καταλόγους (τῶν φυλάρχων)
παρὰ σ' αὐτές τὶς πινακίδες.
Γιατί, ἀπ' αὐτές ἦταν πολὺ εὐκόλο
νὰ σβηστεῖ ὅποιος ἠθελε,
ἐνῶ σ' ἐκείνους (στοὺς καταλόγους)
ἦταν ἀνάγκη νὰ ἀναφερθοῦν
ἀπὸ τοὺς φυλάρχους
ἐκεῖνοι που υπηρέτησαν ὡς ἱππεῖς.

σκοπεῖν: απαρέμφατο ενεστώτα ενεργητικής φωνής του ρήματος σκοπέω, -ῶ= σκέπτομαι, εξετάζω, αναζητώ.

κατήλθετε: οριστική αορίστου β' ενεργητικής φωνής του ρήματος κατέρχομαι= επιστρέφω από την εξορία.

καταβαλόντα: μετοχή αορίστου β' ενεργητικής φωνής του ρήματος καταβάλλω

καταβάλλω την κατάστασιν = επιστρέφω το επίδομα.

Διήγηση- Απόδειξη - Παράγραφοι 6-7

ΛΥΣΙΑ 'Υπέρ Μαντιθέου' Β' Λυκείου

ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΑ

ΛΕΞΕΙΣ ΜΕ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΗ ΣΗΜΑΣΙΑ

	Σημασία στο πρωτότυπο	Σημασία στα νέα ελληνικά
σανίδιον	μικρή σανίδα που λεγόταν και λεύκωμα, γιατί ήταν αλειμμένη με γύψο	κομμάτι ξύλου, χώρος θεατρικών παραστάσεων (μεταφορικά) Είναι τριάντα χρόνια στο σανίδι· με μεγάλη προσφορά στο θέατρο.
ὁμολογούντων < ὁμολογῶ	παραδέχομαι	Γνωστοποιῶ κάποιο μυστικό Ὁμολόγησε πως αντέγραψε στο διαγώνισμα των Λατινικών.
ἔλεγχος	απόδειξη	Ὡ ικανότητα να κατευθύνει κάποιος κάτι Ἐξαιτίας της υπερβολικής ταχύτητας ἔχασε τον ἔλεγχο του αυτοκινήτου.
καταστάσεις < κατάστασις	το χρηματικό ποσό που ἔπαιρναν ἀπὸ το δημόσιο οἱ δοκιμαζόμενοι ἀπὸ τὴ Βουλὴ ἱππεῖς	Οἱ συνθήκες ἢ ὁ τρόπος που ὑπάρχει κάποιος ἢ κάτι σε μία χρονικὴ στιγμή ἢ περίοδο Ὡ κατάσταση τῆς υγείας του βελτιώθηκε.
γράμμασι < γράμμα	οἱ κατάλογοι στους οποίους ἀναγράφονταν τὰ ὀνόματα τῶν ἱππέων	Καθετί που αποκτᾷ κανεῖς με τὴν ἐκπαίδευση Δεν ξέρει γράμματα. Γραπτὸ σύμβολο ἀναπαράστασης φθόγγων Ὡ ἐλληνικὴ γλῶσσα ἔχει 24 γράμματα.

ζημιοῦσθαι < ζημιῶμαι	τιμωρώ	Παθαίνω ζημιά, βλάπτομαι Τελικά όλοι βγήκαν ζημιωμένοι από αυτή την υπόθεση.
--------------------------	--------	--

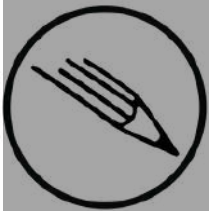
ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ – ΕΠΙΘΕΤΑ – ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ ΜΕ ΠΑΡΑΓΩΓΕΣ ΛΕΞΕΙΣ ΣΤΑ Ν.Ε.

ΠΡΩΤΟΤΥΠΗ ΛΕΞΗ	ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ	ΕΠΙΘΕΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΣΥΝΘΕΤΑ
ῥάδιον	ραδιουργία	ραδιούργος	
Καταστάσεις < καθίστημι	στάση, στήλη, στήθος, στάδιο, στάθμη, ιστός, ιστίο	στάσιμος, σταθερός	ανυπόστατος, αναντικατάστατος, επιστάτης, επαναστάτης, ασταθής, ευσταθής, ιστιοφόρος, ναύσταθμος, παραστάτης, προστάτης.

ΡΗΜΑΤΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ ΜΕ ΠΑΡΑΓΩΓΕΣ ΛΕΞΕΙΣ ΣΤΑ Ν.Ε.

ΠΡΩΤΟΤΥΠΗ ΛΕΞΗ	ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ	ΕΠΙΘΕΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΣΥΝΘΕΤΑ
σκοπεῖν < σκοπῶ	σκοπιά, σκοπός, σκόπελος, σκοπευτής, σκέψη.	σκόπιμος	ανασκόπηση, επίσκοπος, ημεροσκόπος, οiwνοσκόπος, πρόσκοπος
ἀπενεγκεῖν, ἀπενεχθέντα < ἀποφέρω < φέρω	φόρος, φορά, φόρα, φορείο, φέρσιμο, φέρετρο, φωριαμός, φαρέτρα, φόρεμα, φορεσιά	φορητός, φορέας	αναφορά, διαφορά, εισφορά, πρόσφορος, προσφορά, παράφορος, συμπεριφορά, ισοφάριση, ανωφέρεια, ανωφερής, κατωφερής, κατηφόρα, φερέγγυος, φερέφωνο, καρποφόρος, τροπαιοφόρος, αυτόφωρος

γνῶναι < γιγνώσκω	γνώμη, γνώση	γνωμικός, γνωστός, γνωστικός	ανάγνωσμα, αναγνωστικός, διάγνωση, επίγνωση, απόγνωση, συγγνώμη, αυτογνωσία, βιβλιογνωσία
μετέχειν μετέχω < ἔχω	σχεδόν, ἔξη, σχέση, σχολείο, σχήμα επίρρημα: εξής	σχετικός, σχολικός	κατοχή, παροχή, ανεκτικός, ενοχή, εξοχή, συνεκτικός, συνέχεια, προσοχή, μετοχή, αντοχή, καχεξία, πολιούχος, άσχημος
καταβαλόντα < καταβάλλω	βολή, βέλος, βελόνα, βλήμα	βαλτός	αποβολή, πυροβόλο, επιβολή, κεραυνοβόλος, παρεμβολή, διαβολή

Διήγηση- Απόδειξη - Παράγραφοι 6-7 ΛΥΣΙΑ 'Υπέρ Μαντιθέου' Β' Λυκείου

Ερμηνευτικά σχόλια

ἐκ μὲν τοῦ σανιδίου: μικρή σανίδα που λεγόταν και λεύκωμα, γιατί ήταν αλειμμένη με γύψο. Πάνω σ' αυτήν έγραφαν τα ονόματα των ιππέων και την εξέθεταν σε κοινή θέα². Η αναγραφή του ονόματος του Μαντιθέου στο σανίδιο αποτελούσε για τους κατηγορούς του τη μοναδική απόδειξη ότι υπηρέτησε ως ιππέας επί των Τριάκοντα και ότι ως ολιγαρχικός ήταν εχθρός του δημοκρατικού πολιτεύματος. Το σανίδιον χρησιμοποιούνταν επίσης για δημόσιες ανακοινώσεις, κυρίως παροδικού χαρακτήρα – σε αντιδιαστολή με τις πέτρινες πινακίδες – συμπεριλαμβάνοντας ονόματα δημόσιων παραβατών. Το περιεχόμενό του μπορούσε να αλλοιωθεί.

ἐν τούτῳ γὰρ ... ἔνεισιν - ἔνιοι δέ... ἐγγεγραμμένοι εἰσίν: με το ισχυρό αυτό επιχείρημα ο ρήτορας θέτει υπό αμφισβήτηση τον ισχυρισμό των αντιπάλων του αιτιολογώντας συγχρόνως το εὔηθές ἔστιν της προηγούμενης ημιπεριόδου. Πολλές φορές υπήρχαν παρεμβάσεις και αλλοιώσεις των σανιδίων και αυτό δημιουργούσε λανθασμένες εντυπώσεις και προβλήματα. Αυτό αποδεικνύεται από το γεγονός πως κάποιοι που ήταν καταγεγραμμένοι στο σανίδιο είτε βρίσκονταν μακριά από την πόλη τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο είτε είχαν απαλλαγεί από τη θητεία στο ιππικό⁴, ωστόσο κάποιοι άλλοι συμμετείχαν στο ιππικό, χωρίς να έχουν τα απαραίτητα προσόντα. Η κατηγορία λοιπόν που βασιζόταν μόνο σε αυτό το αποδεικτικό στοιχείο δεν ήταν ακλόνητη.

τοὺς φυλάρχους: στην Αθήνα εκλέγονταν δέκα φύλαρχοι, ο καθένας των οποίων είχε την αρχηγία του ιππικού της φυλής του. Αρχηγοί όλου του ιππικού ήσαν δύο ἵππαρχοι. Στο συγκεκριμένο σημείο ο Μαντίθεος αναφέρεται στους φυλάρχους που εκλέχτηκαν μετά την επιστροφή των εξόριστων.

ἀπενεγκεῖν τοὺς ἱππεύσαντας: ἔργο των φυλάρχων ήταν να παραδίδουν στη Βουλή κατάλογο ὅσων ήσαν υπόχρεοι και ικανοί να ἱππεύουν. Τον κατάλογο αυτό την εποχή του Αριστοτέλη παρέδιδαν στους ἱππάρχους και φυλάρχους οι καταλογεῖς.

ἐπειδὴ γὰρ κατήλθετε... ἱππεύσαντας: Μετά την πτώση της τυραννίας των Τριάκοντα, οι Αθηναῖοι ανέθεσαν στους φυλάρχους να φτιάξουν καταλόγους ὅλων ὅσοι προσέφεραν βοήθεια στους τυράννους ως ἱππεῖς. Αυτοὶ οι κατάλογοι μάλιστα θεωρούνταν δημόσια ἔγγραφα και είχαν μεγαλύτερη αξιοπιστία ἀπὸ το σανίδιο. Ο Μαντίθεος λοιπὸν υποστηρίζει ὅτι οι βουλευτές πρέπει να λάβουν υπόψη τους περισσότερο τους καταλόγους και ὄχι την αναγραφή του ονόματός του στο σανίδιο.

να τὰς καταστάσεις ἀναπράξητε παρ' αὐτῶν: κατάσταση ήταν το χρηματικό ποσό που έπαιρναν από το δημόσιο οι δοκιμαζόμενοι από τη Βουλή ιππείς και το οποίο επέστρεφαν

μέσω των φυλάρχων, αν στη θέση τους εκλέγονταν άλλοι. Με την αποκατάσταση της δημοκρατίας, το σώμα των ιππέων που υπηρέτησε υπό τους Τριάκοντα διαλύθηκε, οπότε οι ιππείς εκείνοι έπρεπε να επιστρέψουν το επίδομα που είχαν πάρει.

συνδίκους: στην Αθήνα οι σύνδικοι ήσαν συνήγοροι του δημοσίου διοριζόμενοι για να αντιπροσωπεύουν την πόλη και συνηγορούν για τα συμφέροντά της. Αυτοί μετά την πτώση των τριάκοντα εγκαταστάθηκαν στον Πειραιά και επέστρεφαν στους ιδιοκτήτες τους τα κτήματα που είχαν δημεύσει οι τριάκοντα. Ο Μαντίθεος λοιπόν δεν είχε παραδοθεί σε αυτούς, γεγονός που συμβάλλει στα αθωωτικά του στοιχεία.

ἐμὲ τοίνυν οὐδεὶς ἂν ἀποδείξειεν οὐτ' ἀπενεχθέντα... οὔτε παραδοθέντα... οὔτε παραλαβόντα: η βεβαιότητα του Μαντιθέου ότι κανείς δεν μπορεί να αποδείξει τρία βασικά ενοχοποιητικά στοιχεία που εκφράζονται με τις κατηγορηματικές μετοχές, αποτελεί γι' αυτόν τη μεγαλύτερη απόδειξη της αθωότητάς του. Οι μετοχές συνδέονται αποφατικά (πολυσύνδετο σχήμα) «οὐδεὶς...οὔτε...οὔτε...οὔτε», για να τονίσει με ζωντάνια και παραστατικότητα τα τρία στοιχεία που αποδεικνύουν, κατά την άποψή του, ότι δεν υπηρέτησε στο ιππικό κατά τη διάρκεια της τυραννίας των τριάκοντα.

ἀναγκαῖον ἦν... καταστάσεις: Ὅσοι ἀπὸ τοὺς Ἀθηναίους εἶχαν ἐπιλεγεί ως ἱππεῖς ἀλλὰ γιὰ κάποιους λόγους δὲν ὑπηρέτησαν καὶ εἶχαν βέβαια εἰσπράξει τὸ χρηματικὸ βοήθημα, ἔπρεπε νὰ τὸ ἐπιστρέψουν. Σὲ περίπτωσιν μάλιστα ποὺ κάποιος δὲν τὸ ἐπέστρεψε, ὁ φύλαρχος ἔπρεπε νὰ πληρώσῃ ὁ ἴδιος. Ἐπομένως καὶ οἱ φύλαρχοι ἔδειχναν ἰδιαίτερη φροντίδα στὴ δημιουργία αὐτῶν τῶν καταλόγων, κάτι τὸ ὁποῖο ἐπικαλεῖται ὁ ῥήτορας, ἀφοῦ δὲν ἀναφέρεται τὸ ὄνομά του σ' αὐτούς.

ὥστε πολὺ ἂν δικαιότερον ἐκείνοις τοῖς γράμμασι ἢ τούτοις πιστεύοιτε: λογικὸ συμπέρασμα ἐνὸς πειστικοῦ συλλογισμοῦ. Τὰ γράμματα δηλ. οἱ κατάλογοι στοὺς ὁποίους ἀναγράφονταν τὰ ὀνόματα τῶν ἱππέων ἀπὸ τοὺς ὁποίους εἰσπράχθηκαν τὰ δοθέντα ἐπιδόματα, ἦταν πιο ἀξιόπιστα ἀπὸ τὰ ἐκτεθειμένα σανίδια, διότι ἦταν ἐγκυρότερα. Ὁ κίνδυνος νὰ παραλειφθοῦν ἀπὸ τοὺς καταλόγους κάποια ὀνόματα ἱππέων καὶ νὰ πληρώσουν οἱ φύλαρχοι τὰ ὀφειλόμενα ἀπὸ ἐκείνους χρήματα ἔκανε προσεκτικὴ καὶ υπεύθυνη τὴ σύνταξή τους. Ἡ παράδοση τῶν καταλόγων αὐτῶν ως ἐπισήμων ἐγγράφων στὴ Βουλὴ ἀπέκλειε ὁποιαδήποτε ἀλλοίωσή τους.

Συνολική θεώρηση των παραγράφων

Επιχείρημα:

Το όνομα του Μαντιθέου είναι γραμμένο μόνο στο σανίδιο, που ήταν εύκολο να αλλοιωθεί, καθώς βρισκόταν τοποθετημένο σε δημόσιο χώρο αλλά όχι στους καταλόγους των φυλάρχων, που καταρτίστηκαν για να εισπράξουν τα χρηματικά βοηθήματα από όσους υπηρέτησαν ως ιππείς.

Το σανίδιο αποτελεί αναξιόπιστο ενοχοποιητικό στοιχείο, καθώς πάνω του ήταν γραμμένα ονόματα ατόμων που έλειπαν από την πόλη τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο ενώ δεν υπήρχαν τα ονόματα αυτών που οι ίδιοι παραδέχονταν πως είχαν υπηρετήσει ως ιππείς. Αντίθετα η απουσία του ονόματός του από τις καταστάσεις των φυλάρχων, που κατάρτισαν οι δημοκρατικοί επιστρέφοντας από την εξορία, αποτελεί ένα ικανοποιητικό αποδεικτικό στοιχείο, γιατί οι καταστάσεις αποτελούσαν δημόσια έγγραφα και η τυχόν αλλοίωσή τους θα αποτελούσε αξιόποino αδίκημα. Το επιχείρημα αυτό γίνεται αμεσότερο με τη χρήση του χιαστού σχήματος (βλ. εκφραστικά μέσα). Το επιχείρημα αυτό αποτελεί ένα ενθύμημα.

Κριτική του επιχειρήματος:

Το επιχείρημα αυτό είναι ισχυρότερο από το προηγούμενο. Ο ομιλητής δεν αρνείται την αναγραφή του ονόματός του στο σανίδιο, που αποτελεί και το βασικό ενοχοποιητικό στοιχείο εναντίον του. Αντίθετα είναι διάχυτη η πεποίθηση του Μαντίθεου ότι κανείς δεν μπορεί να αποδείξει τα τρία βασικά ενοχοποιητικά στοιχεία που εκφράζονται με τις κατηγορηματικές μετοχές (άπενεχθέντα, παραδοθέντα, καταβαλόντα). Οι βουλευτές δε θα μπορούσαν να αγνοήσουν τον κατάλογο των φυλάρχων, ένα επίσημο έγγραφο της πόλης, που φυλασσόταν στα αρχεία της πόλης και στο οποίο είχαν πρόσβαση μόνο οι φύλαρχοι και να βασιστούν σε μια εκτεθειμένη σε κοινή θέα πινακίδα που πράγματι περιείχε ανακριβή στοιχεία (ήταν γραμμένοι απόντες, δεν ήταν γραμμένοι παρόντες – ιππείς των τριάκοντα, και επίσης πολύ εύκολα κανείς μπορεί να διαγράψει το όνομά του απ' αυτήν ή να προσθέσει άλλο).

Το επιχείρημα ενισχύεται από την άτεχνη πίστη που ακολουθεί, μαρτυρία, την οποία οφείλουμε να δεχτούμε ως επιβεβαιωτική των απόψεων που παραθέτει ο Μαντίθεος.

Ρητορικά ήθη:

Ήθος του λέγοντος:

είναι η επιδίωξη του λέγοντος να εξυψώσει τον εαυτό του. Δε διακρίνονται οι ηθικές αρετές του αλλά έμμεσα παρουσιάζεται πνευματικά ανώτερος από τους κατηγορούς του, ικανός και μεθοδικός ρήτορας, αφού αποδεικνύει τη σαθρότητα των ισχυρισμών των κατηγορών του με σαφή και κατανοητό τρόπο. Με επιμονή υποδεικνύει τον σωστό τρόπο για την εύρεση της αλήθειας, προβάλλοντας την εγκυρότητα του καταλόγου και μειώνοντας την αξιοπιστία του σανιδίου. Η συλλογιστική του πορεία φαίνεται ικανή να πείσει τους βουλευτές συμπαρασύροντάς τους με τον ρυθμό της και να τους πείσει για την αθωότητά του.

Ήθος των αντιπάλων:

είναι η επιδίωξη του λέγοντος να μειώσει τον αντίπαλο. Παρουσιάζονται από τον κατηγορούμενο ανόητοι, γιατί στήριξαν την κατηγορία τους στο αναξιόπιστο αποδεικτικό στοιχείο του σανιδίου. Έμμεσα εμφανίζονται ως άτομα επικίνδυνα, διότι δε διστάζουν να προσπαθούν να στερήσουν από την πατρίδα τις υπηρεσίες ενός ενάρετου ανθρώπου, όπως ο Μαντίθεος, παρακινημένοι από ταπεινά κίνητρα.

Παθοποιία:

η απόδειξη από τον ομιλητή της σαθρότητας της κατηγορίας δημιουργεί στο ακροατήριο συναισθήματα αγανάκτησης και περιφρόνησης προς τους κατηγορούς, που με ανοησία αλλά και κακοήθεια τόλμησαν να στηρίξουν την κατηγορία τους στο αναξιόπιστο και πολλάκις παραποιημένο σανίδιο. Ταυτόχρονα η καταφανής απόδειξη από πλευράς του ομιλητή ότι δεν υπηρέτησε στο ιππικό ενισχύει την εμπιστοσύνη στο πρόσωπό του κι έτσι ο Μαντίθεος κερδίζει την εύνοια του ακροατηρίου.

Εκφραστικά Μέσα

Σύνδεση παραγράφων:

Η §6 συνεχίζει την έκθεση των επιχειρημάτων με το επίρρημα *ἔπειτα* και τον σύνδεσμο *δέ*.

Η μετάβαση στην §7 πραγματοποιείται με τον σύνδεσμο *τοίνυν*.

Υπερβατό σχήμα:

τονίζει το νόημα των όρων που το σχηματίζουν (με έμφαση στον δεύτερο όρο) και κινητοποιεί τα ενδιαφέρον του ακροατηρίου, κυρίως όταν ο δεύτερος όρος απομακρύνεται πολύ από τον πρώτο.

ἐμέ τοίνυν οὐδείς ἂν ἀποδείξειεν οὐτ' **ἀπενεχθέντα** ὑπὸ τῶν φυλάρχων οὔτε **παραδοθέντα** τοῖς συνδίκοις οὔτε κατάστασιν **καταβαλόντα**.

Αντιθέσεις:

εξαίρουν με emphaticό τρόπο το νόημα των αντιτιθέμενων μερών (με έμφαση στο δεύτερο), επηρεάζουν τα συναισθήματα των ακροατών και διεγείρουν την προσοχή τους.

ἐν τούτῳ γὰρ πολλοὶ **μὲν** τῶν ὁμολογούντων ἱππεύειν οὐκ ἔνεισιν - ἔνιοι **δὲ** τῶν ἀποδημούντων ἐγγεγραμμένοι εἰσίν .

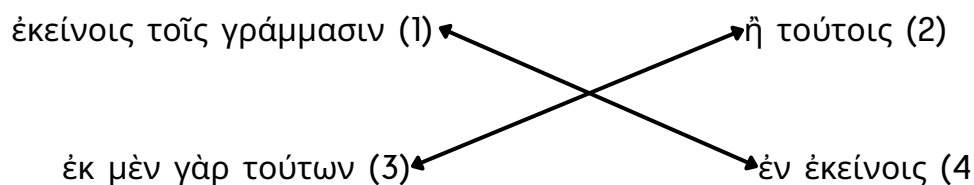
ἔπειτα δὲ ἐκ **μὲν** τοῦ σανιδίου τοὺς ἱππεύσαντας σκοπεῖν εὐηθές ἐστιν - ἐκεῖνος **δ'** ἐστὶν ἔλεγχος μέγιστο

Εμφαντική αρνητική παρατακτική συμπλοκή:

οὐδείς ἂν ἀποδείξειεν οὐτ' ἀπενεχθέντα ὑπὸ τῶν φυλάρχων οὔτε παραδοθέντα τοῖς συνδίκοις οὔτε κατάστασιν καταβαλόντα.

Χιαστό:

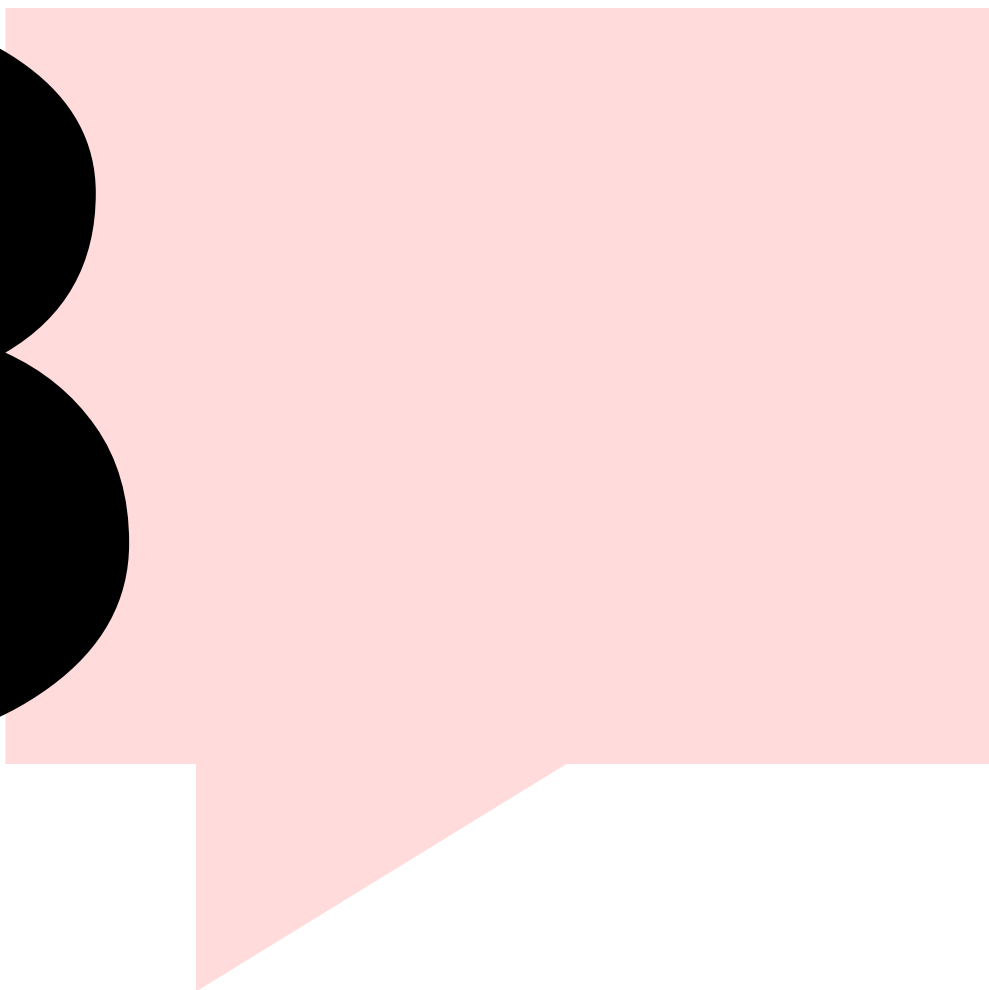
τονίζει τη σημασία των αντωνυμιών που τοποθετήθηκαν στα άκρα (1,4) ενώ υποβαθμίζει τη σημασία των αντωνυμιών που τοποθετήθηκαν στο μέσο (2,3), τη σημασία των καταλόγων των καταλόγων των φυλάρχων συγκριτικά με τη σημασία του σανιδίου.

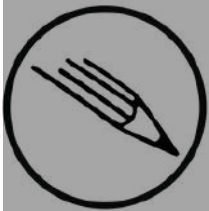

8

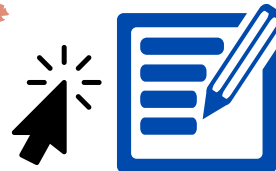
8

Διήγηση- Απόδειξη - Παράγραφος 8 ΛΥΣΙΑ 'Υπέρ Μαντιθέου' Β' Λυκείου

ΑΡΧΑΙΟ ΚΕΙΜΕΝΟ - ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

ΚΕΙΜΕΝΟ

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

ἔτι δέ, ὦ βουλή, εἶπερ ἵππευσα, οὐκ ἂν ἦν ἔξαρνος ὡς δεινόν τι πεποιηκώς, ἀλλ' ἡξίουν, ἀποδείξας ὡς οὐδεὶς ὑπ' ἐμοῦ τῶν πολιτῶν κακῶς πέπονθε, δοκιμάζεσθαι. ὁρῶ δὲ καὶ ὑμᾶς ταύτῃ τῇ γνώμῃ χρωμένους, καὶ πολλοὺς μὲν τῶν τότε ἵππευσάντων βουλευόντας, πολλοὺς δ' αὐτῶν στρατηγοὺς καὶ ἱππάρχους κεχειροτονημένους. ὥστε μηδὲν δι' ἄλλο με ἡγεῖσθε ταύτην ποιεῖσθαι τὴν ἀπολογία, ἢ ὅτι περιφανῶς ἐτόλμησάν μου καταψεύσασθαι. ἀνάβηθι δέ μοι καὶ μαρτύρησον.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Και ακόμη, κύριοι βουλευτές, αν βέβαια ήμουν ιππέας, δε θα το αρνιόμουν επίμονα σαν να είχα κάνει κάτι φοβερό αλλά θα είχα την αξίωση να επικυρώσετε την εκλογή μου αν θα αποδείκνυα ότι κανένας από τους συμπολίτες μου δεν έχει κακοποιηθεί από μένα. Και βλέπω ότι και εσείς έχετε αυτή τη γνώμη και ότι πολλοί που τότε ήταν ιππείς, είναι (τώρα) βουλευτές και πολλοί απ' αυτούς έχουν εκλεγεί στρατηγοί και ἱππαρχοί. Επομένως, μην νομίζετε ότι απολογούμαι γι' άλλο λόγο παρά μόνο γιατί ολοφάνερα τόλμησαν να με κατηγορήσουν κατά τρόπο ψευδέστατο. Και για χάρη μου ανέβα (στο βήμα) και κατάθεσε τη μαρτυρία σου.

ἔτι δέ, ὦ βουλή,
εἵπερ ἵππευσα,
οὐκ ἂν ἦν ἔξαρνος
ὥς δεινόν τι πεποιηκώς,
ἀλλ' ἠξίουں,
δοκιμάζεσθαι
ἀποδείξας ὥς οὐδεὶς
τῶν πολιτῶν
κακῶς πέπονθε ὑπ' ἑμοῦ.
ὅρῳ δὲ καὶ ὑμᾶς
ταύτη τῇ γνώμῃ χρωμένους,
καὶ πολλοὺς μὲν τῶν τότε ἵππευσάντων
βουλεύοντας,
πολλοὺς δ' αὐτῶν κεχειροτονημένους
στρατηγοὺς καὶ ἱππάρχους.
ὥστε μηδὲν δι' ἄλλο με ἡγεῖσθε ταύτην
ποιεῖσθαι τὴν ἀπολογίαν,
ἢ ὅτι περιφανῶς
ἐτόλμησάν μου
καταψεύσασθαι.
ἀνάβηθι δέ μοι
καὶ μαρτύρησον.

Και ἀκόμη, κύριοι βουλευτές,
αν βέβαια ἦμουν ἱππέας,
δε θα το αρνιόμουν επίμονα
σαν κάτι φοβερό να εἶχα κάνει
ἀλλὰ θα εἶχα τὴν ἀξίωση
να επικυρώσετε τὴν ἐκλογή μου
αν θα ἀποδείκνυα ὅτι κανένας
ἀπὸ τοὺς συμπολίτες μου
δεν ἔχει κακοποιηθεῖ ἀπὸ μένα.
Και βλέπω ὅτι καὶ εσεῖς
αὐτὴ τὴ γνώμη ἔχετε
καὶ ὅτι πολλοὶ που τότε ἦταν ἱππεῖς,
εἶναι (τώρα) βουλευτές
καὶ πολλοὶ ἀπ' αὐτοὺς ἔχουν ἐκλεγεί
στρατηγοὶ καὶ ἱππάρχοι.
Επομένως, γι' ἄλλο λόγο μην νομίζετε ὅτι
ἀπολογούμαι
παρὰ μόνο γιατί ολοφάνερα
τόλμησαν να με κατηγορήσουν κατὰ τρόπο
ψευδέστατο.
Και για χάρη μου ἀνέβα (στο βῆμα)
καὶ κατάθεσε τὴ μαρτυρία σου.

Πρόσθετο λεξιλόγιο

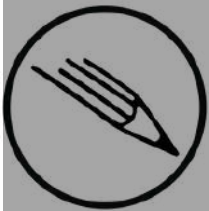
ἔτι = επιπλέον, επίρρημα που ἐδῶ δηλώνει προσθήκη

ἱππάρχους: αιτιατικὴ ἀρσενικοῦ γένους πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ τοῦ οὐσιαστικοῦ
ἵππαρχος = ὁ ἀρχηγός τοῦ ἱππικοῦ

κεχειροτονημένους: μετοχὴ παρακειμένου μέσης φωνῆς, παθητικῆς διάθεσης τοῦ
ρήματος χειροτονοῦμαι= ἐκλέγομαι με ἀνάταση χειροῦ

περιφανῶς: επίρρημα θετικοῦ βαθμοῦ = ολοφάνερα

καταψεύσασθαι: ἀπαρέμφατο ἀορίστου μέσης φωνῆς τοῦ ρήματος καταψεύδομαι= λέω
ψέμματα

Διήγηση- Απόδειξη - Παράγραφος 8 ΛΥΣΙΑ 'Υπέρ Μαντιθέου' Β' Λυκείου

ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΑ

ΛΕΞΕΙΣ ΜΕ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΗ ΣΗΜΑΣΙΑ

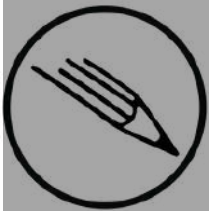
	Σημασία στο πρωτότυπο	Σημασία στα νέα ελληνικά
δεινόν	άσχημο	Φοβερό, ιδιαίτερο Η Χ. ήταν δεινή κολυμβήτρια και πήρε το χρυσό μετάλλιο
δοκιμάζεσθαι < δοκιμάζω	εγκρίνω ή επικυρώνω την εκλογή κάποιου, δοκιμάζω, υποβάλλω σε δοκιμασία, κρίνω	Γεύομαι, προβάρω, περνώ από δοκιμή Μου αρέσει να δοκιμάζω διάφορα φαγητά.
ήγεϊσθε < ήγοῦμαι	θεωρώ	διευθύνω, έχω πρωτεύοντα ρόλο Ο ηγέτης οφείλει να είναι αποφασιστικός.
μαρτύρησον < μαρτυρέω-ῶ	δίνω μαρτυρική κατάθεση	Υφίσταμαι στερήσεις ή βασανισμό Οι εφημερίδες έγραψαν ότι βρήκε μαρτυρικό θάνατο μέσα στη φυλακή.
μηδέν	κανένα	Αριθμός Η θερμοκρασία είναι 2 βαθμούς κάτω από το μηδέν.

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ – ΕΠΙΘΕΤΑ – ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ ΜΕ ΠΑΡΑΓΩΓΕΣ ΛΕΞΕΙΣ ΣΤΑ Ν.Ε.

ΠΡΩΤΟΤΥΠΗ ΛΕΞΗ	ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ	ΕΠΙΘΕΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΣΥΝΘΕΤΑ
ἔξαρνος < ἄρνοῦμα	ἄρνηση	αρνητής	αυταπάρνηση, αρνησιθρησκία

ΡΗΜΑΤΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ ΜΕ ΠΑΡΑΓΩΓΕΣ ΛΕΞΕΙΣ ΣΤΑ Ν.Ε.

ΠΡΩΤΟΤΥΠΗ ΛΕΞΗ	ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ	ΕΠΙΘΕΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΣΥΝΘΕΤΑ
ἀποδείξας < ἀποδείκνυμι	δείκτης, δείγμα	δεικτικός, δειγματικός	παράδειγμα, υπόδειγμα, απόδειξη, ένδειξη, δυσαπόδεικτος, ἀναπόδεικτος
πέπονθε < πάσχω	πάθημα, πάθος	παθητικός	απαθής, συμπαθής, αυτοπάθεια, αλληλοπάθεια
ἀνάβηθι < ἀναβαίνω	βάση, βατήρας, βήμα, βαθμός	βατός	διαβάτης, άβατος, αβάσιμος, διαβατήριο, επιβάτης
ὁρῶ	όραση, όραμα, οπή, όψη	ορατός, οραματιστής	οφθαλμός, αόρατος, διορατικός, εφορία, φρουρός, άποψη, απρόοπτο, δίοπτρα, υπερόπτης
φαίνωμαι < φαίνομαι	φανάρι, φάντασμα, φαντασία	φανερός	αφανής, Αριστοφάνης, διαφανής, διαφάνεια, επιφανής, επιφάνεια, θεοφάνεια, προφανής, ιεροφάντης, συκοφάντης, άφαντος, εμφαντικός, προφανώς

Διήγηση- Απόδειξη - Παράγραφος 8 ΛΥΣΙΑ 'Υπέρ Μαντιθέου' Β' Λυκείου

Ερμηνευτικά σχόλια

εἵπερ ἵππευσα οὐκ ἂν ἔξαρνος ὡς δεινόν τι πεποιηκώς, ἀλλ'... δοκιμάζεσθαι: η υποθετική αυτή άποψη του Μαντιθέου είναι πολύ εύστοχη και στηρίζεται στην εκλογή πολλών από τους παρόντες βουλευτές όχι μόνο στο αξίωμα αυτό αλλά και στο αξίωμα του στρατηγού και ιππάρχου, παρόλο που υπηρέτησαν στο ιππικό επί των Τριάκοντα. Επιδοκιμάζοντας την εκλογή τους επιδιώκει να κερδίσει τη συμπάθειά τους και μια ανάλογη ευνοϊκή και δίκαιη γι' αυτόν απόφαση. Ο Λυσίας με τη χρήση του υποθετικού συλλογισμού αποσκοπεί να μεταθέσει το βάρος της συζήτησης από το τι είναι κάποιος στο τι κάνει, και να θέσει ως αξιολογικό κριτήριο για την εκλογή του Μαντιθέου στη θέση του βουλευτή όχι την πιθανή ιδιότητά του ως ιππέα αλλά τις πράξεις του.

στρατηγοί: στην Αθήνα η εκλογή των στρατηγών δε γινόταν με κλήρωση αλλά με χειροτονία, διότι το αξίωμα αυτό απαιτούσε γνώσεις και εμπειρία. Εκλέγονταν κάθε χρόνο δέκα, ένας από κάθε φυλή. Προτιμιόταν ο παντρεμένος, αυτός που είχε νόμιμα τέκνα και γαιοκτησία (Δείναρχος κατά Δημοσθένους 71). Φρόντιζαν για τη στρατολογία, επέβλεπαν τις στρατιωτικές λειτουργίες και εισφορές και επαγρυπνούσαν για την ασφάλεια της χώρας. Είχαν το δικαίωμα να συγκαλούν τη Βουλή, όταν το έκριναν αναγκαίο. Στις ναυτικές εκστρατείες οι στρατηγοί ήσαν συγχρόνως και ναύαρχοι. Το αξίωμα του στρατηγού ήταν τιμητικότατο και αποτελούσε καύχημα για τα παιδιά να κατάγονται από πατέρα που είχε διατελέσει στρατηγός.

ὁρῶ... κεχειροτονημένους: Οι βουλευτές εκλέγονταν με κλήρο, ενώ οι στρατηγοί και οι ίππαρχοι εκλέγονταν με ανάταση του χεριού, δηλαδή με φανερή ψηφοφορία. Αυτό συνέβαινε γιατί οι δέκα στρατηγοί και οι δύο ίππαρχοι ήταν υπεύθυνοι για την εθνική άμυνα της χώρας και τις πολεμικές επιχειρήσεις. Έπρεπε επομένως να έχουν ανάλογα προσόντα για τα αξιώματα αυτά, γι' αυτό και εκλέγονταν με φανερή ψηφοφορία.

Ο Μαντίθεος υποστηρίζει ότι και οι δικαστές δε θα είχαν αντίρρηση να επικυρωθεί η εκλογή του ως βουλευτή, ακόμα και αν είχε υπηρετήσει στο ιππικό, εφόσον πολλοί οι οποίοι είχαν καταταγεί στο ιππικό την εποχή των τριάκοντα έγιναν βουλευτές και πολλοί επίσης είχαν εκλεγεί με φανερή ψηφοφορία στο τιμητικό αξίωμα του στρατηγού και του ιππάρχου.

ὥστε μηδὲν δι' ἄλλο... ἢ ὅτι περιφανῶς ἐτόλμησάν μου καταψεύσασθαι: ο μοναδικός λόγος της απολογίας δεν είναι η ίδια η κατηγορία αλλά ο έλεγχος της ψευδολογίας των κατηγορών.

ἀνάβηθι δέ μοι καὶ μαρτύρησον: οι μάρτυρες ανέβαιναν σε ένα μικρό βάθρο, το πόδιον, για να φαίνονται και ακούονται καλύτερα από τους βουλευτές. Εδώ ο μάρτυς θα βεβαιώσει τον χρόνο επιστροφής του Μαντιθέου στην Αθήνα. Εκτός όμως από τους μάρτυρες, στις μαρτυρίες ανήκουν οι νόμοι, τα έγγραφα, οι βάσανοι (μαρτυρικές – ύστερα από βασανισμούς – καταθέσεις δούλων) και οι όρκοι. Αυτά όλα αποτελούν τις άτεχνες πίστεις. Αντίθετα στις έντεχνες πίστεις ανήκουν τα ρητορικά πάθη, και τα επιχειρήματα (εικότα, παραδείγματα, γνώμες).

Συνολική θεώρηση της παραγράφου:

Το τρίτο επιχείρημα, που αρχίζει με τη διατύπωση μιας υποθετικής άποψης, είναι ισχυρότερο από τα προηγούμενα επιχειρήματα. Ο Μαντίθεος ισχυρίζεται πως, αν είχε υπηρετήσει στο ιππικό κατά τη διάρκεια της διακυβέρνησης των Τριάκοντα, δε θα το αρνιόταν, αλλά απαιτεί να επικυρωθεί η εκλογή του, αν αποδείξει ότι δεν έχει βλάψει κανένα συμπολίτη του. Με τον τρόπο αυτό αναδεικνύει ως βασικό κριτήριο για την εκλογή του το ήθος και τις πράξεις του απομακρύνοντας το κέντρο βάρους της απόφασης των βουλευτών από τη συμμετοχή του ή όχι στο ιππικό. Και για να επιτύχει αυτόν τον στόχο του αναφέρεται στην εκλογή πολλών από το ακροατήριο όχι μόνο στο αξίωμα του βουλευτή αλλά και στο αξίωμα του στρατηγού και του ιππάρχου. Η ακύρωση της εκλογής του με την κατηγορία της συμμετοχής του στο ιππικό των τριάκοντα θα αποτελούσε κατάφωρη αδικία και μεροληπτική σε βάρος του συμπεριφορά, ιδιαίτερα μέσα στο πλαίσιο της αμνηστίας που ίσχυε στην Αθήνα μετά την αποκατάσταση του δημοκρατικού καθεστώτος.

Ρητορικά ήθη:

Ήθος του ρήτορα:

Ο ομιλητής με τη χρήση του υποθετικού συλλογισμού δηλώνει ολοφάνερα την πίστη του στην ανωτερότητα του ήθους του. Με τον τρόπο αυτόν φανερώνει για ακόμη μια φορά την αυτοπεποίθησή του αλλά και τη βεβαιότητά του για τη σαθρότητα της κατηγορίας. Πετυχαίνει να αναδείξει την ευφυΐα καθώς και την αποφασιστικότητα που τον διακρίνει κερδίζοντας τον σεβασμό και την εκτίμηση των βουλευτών.

Ήθος των κατηγορών:

Συνεχίζουν να παρουσιάζονται ως κακοήθεις και ανήθικοι, ψευδολόγοι, συκοφάντες και αδιάντροποι. Είναι επικίνδυνοι συκοφάντες που με τα ψεύδη τους προσπαθούν να στερήσουν από την πατρίδα τις υπηρεσίες που ένας ενάρετος πολίτης, όπως ο ίδιος, θα μπορούσε να προσφέρει.

Ήθος των βουλευτών:

παρουσιάζονται άξιοι σεβασμού και εμπιστοσύνης, άνθρωποι με ηθικό βάρος και ευρύ πνεύμα, ικανοί να κατανοήσουν και να αξιολογήσουν θετικά τον πρωτότυπο υποθετικό συλλογισμό του. Ταυτόχρονα παρουσιάζονται έμμεσα ως άτομα ενάρετα, ικανά και αξιόλογα που εκλέχθηκαν σε ανώτερες θέσεις (βουλευτές, στρατηγοί, ίππαρχοι) παρά το γεγονός πως είχαν υπηρετήσει ως ιππείς, γιατί η αξιολόγησή τους βασίστηκε στις ικανότητές τους και όχι σε μια μόνο ιδιότητά τους, αυτή του ιππέα.

Παθοποιία:

Ο ομιλητής πετυχαίνει να κερδίσει τον σεβασμό και την εύνοια του ακροατηρίου με το εύστοχο και τολμηρό υποθετικό του επιχείρημα. Δημιουργεί αντιπάθεια προς τους κατηγορούς του, που επιχείρησαν με αναξιόπιστα στοιχεία και σαθρές κατηγορίες να επιτύχουν τη μη επικύρωση της εκλογής του για το βουλευτικό αξίωμα. Υπονοεί πως οι κατήγοροι δε θέλουν να βλάψουν μόνο τον ίδιο προσωπικά αλλά και την ίδια την αθηναϊκή δημοκρατία, καθώς αμφισβητώντας την εκλογή του, έμμεσα αμφισβητούν και την εκλογή των στελεχών της Βουλής που τώρα καλούνται να επικυρώσουν ή όχι την εκλογή του. Κερδίζει έτσι τη συμπάθεια και τον σεβασμό του ακροατηρίου.

Υπερβατό σχήμα:

τονίζει το νόημα των όρων που το σχηματίζουν (με έμφαση στον δεύτερο όρο) και κινητοποιεί τα ενδιαφέρον του ακροατηρίου, κυρίως όταν ο δεύτερος όρος απομακρύνεται πολύ από τον πρώτο.

ἀλλ' ἡξίου**ν**, ἀποδείξας ὡς οὐδείς ὑπ' ἐμοῦ τῶν πολιτῶν κακῶς πέπονθε, δοκιμάζεσθαι.

ὁρῶ δὲ καὶ ὑμᾶ**ς** ταύτη τῇ γνώμῃ **χρωμένους**

πολλοὺς δ' αὐτῶν στρατηγοὺς καὶ ἱππάρχους **κεχειροτονημένους**

ὥστε μηδὲν δι' ἄλλο με ἡγεῖσθε **ταύτην** ποιεῖσθαι τὴν **ἀπολογίαν**

ὅτι **περιφανῶς** ἐτόλμησάν μου **καταψεύσασθαι**

Αντιθέσεις:

εξαίρουν με emphaticό τρόπο το νόημα των αντιτιθέμενων μερών (με έμφαση στο δεύτερο), επηρεάζουν τα συναισθήματα των ακροατών και διεγείρουν την προσοχή τους.

οὐκ ἂν ἦν ἔξαρνος - ἀλλ' ἡξίου**ν**

Εμφατική πρόταξη όρων:

Πρόταξη του κατηγορουμένου: στρατηγούς και ιππάρχους κεχειροτονημένους.

Περιφράσεις:

προσδίδουν έμφαση και εντυπωσιάζουν το ακροατήριο.

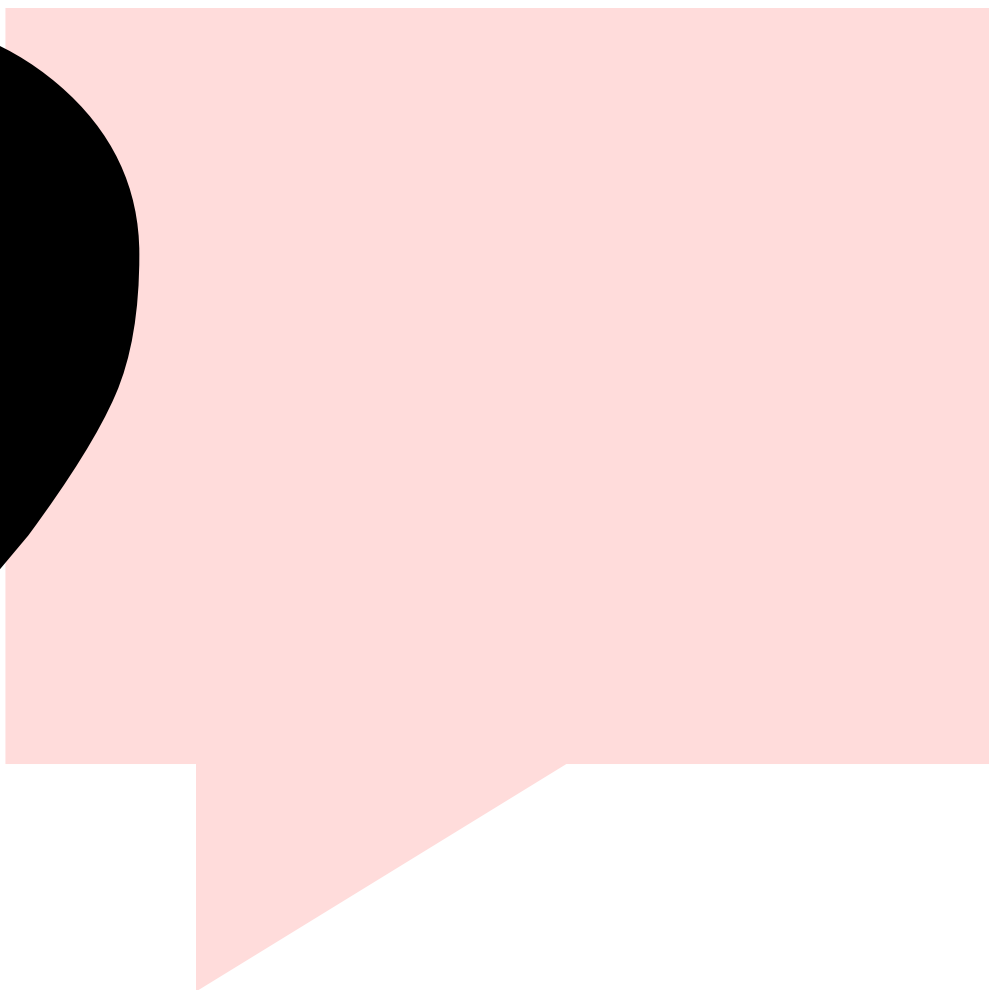
ἦν ἔξαρνος
ποιεῖσθαι τὴν ἀπολογία

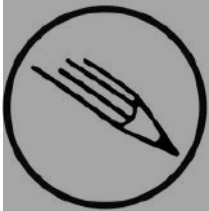

9

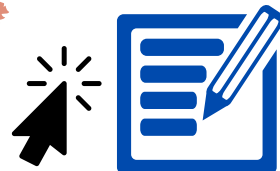
9

Διήγηση- Απόδειξη - Παράγραφος 9 ΛΥΣΙΑ 'Υπέρ Μαντιθέου' Β' Λυκείου

ΑΡΧΑΙΟ ΚΕΙΜΕΝΟ - ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

ΚΕΙΜΕΝΟ

Περὶ μὲν τοίνυν αὐτῆς τῆς αἰτίας οὐκ οἶδ' ὅ τι δεῖ πλείω λέγειν· δοκεῖ δέ μοι, ὦ βουλή, ἐν μὲν τοῖς ἄλλοις ἀγῶσι προσήκειν ἀπολογεῖσθαι περὶ αὐτῶν μόνων τῶν κατηγορημένων, ἐν δὲ ταῖς δοκιμασίαις δίκαιον εἶναι παντὸς τοῦ βίου λόγον διδόναι. δέομαι οὖν ὑμῶν μετ' εὐνοίας ἀκροάσασθαι μου. ποιήσομαι δὲ τὴν ἀπολογίαν ὥς ἂν δύνωμαι διὰ βραχυτάτων.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Γι' αυτή, λοιπόν, την κατηγορία δε γνωρίζω με ποιο σκοπό πρέπει να μιλήσω περισσότερο. Αλλά μου φαίνεται, κύριοι βουλευτές, ότι στις υπόλοιπες δίκες αρμόζει να απολογείται κάποιος μόνο για τις συγκεκριμένες κατηγορίες, αλλά στις δοκιμασίες είναι δίκαιο να λογοδοτεί για όλη του τη ζωή. Σας παρακαλώ, λοιπόν, να με ακούσετε με εὐνοία. Και θα απολογηθῶ όσο μπορώ πιο σύντομα.

Περὶ μὲν τοίνυν αὐτῆς τῆς αἰτίας
οὐκ οἶδ' ὅ τι δεῖ
πλείω λέγειν·
δοκεῖ δέ μοι, ὦ βουλή,
ἐν μὲν τοῖς ἄλλοις ἀγῶσι
προσῆκειν ἀπολογεῖσθαι
περὶ αὐτῶν μόνων τῶν κατηγορημένων,
ἐν δὲ ταῖς δοκιμασίαις δίκαιον εἶναι
παντὸς τοῦ βίου λόγον διδόναι.
δέομαι οὖν ὑμῶν
ἀκροάσασθαι μου μετ' εὐνοίας.
ποιήσομαι δὲ τὴν ἀπολογίαν
ὥς ἂν δύνωμαι διὰ βραχυτάτων.

Γι' αὐτή, λοιπόν, τὴν κατηγορία
δε γνωρίζω με ποιο σκοπὸ πρέπει
να μιλήσω περισσότερο.
Αλλά μου φαίνεται, κύριοι βουλευτές,
ὅτι στις υπόλοιπες δίκες
ἀρμόζει να ἀπολογεῖται κάποιος
μόνο για τις συγκεκριμένες κατηγορίες,
ἀλλὰ στις δοκιμασίες εἶναι δίκαιο
για ὅλη του τὴ ζωὴ να λογοδοτεῖ.
Παρακαλῶ, λοιπόν, εσάς
να με ἀκούσετε με εὐνοία.
Και θα ἀπολογηθῶ
ὅσο μπορῶ πιο σύντομα.

Πρόσθετο λεξιλόγιο

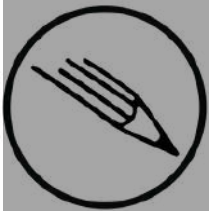
οἶδα: οριστική παρακειμένου με σημασία ενεστώτα του ρήματος οἶδα = ξέρω

τῶν κατηγορημένων: μετοχή παρακειμένου μέσης φωνής, ουδετέρου γένους
κατηγοροῦμαι = βαρύνομαι με μια κατηγορία

τά κατηγορημένα = οι κατηγορίες

εὐνοίας: γενική ενικού του ουσιαστικού α' κλίσης εὔνοια = η καλή διάθεση

βραχυτάτων: γενική πληθυντικού αριθμού, αρσενικού γένους, υπερθετικού
βαθμού του επιθέτου βραχύς = σύντομος

Διήγηση- Απόδειξη - Παράγραφος 9 ΛΥΣΙΑ 'Υπέρ Μαντιθέου' Β' Λυκείου

ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΑ

ΛΕΞΕΙΣ ΜΕ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΗ ΣΗΜΑΣΙΑ

	Σημασία στο πρωτότυπο	Σημασία στα νέα ελληνικά
αίτίας < αἷτιος-ία -ον	κατηγορία	Κάθε γεγονός ή ενέργεια που οδηγεί σε άλλη κατάσταση Εσύ είσαι η αιτία που υποφέρω.
ἀγῶσι	δικαστικός αγώνας, δίκη	αθλητική διοργάνωση Η Ελλάδα διοργάνωσε τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004.
λόγον (διδόναι)	λογοδοτώ	αυτά που λέει κανείς, αιτία Ο Γιώργος έκανε πολλές απουσίες χωρίς λόγο.

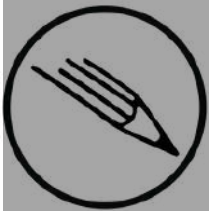
ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ – ΕΠΙΘΕΤΑ – ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ ΜΕ ΠΑΡΑΓΩΓΕΣ ΛΕΞΕΙΣ ΣΤΑ Ν.Ε.

ΠΡΩΤΟΤΥΠΗ ΛΕΞΗ	ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ	ΕΠΙΘΕΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΣΥΝΘΕΤΑ
πλείω: συγκριτικός επιθέτου πολύς	πλεονασμός, πλειονότητα, πλέονασμα	πολύς, πολλαπλός, πολλαπλάσιος	πλεονέκτης, πλεονεξία, επιπλέον, πολυάσχολος, πολυβόλο, πλειοψηφία

δίκαιον < δίκαιος-α-ον	δικαιοσύνη, δίκη, δίκαιο, δικαίωμα	δίκαιος, δικαστικός, δικαιωματικός	άδικος, αδίκημα, υπόδικος, διεκδίκηση
εὐνοίας	νόημα, νόηση, έννοια, εὐνοια	νοερός, νοητός	ανόητος, συνεννόηση, ευνοϊκός, έγνοια, ξένοιαστος, μετάνοια, παρανόηση

ΡΗΜΑΤΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ ΜΕ ΠΑΡΑΓΩΓΕΣ ΛΕΞΕΙΣ ΣΤΑ Ν.Ε.

ΠΡΩΤΟΤΥΠΗ ΛΕΞΗ	ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ	ΕΠΙΘΕΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΣΥΝΘΕΤΑ
οἶδα	ιστορία, εἶδηση,	ιστορικός, ειδήμων	συνειδητός, ασυνείδητος, συνείδηση, ιστοριογραφία, ενσυνείδηση, προϊστορία, ανιστόρητος, ειδησεογραφία, ιστοριογράφος
δοκεῖ	δόξα, δόγμα, δοξασία	δογματικός	άδοξος, ένδοξος, παράδοξος, προσδοκία
δύνωμαι < δύναμαι	δύναμη	δυνατός	δυνάστης, αδυναμία, αδύνατος, δυναμικότητα
ποιήσομαι < ποιέω -ῶ	ποίηση, ποίημα, ποιητικός,	ποιητής, ποιητικός	χειροποίητος, προσποίηση, προσποιητός, περιποίηση, αποποίηση, εκποίηση, αντιποίηση, μεταποίηση, χειροποίητος, παραποίηση, οικειοποίηση.

Διήγηση- Απόδειξη - Παράγραφος 9 ΛΥΣΙΑ 'Υπέρ Μαντιθέου' Β' Λυκείου

Ερμηνευτικά σχόλια

έν δε ταῖς δοκιμασίαις δίκαιον εἶναι παντός τοῦ βίου λόγον δίδοναι: σύμφωνα με τους κανόνες δικαίου της αρχαίας Αθήνας, για να αναλάβει κανείς το αξίωμα του κρατικού λειτουργού, έπρεπε να είναι υπόδειγμα ανθρώπου και πολίτη τόσο στον ιδιωτικό όσο και στο δημόσιο βίο. Η διαδικασία της δοκιμασίας είχε την εξής μορφή: στην αρχή υποβάλλονταν ορισμένες καθιερωμένες ερωτήσεις, που στόχο είχαν να εξακριβωθεί η καταγωγή του δοκιμαζόμενου και να διαπιστωθεί αν ήταν Αθηναίος πολίτης (συγκεκριμένα αφορούσαν τα ονόματα του πατέρα, της μητέρας, των δύο παππούδων, καθώς και τους δήμους από τους οποίους κατάγονταν). Στη συνέχεια, έπρεπε να διαπιστωθεί αν σεβόταν τους γονείς του και απέδιδε τις πρέπουσες τιμές στους τάφους τους· επίσης, αν είχε εκπληρώσει τις στρατιωτικές του υποχρεώσεις, πλήρωνε τακτικά τους φόρους και λάτρευε τους θεούς της πόλης. Οι δηλώσεις του εξεταζομένου σχετικά με τα ερωτήματα αυτά έπρεπε να επιβεβαιώνονται από μάρτυρες. Τέλος, όποιος ήθελε μπορούσε να απευθύνει κατά του εξεταζομένου κατηγορία, την οποία μπορούσε εκείνος να αντικρούσει με επιχειρήματα. Μετά απ' αυτό η Βουλή ή οι δικαστές αποφάσιζαν για την αποδοχή ή την απόρριψή του. Η δοκιμασία δεν ήταν πάντοτε μια συνοπτική και τυπική διαδικασία, αλλά μπορούσε να είναι περισσότερο λεπτομερής και χρονοβόρα, γιατί μπορούσε να περιλάβει ένα ευρύτερο και εξονυχιστικότερο έλεγχο της προσωπικότητας του δοκιμαζομένου, με σκοπό να διαπιστωθεί αν ήταν άξιος του λειτουργήματος στο οποίο είχε αναδειχθεί.

δέομαι οὖν ὑμῶν μετ' εὐνοίας ἀκροάσασθαι μου: η παράκληση του Μαντιθέου αποτελεί λογικό συμπέρασμα της προηγούμενης ημιπεριόδου, αλλά και έντονη επιθυμία για κάθε άδικο κατηγορούμενο.

ποιήσομαι δὲ τὴν ἀπολογίαν ὥς ἂν δύνωμαι διὰ βραχυτάτων: ο Μαντίθεος με την πρόθεσή του να μην κουράσει τους βουλευτές επιδιώκει την εὐνοιά τους. Ενδεικτική της πρόθεσής του είναι η χρήση του υπερθετικού βαθμού (διὰ βραχυτάτων). Με αυτόν τον τρόπο προσπαθεί να τους προκαταλάβει θετικά υπέρ του και να προλάβει πιθανή δυσανασχέτηση τους από ενδεχόμενη μακρηγορία του. Οι εκφράσεις: δέομαι οὖν ὑμῶν μετ' εὐνοίας ἀκροάσασθαί μου και ποιήσομαι δὲ τὴν ἀπολογίαν ὥς ἂν δύνωμαι διὰ βραχυτάτων αποτελούν κοινό τόπο στους ρητορικούς λόγους και σηματοδοτούν την αρχή της διήγησης.

Περὶ μὲν τοίνυν αὐτῆς τῆς αἰτίας ...ἐν δε ταῖς δοκιμασίαις: ο Λυσίας με αριστοτεχνικό τρόπο κλείνει το τμήμα της απολογίας του Μαντίθεου απέναντι στις κατηγορίες που διατυπώθηκαν εναντίον του και δηλώνει πως θα προχωρήσει στο βασικό τμήμα του λόγου του, ανταποκρινόμενος στις απαιτήσεις της δοκιμασίας, παραθέτοντας τα απαραίτητα στοιχεία του ιδιωτικού και δημόσιου βίου του. Με την αντίθεση αυτή (απολογία για κατηγορία - δοκιμασία), τονίζει περισσότερο το δεύτερο σκέλος (ἐν δε ταῖς δοκιμασίαις) και μας εισάγει στο κεντρικό τμήμα του λόγου του, της δοκιμασίας.

Συνολική θεώρηση της παραγράφου:

Η παράγραφος συνδέει το πρώτο μέρος της διήγησης – απόδειξης (§4-8) με το δεύτερο μέρος (§10-19), το βασικό τμήμα της δοκιμασίας. Επομένως η παράγραφος δεν έχει μόνο μεταβατικό χαρακτήρα αλλά αποτελεί τη δεύτερη πρόθεση.

Ο Μαντίθεος καθώς με μεγάλη επιδεξιότητα στο πρώτο μέρος της δηλώνει πως ολοκλήρωσε την απολογία του σχετικά με την κατηγορία και στη συνέχεια πως θα προχωρήσει στο κύριο μέρος της δοκιμασίας.

περὶ μὲν τοίνυν αὐτῆς τῆς αἰτίας οὐκ οἶδ' ὅ τι δεῖ πλείω λέγειν: συνδετική φράση για να δηλώσει πως η απολογία του στο πλαίσιο της κατηγορίας (παρ. 4-8) ολοκληρώθηκε και πως δεν έχει να προσθέσει τίποτε άλλο.

δέομαι οὖν ὑμῶν μετ' εὐνοίας ἀκροάσασθαί μου.: δηλώνει την έντονη επιθυμία του για ευνοϊκή μεταχείριση από το ακροατήριο.

ποιήσομαι δὲ τὴν ἀπολογίαν ὥς ἂν δύνωμαι διὰ βραχυτάτων: επιδιώκει να κερδίσει την εὐνοία του ακροατηρίου προκαταλαμβάνοντάς το για την απουσία τυχόν μακρηγορίας που κουράζει και δυσареστέι το κοινό.

Ρητορικά ήθη:

Έθος του ρήτορα:

ο δοκιμαζόμενος γνωρίζει και σέβεται τον βασικό θεσμό του δημοκρατικού πολιτεύματος, αυτόν της δοκιμασίας, καθώς διαχωρίζει το τμήμα της απολογίας του από αυτό της δοκιμασίας, δίνοντας βαρύτητα στον δεύτερο. Ταυτόχρονα η παράκλησή του προς το βουλευτικό σώμα να τον αντιμετωπίσουν με ευνοϊκό τρόπο αλλά και η δήλωσή του πως δε θα μακρηγορήσει, εκτός από την εύνοια των βουλευτών, πετυχαίνει να κερδίσει τόσο την προσοχή όσο και το ενδιαφέρον τους αλλά παράλληλα δηλώνει τον σεβασμό και την εκτίμηση στο πρόσωπό τους.

Έθος των βουλευτών:

ο Μαντίθεος κλείνοντας την απολογία του για την κατηγορία που διατυπώθηκε εναντίον του με σύντομο και περιεκτικό τρόπο, έμμεσα αφήνει να εννοηθεί η εμπιστοσύνη του στην ικανότητα των βουλευτών να τον κρίνουν και να διαχωρίσουν τα ψεύδη από τα πραγματικά γεγονότα.

Παθοποιία:

Ο ομιλητής μέσα από την παράκληση προς τους βουλευτές να τον ακούσουν με ευνοϊκό τρόπο και από τη δήλωσή του πως δε θα μακρηγορήσει στοχεύει στο συναίσθημα του ακροατηρίου και πετυχαίνει τη συμπάθεια προς το πρόσωπό του.

Εκφραστικά Μέσα

Υπερβατό σχήμα:

τονίζει το νόημα των όρων που το σχηματίζουν (με έμφαση στον δεύτερο όρο) και κινητοποιεί τα ενδιαφέρον του ακροατηρίου, κυρίως όταν ο δεύτερος όρος απομακρύνεται πολύ από τον πρώτο.

δοκεῖ δέ μοι, ὦ βουλή, ἐν μὲν τοῖς ἄλλοις ἀγῶσι προσήκειν
ἐν δὲ ταῖς δοκιμασίαις δίκαιον εἶναι παντὸς τοῦ βίου λόγον **διδόναι**
δέομαι οὖν ὑμῶν μετ' εὐνοίας **ἀκροάσασθαι** μου

Αντιθέσεις:

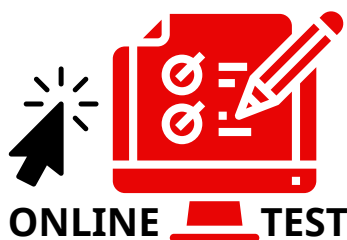
εξαίρουν με emphaticό τρόπο το νόημα των αντιτιθέμενων μερών (με έμφαση στο δεύτερο), επηρεάζουν τα συναισθήματα των ακροατών και διεγείρουν την προσοχή τους.

ἐν **μὲν** τοῖς ἄλλοις ἀγῶσι...ἐν **δὲ** ταῖς δοκιμασίαις δίκαιον εἶναι

Περιφράσεις:

προσδίδουν έμφαση και εντυπωσιάζουν το ακροατήριο.

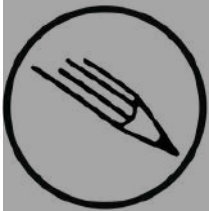
λόγον διδόναι
ποιήσομαι δὲ τὴν ἀπολογία

10

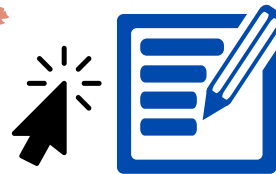

10

Διήγηση- Απόδειξη - Παράγραφος 10 ΛΥΣΙΑ 'Υπέρ Μαντιθέου' Β' Λυκείου

ΑΡΧΑΙΟ ΚΕΙΜΕΝΟ - ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐγὼ γὰρ πρῶτον μὲν, οὐσίας μοι οὐ πολλῆς καταλειφθείσης διὰ τὰς συμφορὰς καὶ τὰς τοῦ πατρὸς καὶ τὰς τῆς πόλεως, δύο μὲν ἀδελφὰς ἐξέδωκα ἐπιδοὺς τριάκοντα μνᾶς ἑκατέρα, πρὸς τὸν ἀδελφὸν δ' οὕτως ἐνειμάμην ὥστ' ἐκεῖνον πλέον ὁμολογεῖν ἔχειν ἐμοῦ τῶν πατρῶων, καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ἅπαντας οὕτως βεβίωκα ὥστε μηδεπώποτε μοι μηδὲ πρὸς ἓνα μηδὲν ἔγκλημα γενέσθαι.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Εγώ δηλαδή καταρχήν, ενώ κληρονόμησα μικρή περιουσία λόγω των συμφορών και του πατέρα μου και της πόλης, πάντρεψα δύο αδελφές, δίνοντας στην καθεμιά προίκα τριάντα μνες, και με τον αδελφό μου έτσι τη μοιράστηκα, ώστε εκείνος να παραδέχεται ότι έχει περισσότερα από μένα από την πατρική περιουσία, και σε σχέση προς όλους τους άλλους έτσι έχω περάσει τη ζωή μου, ώστε ποτέ μέχρι τώρα δεν έχω δώσει αφορμή παραπόνου σε κανέναν.

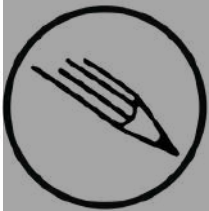
Ἐγὼ γὰρ πρῶτον μὲν,
οὐσίας μοι οὐ πολλῆς καταλειφθείσης
διὰ τὰς συμφορὰς καὶ τὰς τοῦ πατρὸς
καὶ τὰς τῆς πόλεως, ἐξέδωκα
δύο μὲν ἀδελφὰς, ἐπιδοὺς ἑκατέρᾳ
τριάκοντα μνᾶς,
πρὸς τὸν ἀδελφὸν
δ' οὕτως ἐνειμάμην
ὥστ' ἐκείνον ὁμολογεῖν
ἔχειν πλεον ἑμοῦ
τῶν πατρῶων,
καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ἅπαντας
οὕτως βεβίωκα
ὥστε μηδεπώποτε μοι γενέσθαι
μηδὲ πρὸς ἓνα μηδὲν ἔγκλημα.

Εγώ δηλαδή καταρχήν,
ενώ κληρονόμησα μικρή περιουσία
λόγω των συμφορών και του πατέρα μου
και της πόλης, πάντρεψα
δύο αδελφές, δίνοντας στην καθεμιά προίκα
τριάντα μνες,
και με τον αδελφό μου
έτσι τη μοιράστηκα,
ώστε εκείνος να παραδέχεται
ότι έχει περισσότερα από μένα
από την πατρική περιουσία, και σε σχέση
προς όλους τους άλλους έτσι έχω
περάσει τη ζωή μου,
ώστε ποτέ μέχρι τώρα δεν έχω δώσει
αφορμή παραπόνου σε κανέναν.

Πρόσθετο λεξιλόγιο

καταλειφθείσης: μετοχή, γενική πτώση θηλυκού γένους, ενικού αριθμού, παθητικού αορίστου του ρήματος καταλείπομαι = κληρονομώ περιουσία

ἐνειμάμην: α' ενικό πρόσωπο οριστικής αορίστου μέσης φωνής του ρήματος νέμομαι = μοιράζομαι με κάποιον

Διήγηση- Απόδειξη - Παράγραφος 10

ΛΥΣΙΑ 'Υπέρ Μαντιθέου' Β' Λυκείου

ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΑ

ΛΕΞΕΙΣ ΜΕ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΗ ΣΗΜΑΣΙΑ

	Σημασία στο πρωτότυπο	Σημασία στα νέα ελληνικά
οὐσίας	περιουσία	το κυριότερο θέμα ή στοιχείο Μίλησε πολύ αλλά δεν μπήκε στην ουσία του θέματος.
ἐξέδωκα < ἐκδίδωμι	παντρεύω	κοινοποιώ ή θέτω σε κυκλοφορία Εξέδωσε το πρώτο του βιβλίο.
ἔγκλημα	παράπονο, κατηγορία, μομφή	αξιόποινη πράξη Το φρικτό ἔγκλημα συντάραξε την κοινωνία.

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ – ΕΠΙΘΕΤΑ – ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ ΜΕ ΠΑΡΑΓΩΓΕΣ ΛΕΞΕΙΣ ΣΤΑ Ν.Ε.

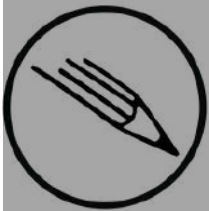
ΠΡΩΤΟΤΥΠΗ ΛΕΞΗ	ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ	ΕΠΙΘΕΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΣΥΝΘΕΤΑ
οὐσίας < εἰμί	ουσία	ουσιώδης, ουσιαστικός	παρών, περιουσία, προσόν, απουσία, πεμπτουσία, απουσιολόγος 97

ἔγκλημα < ἐγκαλῶ < ἐν - καλῶ	κλήση	κλητικός, κλητήρας	ανάκληση, σύγκληση, εκκλησία, παράκληση, αυτόκλητος
μηδέν < μηδεῖς, μηδεμία, μηδέν < μηδέ + εἷς - ἓνα	ενικός, μηδενικό	ενιαίος, μηδενικός	καθένας, εκμηδένιση, μηδέποτε
συμφοράς< σύν- φέρω	φόρος, φορά, φορείο, φέρσιμο, φέρετρο, φορέας, φωριαμός, φαρέτρα, φόρεμα, φορεσιά	φορητός	αναφορά, διαφορά, εισφορά, πρόσφορος, προσφορά, παράφορος, συμπεριφορά, ισοφάριση, ανωφέρεια, ανωφερής, κατωφερής, κατηφόρα, φερέγγυος, φερέφωνο, καρποφόρος, τροπαιοφόρος, αυτόφωρος, οισοφάγος, διηνεκής, βεληνεκές

ΡΗΜΑΤΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ ΜΕ ΠΑΡΑΓΩΓΕΣ ΛΕΞΕΙΣ ΣΤΑ Ν.Ε.

ΠΡΩΤΟΤΥΠΗ ΛΕΞΗ	ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ	ΕΠΙΘΕΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΣΥΝΘΕΤΑ
καταλειφθείσης <κατά-λείπομαι	λείψανο	λειψός	παράλειψη, έκλειψη, εγκατάλειψη, διάλειψη, διάλειμμα, υπόλειμμα, λιπόθυμος, λιποθυμία, λιποθυμικός, λιπόψυχος, λιποψυχία, λιποτάκτης, λιποταξία, λιποβαρής, ελλιπής, αδιάλειπτος, κατάλοιπο, λειψυδρία, υπόλοιπο 98

ἐξέδωκα < ἐκ + δίδωμι	δότης, δότης, δώρο	δοτικός	ἐπίδοση, διάδοση, ἐκδοση, ἐκδότης, παράδοση, παραδοσιακός
ἐνειμάμην < νέμομαι	νομή, νομός, νόμος, νόμισμα, νομός	νομικός, νόμιμος, νομαδικός	διανομή, κατανομή, διανομέας, παράνομος, παιδονόμος, κληρονόμος, οικονόμος
ἔχειν < ἔχω	ἐξή, σχέση, σχῆμα, σχολεῖο, σχέδιο, οχυρό	σχετικός, σχολικός, σηματικός	ανακωχή, ευεξία, ευωχία, κάτοχος, πολιοῦχος, ἐξοχή, συνοχή, ἐποχή, ἐνοχικός, ἀπρόσεκτος, ὑπόσχεση, ἀσχημος, πρόσχημα, συσχέτιση
βεβίωκα < ζῶ	βίος, ζωή	βιώσιμος, ζωηρός, ζωτικός	βιολογία, ἐμβίος, ζωοτροφή, πρωτόζωο, ζωολογικός, φιλόζωος
γενέσθαι < γίγνομαι	γονιός, γενιά, γένεση, γένος, γενέθλια	γόνιμος, γνήσιος, γενικός	ἀγονος, ἀγένεια, ἐγγονός, ἐγγενής, ευγενής, συγγένεια, ἀπόγονος, πρόγονος, μεταγενέστερος

Διήγηση- Απόδειξη - Παράγραφος 10 ΛΥΣΙΑ 'Υπέρ Μαντιθέου' Β' Λυκείου

Ερμηνευτικά σχόλια

Ἐγὼ γὰρ πρῶτον μὲν: ο ρήτορας θα αναφερθεί στη ζωή του και θα εξετάσει δύο θέματα: α) τη στάση του προς την οικογένειά του (και τους οικογενειακούς δεσμούς γενικότερα), και β) τη συμπεριφορά του προς το κοινωνικό σύνολο.

διὰ τὰς συμφορὰς καὶ τὰς τοῦ πατρὸς καὶ τὰς τῆς πόλεως: οι εκτεταμένες καταστροφές της πόλεως σε έμψυχο και άψυχο υλικό που προκάλεσε ο μακροχρόνιος Πελοποννησιακός πόλεμος επόμενο ήταν να έχουν σοβαρότατες επιπτώσεις και στις εμπορικές επιχειρήσεις του πατέρα του Μαντιθέου. Η κακή οικονομική κατάστασή του προφανώς τον υποχρέωσε να στείλει τα δυο του παιδιά στον φίλο του Σάτυρο (§4). Φαίνεται επίσης ότι ο Μαντίθεος λόγω των αριστοκρατικών ιδεών του αντιμετώπισε και προβλήματα πολιτικής φύσεως.

Ο Μαντίθεος, αν και καταγόταν από εύπορη αριστοκρατική οικογένεια με κύρια ενασχόληση το εμπόριο σίτου, κληρονόμησε από τον πατέρα του ελάχιστη περιουσία. Οι επιπτώσεις του πολέμου ήταν σοβαρότατες στην τάξη των εμπόρων και κυρίως στην εισαγωγή σιτηρών που ήταν και η σπουδαιότερη εμπορική δραστηριότητα, επειδή η εγχώρια παραγωγή δεν κάλυπτε τις ανάγκες της πόλης. Επίσης, ο θάνατος του πατέρα του Μαντίθεου στους Αιγός Ποταμούς επιβάρυνε την οικονομική κατάσταση της οικογένειας και μείωσε τη δυνατότητα ανάκαμψης των εμπορικών τους επιχειρήσεων. Σε αυτό πιθανότατα να συνέβαλε και η πολιτική αναταραχή και καχυποψία που ακολούθησε μετά την πτώση των τριάκοντα και την αποκατάσταση της δημοκρατίας. Ο Μαντίθεος λόγω των αριστοκρατικών του καταβολών είναι πιθανόν να αντιμετώπισε και πολιτικής φύσης προβλήματα που εμπόδισαν την απερίσπαστη ενασχόλησή του με το εμπόριο.

δύο μὲν ἀδελφὰς ἐξέδωκα ἐπιδοὺς τριάκοντα μνᾶς ἑκατέρᾳ: ο Μαντίθεος, ως μεγαλύτερος αδελφός και αρχηγός του οίκου μετά τον θάνατο του πατέρα του, πάντρεψε τις δύο αδελφές του δίνοντας σε κάθε μία προίκα 30 μνων, αρκετά καλή σε σχέση με την περιουσία που κληρονόμησε.

Μια συνήθης προίκα ανερχόταν στο ποσό των 30-40 μνων. Στην Αθήνα σπανιότατα γινόταν γάμος χωρίς προίκα. Ο πατέρας όμως ή ο αδελφός-προστάτης της νύφης δεν ήταν νομικά υποχρεωμένος να δώσει προίκα. Η μικρότερη προίκα ήταν 5.000 δραχμές. Οι πλούσιοι έδιναν προίκα 1 τάλαντο.

πρὸς τὸν ἀδελφὸν δ' οὕτως ἐνειμάμην, ὥστε... τῶν πατρῶων: αν κάποιος πέθαινε αφήνοντας περισσότερους από έναν γνήσιους γιους, αυτοί κληρονομούσαν εξίσου όλη την περιουσία του πατέρα τους. Ο μεγαλύτερος γιος δεν είχε κανένα πλεονέκτημα απέναντι των άλλων. Η παραχώρηση μεγαλύτερου μεριδίου στον μικρότερο αδελφό αποτελεί δείγμα της αφιλοκέρδειας του Μαντιθέου.

Συνολική θεώρηση της παραγράφου:

Ο Μαντίθεος αναφέρεται στον ιδιωτικό του βίο. Γνωστοποιεί στους δικαστές ότι οι ατυχίες του πατέρα του και του αθηναϊκού κράτους είχαν ως αποτέλεσμα να μην κληρονομήσει μεγάλη περιουσία. Ωστόσο και δύο αδελφές προίκισε και στον αδελφό του έδωσε το μεγαλύτερο μέρος της πατρικής περιουσίας. Τέλος, τονίζει με έμφαση ότι ήταν αρμονικότερες οι σχέσεις του με όλους. Ο ομιλητής αφιερώνει μόνο μια παράγραφο στον ιδιωτικό του βίο ενώ στη σχέση του με την πόλη αφιερώνει περισσότερες από επτά παραγράφους, υπογραμμίζοντας με τον τρόπο αυτόν το στοιχείο που ήθελε να έχει βαρύνουσα σημασία στην κρίση των βουλευτών.

Ρητορικά ήθη:

Έθος του ρήτορα:

Τονίζεται έντονα η αφιλοκέρδεια του ομιλητή. Ο Λυσίας τονίζει το συγκεκριμένο στοιχείο, προτάσσοντάς το, γιατί δεν απουσίαζαν τα φαινόμενα διασπάθισης του δημόσιου χρήματος από εκλεγμένους άρχοντες με αποτέλεσμα η ανωτερότητα και η εντιμότητα να αποτελούν βασικά κριτήρια για την εκλογή κάποιου σε ανώτερα αξιώματα. Επιπλέον, ο Μαντίθεος εμφανίζεται ως πολίτης που δείχνει σεβασμό στον θεσμό της οικογένειας (προίκισε ικανοποιητικά τις αδελφές του, αν και δεν ήταν υποχρεωμένος) και διατηρούσε καλές σχέσεις με τους συμπολίτες του, καθώς ήταν φιλήσυχος και νομοταγής. Με την επανάληψη της άρνησης μὴ (μηδεπώποτε, μηδέ, μηδέν), υπογραμμίζεται ο έντιμος βίος του καθώς ποτέ δεν έδωσε αφορμή για παράπονα και κατηγορίες.

Παθοποιία:

Ο ομιλητής παραθέτοντας τις αρετές που τον χαρακτηρίζουν στην ιδιωτική του ζωή κερδίζει την εύνοια και την εκτίμηση των βουλευτών. Ταυτόχρονα η σύνδεση της άσχημης οικονομικής του κατάστασης με τις συμφορές που βίωσε η πόλη επιδιώκει να κερδίσει τη συμπάθεια των βουλευτών, κατατάσσοντας την οικογένειά του μεταξύ εκείνων που υπέστησαν οικονομική καταστροφή κατά τον Πελοποννησιακό πόλεμο.

Εκφραστικά Μέσα

Υπερβατό σχήμα:

τονίζει το νόημα των όρων που το σχηματίζουν (με έμφαση στον δεύτερο όρο) και κινητοποιεί τα ενδιαφέρον του ακροατηρίου, κυρίως όταν ο δεύτερος όρος απομακρύνεται πολύ από τον πρώτο. → Ἐγὼ γὰρ πρῶτον ... ἐξέδωκα

Απροσδόκητο:

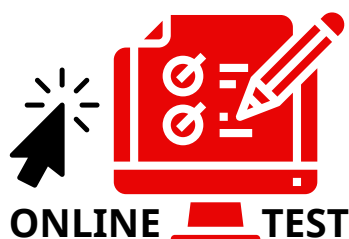
εντυπωσιάζει και ξαφνιάζει τους ακροατές, διεγείρει το ενδιαφέρον τους ενώ ταυτόχρονα εξαίρει το ήθος του ομιλητή. → ὥστ' ἐκεῖνον πλέον ὁμολογεῖν ἔχειν

Εμφατική σύνδεση:

προσδίδεται έμφαση στην αντίθεση που εκφράζουν οι δύο εμπρόθετοι προσδιορισμοί.
→πρὸς τὸν ἀδελφὸν καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους

Περιφράσεις:

προσδίδουν έμφαση και εντυπωσιάζουν το ακροατήριο.→πλέον έχειν, ἔγκλημα γενέσθαι

1

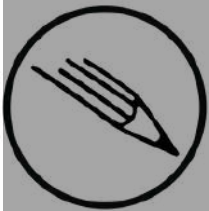
1

1

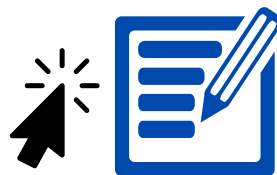
1

Διήγηση- Απόδειξη - Παράγραφος 11 ΛΥΣΙΑ 'Υπέρ Μαντιθέου' Β' Λυκείου

ΑΡΧΑΙΟ ΚΕΙΜΕΝΟ - ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

ΚΕΙΜΕΝΟ

καὶ τὰ μὲν ἴδια οὕτως διώκηκα· περὶ δὲ τῶν κοινῶν μοι μέγιστον ἡγοῦμαι τεκμήριον εἶναι τῆς ἐμῆς ἐπεικειάς, ὅτι τῶν νεωτέρων ὅσοι περὶ κύβους ἢ πότους ἢ [περὶ] τὰς τοιαύτας ἀκολασίας τυγχάνουσι τὰς διατριβὰς ποιούμενοι, πάντας αὐτοὺς ὄψεσθαι μοι διαφόρους ὄντας, καὶ πλεῖστα τούτους περὶ ἐμοῦ λογοποιοῦντας καὶ ψευδομένους. καίτοι δῆλον ὅτι, εἰ τῶν αὐτῶν ἐπεθυμοῦμεν, οὐκ ἂν τοιαύτην γνώμην εἶχον περὶ ἐμοῦ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Και τις ιδιωτικές μου υποθέσεις έτσι τις έχω διευθετήσει. Και ως προς το δημόσιο βίον νομίζω ότι μεγαλύτερη απόδειξη της δικής μου τιμιότητας είναι τούτο, ότι δηλαδή όσοι από τους νεότερους τυχαίνει να χάνουν τον καιρό τους στα ζάρια ή στα ποτά ή σε παρόμοιες όλους αυτούς θα τους δείτε ότι είναι εχθροί μου και ότι αυτοί να διαδίδουν εναντίον μου πολλούς ανακριβείς λόγους και λένε πολλά ψέματα. Και όμως είναι φανερό ότι, αν είχαμε τις ίδιες επιθυμίες, δε θα είχαν τέτοια γνώμη για μένα.

καὶ τὰ μὲν ἴδια
οὕτως διώκηκα·
περὶ δὲ τῶν κοινῶν μοι
μέγιστον ἡγοῦμαι τεκμήριον
τῆς ἐμῆς ἐπιεικείας εἶναι,
ὅτι ὅσοι τῶν νεωτέρων
τυγχάνουσι τὰς διατριβὰς ποιούμενοι,
περὶ κύβους ἢ πότους
ἢ [περὶ] τὰς τοιαύτας ἀκολασίας
πάντας αὐτοὺς ὄψεσθαι
ὄντας μοι διαφόρους,
καὶ λογοποιοῦντας τούτους πλεῖστα
περὶ ἐμοῦ
καὶ ψευδομένους.
καίτοι δῆλον ὅτι, εἰ ἐπεθυμοῦμεν
τῶν αὐτῶν, οὐκ ἂν εἶχον
τοιαύτην γνώμην περὶ ἐμοῦ.

Και τις ιδιωτικές μου υποθέσεις
έτσι τις έχω διευθετήσει.
Και ως προς το δημόσιο βίο
νομίζω ότι μεγαλύτερη απόδειξη
της δικής μου τιμιότητας είναι τούτο,
ότι δηλαδή όσοι από τους νεότερους τυχαίνει
να χάνουν τον καιρό τους
στα ζάρια ή στα ποτά
ή σε παρόμοιες ακολασίες,
όλους αυτούς θα τους δείτε
ότι είναι εχθροί μου
και ότι διαδίδουν αυτοί πολλούς ανακριβείς
λόγους εναντίον μου
και λένε πολλά ψέματα.
Και όμως είναι φανερό ότι, αν είχαμε
τις ίδιες επιθυμίες,
δε θα είχαν τέτοια γνώμη για μένα.

Πρόσθετο λεξιλόγιο

τεκμήριον: ουσιαστικό β' κλίσης, ουδετέρου γένους = απόδειξη

κύβους: αιτιατική πληθυντικού του ουσιαστικού της β' κλίσης κύβος= τυχερό παιχνίδι με ζάρια

διατριβάς: αιτιατική πληθυντικού αριθμού του ουσιαστικού της α' κλίσης διατριβή = η ενασχόληση, το χάσιμο χρόνου

λογοποιοῦντας: μετοχή ενεστώτα ενεργητικής φωνής, αιτιατική πληθυντικού αριθμού, αρσενικού γένους του ρήματος λογοποιῶ= διαδίδω ψευδείς φήμες

Διήγηση- Απόδειξη - Παράγραφος II

ΛΥΣΙΑ 'Υπέρ Μαντιθέου' Β' Λυκείου

ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΑ

ΛΕΞΕΙΣ ΜΕ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΗ ΣΗΜΑΣΙΑ

	Σημασία στο πρωτότυπο	Σημασία στα νέα ελληνικά
ἐπιεικείας	τιμιότητα, ειλικρίνεια, πραότητα	μετριοπαθής στάση Είναι επιεικής στη βαθμολογία του.
διατριβάς	καθυστέρηση, χάσιμο χρόνου	μελέτη για την απόκτηση ορισμένου τίτλου, επιστημονικό κείμενο Τελειώνω σύντομα τη διδακτορική μου διατριβή.

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ – ΕΠΙΘΕΤΑ – ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ ΜΕ ΠΑΡΑΓΩΓΕΣ ΛΕΞΕΙΣ ΣΤΑ Ν.Ε.

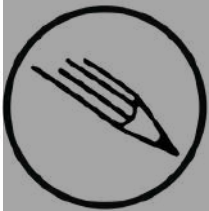
ΠΡΩΤΟΤΥΠΗ ΛΕΞΗ	ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ	ΕΠΙΘΕΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΣΥΝΘΕΤΑ
ἐπιεικείας < ἔοικα		επιεικής	ανεπιεικής, επιεικώς
διατριβάς < διατρίβω	τριβή, τρίφτης	τριμμένος	διατριβή, εντριβή, προστριβή, συντριβή

δηλον	δήλωση	δηλωμένος	αδήλωτος, εκδήλωση, πρόδηλος, υποδήλωση
-------	--------	-----------	---

ΡΗΜΑΤΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ ΜΕ ΠΑΡΑΓΩΓΕΣ ΛΕΞΕΙΣ ΣΤΑ Ν.Ε.

ΠΡΩΤΟΤΥΠΗ ΛΕΞΗ	ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ	ΕΠΙΘΕΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΣΥΝΘΕΤΑ
διώκηκα < διοικέω-ῶ	οίκος, οίκημα	οικιακός, οικιστής	αποίκηση, διοίκηση, ενοικίαση, μέτοικος, κατοικία, αγροίκος, αποικία
ήγοῦμαι	ηγέτης, ηγεσία	ηγετικός	αφήγημα, διήγηση, καθηγητής, εξήγηση, εισηγητής, προηγούμενος
τυγχάνουσι< τυγχάνω	τύχη	τυχαίος, τυχερός	επίτευξη, ευτυχής, δυστυχής, άτυχος, καλότυχος,
ὄψεσθε <ὁράω-ῶ	όραμα, οραματισμός, όραση, όψη	οραματιστής, ορατός	αόρατος, ανύποπτος, περίοπτος, ύποπτος, αυτόπτης, επόπτης, υπερόπτης, κάτοπτρο, οφθαλμός, πρόσωπο, ενώπιος, μέτωπο, στενωπός
ψευδομένους <ψεύδομαι	ψεύδος, ψέμα	ψευδής, ψεύτη	αδιάψευστος, διάψευση

εἶχον < ἔχω	ἔξη (=συνήθεια), σχεδόν, σχήμα, σχολή, σχολεῖο, σχέση	σχετικός	οχυρό, ἐνέχυρο, ἐκεχειρία, ἐνοχος, ἔξοχος, κάτοχος, μέτοχος, υπέροχος, ηνίοχος, ανοχή, αντοχή, αποχή, κατοχή, μετοχή, παροχή, συνοχή, ανακωχή, Ἐκτωρ, ἐχέμυθος, ἐχέγγυος, συνεχής, πολιούχος, ανεκτικός, μέθεξι, ευεξία, ἀνάσχεσι, κατάσχεσι
-------------	--	----------	---

Διήγηση- Απόδειξη - Παράγραφος II ΛΥΣΙΑ 'Υπέρ Μαντιθέου' Β' Λυκείου

Ερμηνευτικά σχόλια

καὶ τὰ μὲν ἴδια οὕτως διώκηκα: ο ρήτορας δηλώνει ότι τελείωσε με το θέμα του ιδιωτικού βίου και περνά σε ένα άλλο θέμα, εκείνο του δημοσίου.

τῆς ἐμῆς ἐπιεικείας: ο Μαντίθεος επικαλείται τη μετριοπάθειά του και την ηθική του υπόσταση. Έτσι προσπαθεί να προβάλλει τα ρητορικά ήθη. Στο πλαίσιο της ηθοποιίας ο Μαντίθεος να μιλά για τη συμπεριφορά του στην κοινωνική ζωή. Θεωρεί σκόπιμο, ήδη από την αρχή της αφήγησής του, να προσκομίσει αποδείξεις της σύνεσης και της μετριοπάθειάς του («επιεικείας»). Κι αυτό το κάνει γιατί γνωρίζει πολύ καλά πόσο εκτιμούσαν οι Αθηναίοι αυτές τις αρετές. Θεωρείται ότι την «επιείκεια» που επέδειξε στη διαχείριση των ιδιωτικών του υποθέσεων είναι λογικό να τη δείξει και στην ενασχόλησή του με τα κοινά. Επικρατούσε έντονα η αντίληψη πως η συμπεριφορά των πολιτών στην ιδιωτική τους ζωή είχε αντανάκλαση και στον δημόσιο βίο τους και έπαιζε καθοριστικό ρόλο στη δοκιμασία για την ανάληψη ενός δημοσίου αξιώματος.

περὶ κύβους ἢ πότους ἢ περὶ τὰς τοιαύτας ἀκολασίας... ποιούμενοι: πολλοί νεαροί Αθηναίοι περνούσαν τον καιρό τους στα σκιραφεία ή κυβευτήρια παίζοντας ζάρια, και στα καπηλεία. Τα μέρη αυτά εθεωρούντο τόποι διαφθοράς, διότι σύχναζαν κοινές γυναίκες. Τα ζάρια ήταν διαδεδομένο τυχερό παιχνίδι. Παιζόταν με τρεις πήλινους κύβους. Ο άσσος ονομαζόταν «κύβος». Το καλύτερο παίξιμο (της Αφροδίτης) ήταν να φέρει ο παίκτης τρεις φορές έξι και το χειρότερο (του σκύλου) ήταν αν φέρει τρεις φορές άσσο. Πολλοί νεαροί έχαναν ολόκληρες περιουσίες στα ζάρια, παράδειγμα ο γιός του Αλκιβιάδη. Ο Ισοκράτης στον λόγο του «Αρεοπαγитικός» (Κεφ. 48-50) κακίζει τη νεολαία της εποχής του για τις κακές αυτές συνήθειες.

περί ἐμοῦ λογοποιοῦντας καὶ ψευδομένους: ἡ λογοποιία καὶ ψευδολογία, ἐννοίες συνώνυμες, χαρακτηρίζαν τους ανθρώπους που σύχναζαν στα σκιραφεία, καπηλεία καὶ λοιπά καταγώγια, καὶ σκοπὸ εἶχαν τὴ διαβολὴ ἐντιμῶν πολιτῶν.

εἰ τῶν αὐτῶν ἐπεθυμοῦμεν, οὐκ ἂν τοιαύτην γνώμην εἶχον περί ἐμοῦ: ψυχολογικό καὶ πολὺ εὐστοχο τὸ ἐπιχείρημα. Στηρίζεται στὴν παλαιὰ παροιμία ὅμοιον ὁμοίῳ ἀεὶ πελάζει, δηλ. ὁ ὅμοιος τὸν ὅμοιο πάντα γυρεύει (Πλάτ. Συμπόσιο 195b). Ἡ ανωτερότητα ὅμως τοῦ Μαντιθέου κινεῖ τὸν φθόνον τῶν ἀντιπάλων τοῦ καὶ αὐτὸς προκαλεῖ τὴν εἰς βάρος τοῦ διαβολή. Με ἓναν υποθετικό λόγο που δηλώνει τὸ ἀντίθετο τοῦ πραγματικού, ἐνισχύει τὴν ἀντίθεση τοῦ ἡθους τοῦ με αὐτὸ τῶν διεφθαρμένων πολιτῶν.

Συνολικὴ θεώρηση τῆς παραγράφου:

Στις παραγράφους 11 καὶ 12 ὁ Μαντίθεος θὰ ἀναφερθεῖ στὸν δημόσιο βίον τοῦ. Ὅσοι νέοι εἶναι διεφθαρμένοι καὶ ἀκόλαστοι, περνοῦν τὴν ὥρα τοῦς σε κυβευτήρια καὶ καπηλεία, τὸν ἐχθρεύονται καὶ διαδίδουν σε βάρος τοῦ ψέματα, ἐπειδὴ ὡς εὐπρεπὴς καὶ συνετὸς νέος τοῦς ἀποφεύγει (λογικό, ἠθικό ἐπιχείρημα). Ἀν οἱ συνομήλικοί τοῦ εἶχαν τὸν ἴδιον τρόπο ζωῆς δε θὰ εἶχαν τὴν ἴδια γνώμη με αὐτόν (εὐστοχο ψυχολογικό ἐπιχείρημα). Με τὸν τρόπο αὐτό ὄχι μόνο αὐτό-οριοθετεῖται ὡς ἀγαθὸς νέος, ἀλλὰ καὶ μειώνει ἠθικά τοῦς κατηγοροῦς τοῦ, κατηγορώντας τοῦς ὡς διεφθαρμένους συκοφάντες καὶ κερδίζοντας τὴ συμπάθεια τῶν δικαστῶν.

Ρητορικά ήθη:

ἦθος του ρήτορα:

Παρουσιάζεται ως άνθρωπος ενάρετος, κόσμιος και εγκρατής, με υγιείς αρχές και ηθικές αντιστάσεις απέναντι στην ασωτία, ως θύμα της κακοήθειας των αργόσχολων που σύχναζαν σε κακόφημα κέντρα και δεν ανέχονταν τον αδαμάντινο χαρακτήρα του.

ἦθος των κατηγορών:

Ἐμμεσα οι κατήγοροι εμφανίζονται αργόσχολοι και κακόβουλοι, ανυπόληπτοι και ανήθικοι, μυθοπλάστες και ψευδολόγοι, κατώτερης ηθικής και συκοφάντες για τους τίμιους πολίτες που υιοθετούν τη συμπεριφορά τους. Με αριστοτεχνικό τρόπο προδιαθέτει τους βουλευτές θετικά για το πρόσωπό του και αρνητικά για τους κατηγορούς του.

Εκφραστικά Μέσα

Υπερβατό σχήμα:

τονίζει το νόημα των όρων που το σχηματίζουν (με έμφαση στον δεύτερο όρο) και κινητοποιεί τα ενδιαφέρον του ακροατηρίου, κυρίως όταν ο δεύτερος όρος απομακρύνεται πολύ από τον πρώτο → ότι τῶν νεωτέρων **ὅσοι** περὶ κύβους ἢ πότους ἦ [περὶ] τὰς τοιαύτας ἀκολασίας τυγχάνουσι τὰς διατριβὰς ποιούμενοι, **πάντας** αὐτοὺς ὄψεσθαι

Περιφράσεις:

προσδίδουν έμφαση και εντυπωσιάζουν το ακροατήριο → τὰς διατριβὰς ποιούμενοι

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΚΔΟΣΗΣ:
Πρόδρομος Μιχαλάκης

© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΛΥΣΑΡΙ | LISARI.GR
& Πρόδρομος Μιχαλάκης

Πανόρμου 14 & Σμύρνης,
12242, Αιγάλεω
τηλ.: 210 5982 614
e-mail: info@lisari.gr
www.lisari.gr

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται από τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας (Ν 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και από τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η χωρίς γραπτή άδεια του εκδότη κατά οποιονδήποτε τρόπο ή οποιοδήποτε μέσο (ηλεκτρονικό, μηχανικό ή άλλο) αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

